

ИННА АҒАШБА

ХШӘАЗШӘА

Ажәеинраалақәа

Ақәа
Апқәынтшәкәтыжырта
2017

УДК 821.35
ББК 84(5А6х) 6-5
А 81

Ахашба, И. Н.

А 81 Хшәазшәә : ажәеинраалақәә / Инна Ахашба. – Ақәә:
Ақхәынтшәкәтыжырта, 2017. – 244 д.

Инна Ахашба леизга ғыц ианылеит ацыхәтәнтәи
ашықәсқәә рзы илғыз ажәеинраалақәә.

УДК 821.35
ББК 84(5А6х)6-5



Ари аусумта CC0 1.0 ала иарбоуп.
Алицензия ахғылаа шәәхәаңшырц азы шәтал:
<https://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/deed.ru>

© Ахашба, И. Н., 2017
© Ақхәынтшәкәтыжырта, 2017

ЦАХЭА СЫЗТО

Абжы сыхтэон, аха схэаеырхэа сшэазомызт. Уи сахахьан амгэарта саныказгы, уи ашытахьгы, иахьа уажэраанзагы. Иахьцатэымыз сызмышьтуаз, ихэатэымыз сызмырхэоз, икататэымыз сызмыркатоз. Схэыцнатцы хэыцы бызшэала, сандухагы ду бызшэала. Уажэы-уажэ схэацшуан, сышытахь иааиуаз ибжыызшэа, аха, ихьшэаны акэзаргы, еилыскаа-ит, уи абжы, сгэи сыпси рыбжьара итыфны ишаауаз. Саг-ханы акэын уи атцахэа анеилыскаауаз, аха ихьшэахазомызт хаихьзон иаргы саргы. Агэра згон, сгэыра агон хшэазшэа. Егьырт зегь мыцхэын, иара саргы сналатцаны.

Срылнагон аиҕыхарақәа, амҕа шэарта саннагон, агэынхэтыста ныррақәа срызьханарцшуан, ауаа баапсқәа рхырҕқәа ирынфылаз амазақәа сзаанартуан... уртқәа сара сышрышьтамызгы, ишыстаххоз здыруаз уи Абжы, исызтатэахны еиха ианыстаххоз иаацэырнагон. Уи ахаангы ицьасшэазомызт, сагьацэшэомызт, саапышэырчон сөыза гэакьа сияцэажэозшэа.

Ашэымтак исхьтэоз уи Абжы ахтысқәа ирацнагон, сеи-дара аамтала ишьтастцарц ансытцанахэа, ишьтастцаз иахьагы ишытысымхзац, ада цсыхэа шсымамгы, избанзар, макьана ишышьтыхтэым шыздыруагы, исзырдыруа иароуп. Аида-ра анышьтух иуманы унаскьалароуп, аха узмышьтуа укэшан игылазар удэықэымлар еиҕхап. Сара... Сара ихастцоит уи исанахэо Аиаша хэа сзышьтантэахьоу, башьа змоуаз шакэу, исымбозаргь хаҕала. Сара... сара сыбжьуп, сара уи абжы сахылтцит амгэартаахыс сымҕанызго.

Ахэыцха сызымто, сшэа сацэызго, цдахэа сызто, шэымтак иааимкьо дунеик итыфны иаасылкьо, исгэаланаршэоит сахьынтэаауа, сахьцо макьана ишмазоу иаанхоит.

Сымѡашьо издыруеит сара уи абжы сшахылцыз, схаѡагы
сыбжьуп, акызатѡык, зны-зынла уи саѡырцырц салагоит,
ускан срылахауеит бжы змахазо адагѡаѡа, иахьцалак иѡо,
изгѡаѡхо зѡѡо, иѡатѡаѡым ѡазѡо, ладеи ѡадеи зѡеилагахьѡо,
ѡхашьара зѡашьым, иѡызшѡаха аамѡа иѡежѡу ауаа. Сара
сыбжьуп, срахазом, исхыѡѡоит, сырхаѡеыр хѡа сшѡоит,
схынхѡуеит сызѡырцырц сызбаз уи абжы ашѡа. Ишысхыч-
ѡо саагѡыѡанакуеит. Ускан иааиѡызгоит сыѡсы, сааласхѡит,
инасшѡыѡоит уи скѡалзы – Абжы.

Саргы сыбжьуп, Абжы сахылѡит.

Сшѡахар сѡахын.

Инна Ахашба

* * *

Сықә ҕыашыыр, изрыцқо амаға схагылоуп,
Уи ашәага изцартцаз ҳауафра ахыцшоуп.
Сыз ма қәаз, сеилысзом, бақатдас сыцәгылоуп,
Аамта зрыжәга иафхьоу ыра ғыцк сынтдоуп.
Асаркбал анкафуаз сгәы иташын сыгәтыха,
Хыы-мацәазны аеыкәаха сымза ахәда иахоуп.
Сыңсы ағыхраз ныхәас иарбан, нас, исыхәа –
Жәәангәы азыртышаз иихәахьаз лыцхоуп.
Зыңсы атың итыргаз иоуп сара сыцәшәатцәкьо,
Дууаз атахызар, мамзарггы дуашьаз.
Зыдгьыл хьаа зныруа иоуп иахьахьуа збатцәкьо,
Хәы змазам Аңсадгьыл цсыла ахәггы зшәаз.
Аңсы атәарта тыңны снапсыргәытца дгьылаз
Ҡада ишьтых иназгалап Етәалашан иакырц.
Ифымшәо дунеихаан, саңәхәаларц уи цсыңны,
Сықә-маға-хагыла сышьтахь-фар иркырц.
Ус зеггы иҳахәтоупаз, идырцәахьоу уғыха,
Ақә лашьца уабазцо, адгьылггы лашьцоит.
Мцыфара иаңааз амч узгом уныха,
Зықә лаша зыхьчаша жәәан етәан длашоит.
Сықә ҕыашыыр изрыцқо, Цсылаша дыстоуп,
Уи зеггы даҳзеицшуп, дгәахталарц ахәтоуп.

* * *

Са сахьыкоу шәыказамеи
Шәымбазо,
Са сахьыкоу шәзымназеитеи
Шәымназо.

Ичхатәызар шәхы шәычхароуп,
Ус шәыхәтоуп.
Шәаргы саргы хшыкоу схәароуп,
Ус сыртоуп.
Ақьачақь асцена дықәуп,
Илбаатәуп.
Ишәырхазар гәнаха шәықәуп,
Ишәатәуп.

* * *

Ақта хыцын,
Амра цәыртцын,
Сыпхашьейт.
Азаза кәапқәа
Акәа итысын,
Ашәт азамға
Инафысын,
Иахыкәкәейт.
Пша неиҥахәа
Мазак насахәа
Исхысны ицейт,
Арбағь шкәакәа
Агәра мгакәа
Ғыц иғызтыз,
Ғыцк ахәейт.
Сеитаныкәейт
Ғыц, сымшәакәа,
Сымға рыцқьан
Сан днаскьейт.
Ақта хыцын,
Амра цәыртцын
Иаалашейт.

* * *

Сынцәахьазар ауан, сеикәзырхада,
Ғәйхын, псыхын иацәызгаз сдунеи.
Саамта – скьаф исшәйсхыз згада,
Схәыцра атәыла салс саннеи.
Мцы шахатын зыгәра згазгы –
Ашәт абгыц хәыцкәа капсеит.
Ашәыр кәамца аңхьа ифшәазгы,
Еиҗафалахп зны кастеит.
Сымшкәа згада, инзыжьда ашәада,
Скарматцысгы ңырра ицеит –
Сгәы сызнымхац ас уажәада,
Схы сазгәаан мцура згеит.
Сымч зкәымхоз амфыркәареипш,
Ускәак срылахеит, сызцом.
Алу-еибафа-зы-злагареипш
Слымха иҗафуа бжьык еикәтәом.
Мшы мазакгы сымыш ироуп,
Ишахьоу амшкәа зегь стәуп.
Мраҗашәамтак зны сыпсыроуп,
Җаңхьа игылахуеит – сыпшуп.

Сынцәахьазар ауан – сеикәзырхада?

* * *

Мшы мшык санфыхаз,
Адуanei санацрыхаз,
Сшәама сымшәама,
Сахьцашаз ма сцама,
Мазан уи, имазазааит.
Сахьыргаз са сцазааит.
Мшы мшык сацрыхеит,
Ашәахаак сарфыхеит,
Изгозу сагозу, иарбан,
Сызгозу, шыаурдын уарбан,

Ашьхақәа ирхалон,
Ифнытцуан, ифналон.
Псыла сызцызоуп,
Сырпызар сызцпызоуп.
Са сакәзам изхәаша,
Ашәа хаак заҳаша,
Ргәы цқьа ианырыр,
Сзырпыруа здырыр,
Мшы мшык пыррамзи,
Ипрызгы са самзи,
Са самзи.

* * *

Атцх зраргамаз – алашбжьқәа игоз.
Ажәџан-мза-гәара сыпсы назтәшәоз,
Етәамцакачцара сшыцра адунеи,
Инсыжьыр сабацоз аранза саннеи,
Псрашьтахь Аиаша здырхәоз дызбахьаз,
Ажәабжь еиҭахәа здыруа изхәахьаз,
Пхызла дызбаргы апхызаҭе сынхон.
Схатәтәҕьа исаҳарцаз идырны сҭахон.

* * *

Адунеи агәы сыхшәама,
Аамҭа-хәыла-рыц сытшәоит.
Ацсаатә гәыжәлацәгьа саҭшәама,
Пырра-дәықәла амтәыжәџа птәоит.
Дунеи гьежьра сеикәнаршама,
Иахьыстыпмыз саанагоу?!
Изеинымшәаз рыхь сахшама,
Рытцла, бҕыц иатәан саҭшәоу?!
Згәы иалмыџуа абжьы зхылтцуа,
Гәлымџуп, ихьзу уаҳа акгы.
Апыткәыр хәыц ашәт згәылтцуа,

Маза азытѣахзом уажѣгы.
Зегь абастѣѣа сгѣы рыхшѣама,
Ицахѣоу рахь иѣоу збо.
Сыѣсы аѣѣѣра абас иѣшѣама.
Иахѣкашѣазгы азѣы имбо.

* * *

Абѣар шыѣхит бѣар зымкыѣыз,
Дзеихысуа ушыѣа ихоуп.
Дунеик далсуеит зынѣа иѣыѣыз,
Аѣаѣѣа анидыркыѣз уажѣоуп.
Ашѣыр ѣамла агѣама гѣеитѣан,
Зынѣа иѣѣѣаареиѣш иашоуп.
Иѣы-кѣаша аѣѣырѣа неитѣан,
Мѣак данылеит, шыѣакгы гоуп.
Хыѣзраѣарам, гѣнаѣа шѣартѣоуп
Дыѣѣѣоу ниѣѣит уанѣа иѣаз.
Аѣсыѣѣашѣѣа иалху рѣартѣоуп,
ѣѣнышаа раѣѣоуп уахь дыѣгаз,
Ихы деихсит абѣар шыѣызхыѣз,
Аѣа игнаѣа ѣазѣы ишѣеит.
Ашѣыр ѣамла аѣѣа иѣызхыѣз
Ишѣам гѣнаѣан азѣы иѣеит.

* * *

Аѣы аѣамѣа сышѣѣ санѣажѣѣа,
Сыѣсы ѣныѣгартѣ шѣы ашѣырѣы.
Шѣаѣѣѣѣашѣо ѣѣара исѣашѣѣа
Акгы шѣыѣѣом аѣѣатѣы.
Наѣѣа иашѣа сѣымсит сѣоит хѣа,
Дгѣыл иахылѣѣыз дгѣыл дахѣхоит.
Гѣырѣа иатѣныху гѣырѣѣа зѣоит хѣа,
Идѣѣѣѣлаѣ иѣага-мѣа ѣахѣѣоит.
Амѣа иѣѣѣѣго акѣиѣѣы мѣамхо,

Былроуп амца зматәахәу.
Ацәгъа дақәшәоит ацәгъа иамхо,
Ацъныш ишьтоуп уи дызху.
Дышқасныруеи азба иґажәкуа,
ґамґак амцатәґьягъ изхоит.
Доуха-цәыца-ґамґа иґашәкуа
Изхәым иқәшәар дтанархоит.

Азы аґамґа сышәт санґажәкуа...

АБЖЬЫ

Исыртәз закәызеи, ак сыртеит,
Исархәаз смаҳаитеи, ак сархәеит.
Иңшасма, атцлақәа еилыцдит,
Мшы еиласма, мра цсыдакгъы цәыртцит.
Аамта иагәылыґуа бжык саҳауеитеи,
Зиас шьтыбжыушәа харантәи иаауеитеи,
Аңсґазаара амцәыжәґа иабжыызар, иаґьома?
Аамтеипш имґасуа закәызеи, са соума?

* * *

Аамта иалґуеит ибжы, –
Ауаґы.
Аамта иафахьеит ижы, –
Ауаґы.
Ауғә иқәын анкья зны –
Анхаґы.
Ицәа-ижы хиґон мағәа сны –
Анхаґы.
Ажыағьырґага дыбжыакын,
Амц имхәеит.

Хамта ссирлагы дхыркын,
Гәам имфеит.
Дкахаит, дгылеит, ус даауеит
Ауаҕы.
Аамта хац-пымтәа ихауеит
Ауаҕы.
Иңсы рзишеит измәтәаз
Азәырҕы
Аңыр лых аамта иазмыртәаз
Ауаҕы...
Аамта иалҕуеит ибжыы.

* * *

Сымза хьшәашәа стыңха зара,
Сыбла ххачча шәахәа-птәа.
Амзырхәага – са слазара,
Ашьыжь шамтаз чхара-нтәа.
Сгәы арахәыцкәа зхымца лыху
Сашәа гәыҕрақәа зыҕеҕу.
Сымза хьшәашәа маза зҕыху,
Сытых лакәкәа згәатца итҕоу.
Сдунеи, сыжәәан сыңсы атәарта,
Ахыц скылган сеикәзырхо.
Сыдгыыл ламза сиаша хәартә,
Сыхь, са сгәыжәла сҕазырхо
Сымпаа инеиуа жәәан-псаатә зымца,
Сыхьтәы тәыҕа сгәы зыхшыу.
Сдунеи-пышәа-лашыца ацәымза
Сыгәтыха-жәа зымхәа зну.
Ухьтәы ҕарха усхагылаз,
Сааигәа ҕсыҕыашь думыртәан.
Сгәыцкәа змаздаз пхәа сызпылаз,
Сдыр, сызлаҕам думырхәан.

* * *

Са санкаҳаз хара игылаз азэ дыччон.
Уа сахышыьтаз сааигәа игылаз азэ дызбон.
Ашәыр кәамҗа азэ иҗихырц лаба иҗьон,
Ашәыр кала амахә иалшәан икашәон,
Азә ихьаа җазәы игәырҗаран ибон,
Аҗсадгьылгьы баша нышәны азәы ишьон.
Амц еиҗахан азә игәараҗ иазҳауан,
Маза-лацҳацәгьак рызназгаз азә ицәажәабжь саҳауан.
Сара икаҳаз, нас игылаз цәгьала сшәон,
Са сызгәылаз аамҗа гәаҗ хәыч наҗ сытшәон.
Җхыз дунеин нас сызнылоз – ицатәын,
Җхызаа ртәыла җыц дунеин ицатәын.
Җша-злагаран адгьыл сытҗьан, игьежьюан,
Зсара ззымҗаз мшын-гәы-еиужьраҗ сырхәәҗуан.
Ашәа-гәылҗьа сышыҗа ихылан исыхьзон,
Са санкаҳаз хара иччоз иччапшь ицәынҗәон.
Са сынтәамҗан, нас слагамҗан хара ицоз,
Зегьы ирҗырҗны җак рҗыцны сызлагоз,
Усшәа снейуан аамҗеи сгәыжәлеи неиҗаххуа,
Саҗхьа икаҳаз, анкьа исхыччоз снейаххуа.

Сара икаҳаз, нас игылаз цәгьала сшәон...

* * *

Избылрызыз са сымцазҗгы,
Сызар исырцәозма мҗакы?
Җсаатә назарҗак ма сназозҗгы,
Жәван ианыҗозма шыҗакы?
Сымза кыдызҗгы жәван ашҗа,
Җхы мазажәа сызҳәару?!
Ашьха рхылҗа шкәәкәа пашәза
Сылахаргьы сны сызҗру?

Цаҕыа-ҕытцшәа-хаҕә-ҕәырчахак
Самшәар, шыанцан мца сызкру?
Амра иаҕаршәу аҕта ҕжәахак
Сдунеи ҕаҕыа азыхдару?
Сыдгыл-лыпха-уархал каршәны,
Дәы иатцәарак снықәс сцалап,
Сцыха-зыхь-хәыч скәапеи нтаршәны,
Иҕажәкуа ҕамҕак надсырклап,
Мза тахамҕеи атцх ашамҕеи,
Ирыбжыаҕазап шыха каҕқаҕ.
Сара сцамҕеи сашәа агамҕеи
Заҕаз дсырхынхәыр ҕалап.

АҔСЫ АНХАРҔА

Азә адгыл дықәуп, иқәигаша ицшаауеит,
Иҕсы деигзом, ҕазә имцәыжәа хыблаауеит.
Жәәан иаҕытцшәо алабжышеицш дқаҕахьеит,
ҕазә инхарҕа аласкәыгәаҕ иркәыкәхьеит,
Иеҕәа иеҕәиғаз рацәа хьшәашәоуп, ибылхьеит.
Иҕсы зцәиғаз баша дгылуп ихаҕәахьеит,
Абҕы иатцәа анҕеижьхо аҕшаҕы ццакуеит.
Амҕа иқәлаз кыр днаскьазарҕ, зны дхынхәуеит,
Аамҕа мҕас узҕыхәо рыжәтә цьбаран уашьуеит.
Знапы хьшәашәа уқәзырғылаз адгылҕы ҕежьюеит.
Лахьынцала маза цәырган дзаҕхьазом азәҕы.
Иуздыршам иахьа иуцыло, иуцылаша уатцәҕы.
Ашьоуп ҕызтуа, анкьантә иааҕуеит, иааҕсазом.
Азы ахьыштрахь зны ихынхәыроуп, уаҕа иаузом.
Адгыл иқәхо, адгыл ззымхо иқәиго иҕсоуп.
Зыҕсы нзыжьюа Ҕсы иахьанхарҕоу
Ҕсадгылуп азоуп.

* * *

Амта қыақы дабабылгыи,
Ицэйтцагылан ацэгы зхэада?
Ацэгы зыршаз даба ддэылгеи,
Маза ицхаз ла зыцхада?!
Хай, абаапсы, зынза шэлеима?!
Псахреи тиреи шпарацэахеи,
Хашьтахь фэруаа хцэаламхэында,
Хаара напшцэа шпахацэтахеи.
Зегь зтало хгэашэ аркында.
Хай, абаапсы, асцэкыа еееимеи?!
Абла иазымбо гэы иабароуп,
Агэы анмыцэа апсгыы фыхоуп.
Апсы адгылаф апсы кароуп,
Егырт зегы баша црыхоуп.
Хай, абаапсы, шэыкэ шэацэшэанда.
Зыпсы фызхыз иакэйтцазеи,
Иишэацыхэода зыпсра еицазхэо.
Ишпаицэызи икэи итцаси,
Хашныкэаша атцаскэа хазхэо.
Хай, абаапсы, уахь шэымцанда!
Упсы ушэухзар, матэа абакоу
Ухызфаша, азэы имхэаргы
Ухаца иубароуп, упсы ргэакоуп.
Хай, абаапсы, зегь абоухэо!

САНДУ ДЫСГЭАЛАРШЭО...

Амш мшызар сы сызпыло,
Апсы зцу ауп са сзидгыло.
Ашэартэфы узцэшэо акы ыкоуп.
Зымцеи-хымззеи зегы иахзыкоуп.
Азэ ииаша фазэы ижыагоуп,
Имфа шэартоу фазэы ицагоуп.
Лаба шытызхыз, изымцаз иами,

Лашә игәара дтымтца дтами.
Агәашә зҗартцаз иадыртырцоуп.
Ега уиабжъя, Гмыг дызҗыцоуп.
Бжбык саҗайтеи, изыргада,
Санду лҗамта исымаз згада?!
Сара исашәам ирҗәахьюггы,
Амҗа сықәлом иахьцахьюггы.
Аңсы зцу ауп сара истәу,
Са стәы зҗышоуп калам иску.
Бжбык саҗайтеи, изыргада?
Санду лҗамта исымаз згада?!

* * *

Сымцацәазам сымца еиқәызар,
Изласыхьюеи гәыңхт сгәызар.
Сабашәвызоу цьнышаа шәрыцзар,
Қыачақь сцена еиҗарҗыцзар.
Амра зцымлаз амш мшума,
Сык млеизар азын знума,
Шәыгәрас изгои сеиҗажәжьозар,
Ацәгья хәарҗахь шәеиҗацозар.
Аңа дышнейуа аб дышцазоуп,
Ицәнымхоггы изихәо цасоуп.
Амра зцымлаз амш мшума,
Адгьыл нымшәа жәван датәхома,
Аңша амтәыжәҗа узытцанхома,
Амца ахьдырцәаз алҗа җеиуеит,
Еиқәыстцойт хәа цша леиҗеиуеит.
Амра зцымлаз амш мшума,
Игәы имҗьо гәы зызтоуггы,
Қәыңсычҗа бжьуп абырг ихоуггы.
Ларха-җархоуп мчык иахиааиз.
Иңсы җыңдоуп зыңсы зиааиз.
Амра зцымлаз амш мшума,

Сымцацәазам сымца еиқәызар...

* * *

Аблақәа срыпхьон, исархәоз рацәан,
Аблақәа рцәажәа, сшәоит, исцәынтцәан.
Зыхь тәбоуп усқан, сфәажәкып саргы,
Азыхь фәхәа ашыта схуп иахьагы,
Исцәызхьоу сацәызхьейт, ҳаицәтәымхар аует,
Атәымроуп ишәарту, цхаражәхәафык дааует.
Хқәатца зегь кәыба хшәыр итааует.
Дызбазгы дзымбазгы дызуста – хтааует.
Хдәы иатцәа хутыр ашыпхыц иадыргап,
Храшықәа ргәы рымкәап, икәган иргап.
Аблақәа срыпхьон, исархәоз рацәан,
Аптақәа ихырфоз, зны ажәфан иатцәан.
Ацла абгъежықәа ацша ифнаршәон,
Ашәт апыткәыр хәыц агәылтра иацәшәон.
Ашыхақәа ирфәжы асыпсагы зытуеит.
Азиас ахышытрахь мышкызны ихынхәует.
Адгьыл ахәрақәа фызәзәо ицалап,
Аблақәа ирыпхьо мазак ицшаалап.
Апсы цкәеи агәы тбааи ирцәуго рацәоуп,
Адгьыл зырфыхо, имгац ашәоуп.

Аблақәа рцәажәа, сшәоит исцәынтцәар...

* * *

Адгьыл азәзәон афарқәа хытцыр,
Кәак аунда, ҳапс хамгози,
Хашьта кьашықәа нак ианытцыр,
Адәы иатцәа апшшәы хамбози.
Зчагьа-фәтца зыпсы ззақәу,
Доуха тыпқаф икаитцозеи.
Ихьзыдоугы, хьзык азақәу,
Чынк дафаччоит, иигәыгьуазеи,
Лахәа кыррак игәхыршәагоу,
Псрамзар уаха иаанагозеи.

Кәак аундаз иңстатцагоу,
Уаха хашьтақәа зызәзәозеи.
Ашәт агәылтдрагы хьшәаханда,
Дарбан сеидру зылаңш ақәшәо,
Лахәа ҕыррак уаха имганда,
Игәазтаһоу ирхәо анақәшәо.
Амтцкәа ҕналеит, узлатәозеи,
Харҕыашьыхма, хҕы хмызәзәази.
Зымгәа зтәартоу дызургозеи,
Лахәа ҕыррак дахмыргози.

Адгьыл азәзәап афарқәа хыцыр.

* * *

Уцәаабжь саҳаит, Аңсынтәыла,
Аңхыз цәҕа збама, закәуи?
Сгәы амжәан ицон са сангыла,
Акәиц хәыч лашон – азыркәи,
Егырахь лашьцаран, исымбозу,
Сыблақәа цама, амзагь ташәоу.
Ихьаазгеит, иухьша сацәшәозу,
Сычхара змаңхеи, сышықәсқәа цоу.
Уцәаабжь саҳаит, Аңсынтәыла,
Узхәыда, тәым дыҕам, ҳа ҳауп.
Уихәрыма Отелло напыла,
Уцәаама, ма усшәа саҳау.
Сшәаңырҳаңуа сзықәхеи уа удгьыл.
Уаргы саргь хьаак ҳабжьоуп.
Исаҳә, нас, мазамзар, уҕеыдкыл
Ҳаицхыраап, уаргы саргь ҳаицжьоуп.
Ашәа хаак саҳаит, Аңсынтәыла
Еиңшу ашәа-хаа смаҳац.
Скаҳаит, сҕацҕыан сангыла,
Уцәаабжь уаха исмаҳарц.

* * *

Сышқатқаңси изымгашаз,
Сахьымцашаз сымцахъеи.
Сымқанхала изымбашаз –
Сымқа саған симгахъеи.
Сызныхәазғы дцеит сырқаран,
Сызхыггаз рақахеит.
Ипышәатәыз мға қадаран,
Схаларц сдәықәлан, сағахеит.
Сымч рызхомызт қада қасқа,
Мқәыжәған ақада иазшаз.
Мғабжарағы са сымцаққа,
Дгәастеит сашәақә зыхшаз.
Жәған лашара, гәашә еимқыра,
Иаақит Ажәа сыззыңшыз.
Агара ашә, илқт агара,
Шәахәа сгәйдтәалт аға иңеиз.
Сахьинтәдәықәлаз са сандәықәлаз
Цқаражәқәауык дсыхьзахьан.
Жәра зықәзамыз сан илықәлаз
Қсаатә хзык алхны ислыркхьан.

* * *

Аетдә кәаң хәың сықә иағытшәаз
Иахькашәазғы гәатәтын.
Азын агәтаз ашәт иңәйтшәаз,
Хьта амысындаз – ишатәтын.
Ацқа қақаа нырқақа иқәсыз
Ушьта ухымлан, шәартароуп,
Изеиңшу хьаак амға иқәзыз
Иусқаагь хәшьарак артароуп.
Дымқәыжәқахеит Ажәа нзыжьыз,
Хазшаз иитар, иатәахар,

Ажәа инагаз азыршы хзыжбыз
Ғәи-ңси аиаша иатахар.
Ашыыж-мра-гъежъ гыларгы,
Иштәшәаша угәалашәоит.
Иушам мәа уаныларгы,
Ушымцаша уцәалашәоит.
Имџоуп амџа, имцоуп амца,
Ихьтоуп амза, ицқоуп амца,
Мци Ныхеи еизыказам,
Уахь шәымнеин иазықаттам.

* * *

Бымшәан рхәан, са сшәахьан,
Бымцан рхәан, уахь сцахьан.
Изуз, исхәаз еилдыргон,
Еилзыргозгы сгәағ иагон.
Дажәзахьан урт рхада,
Иабхәа аеыхаџ ихата.
Рыекәа ирытцааит ршьамхы,
Шәкы дыртысхьеит жәаџ рхы.
Цәкьарак иакәкуп ибла, игәы
Дышқахцәықәхеи ихала агәы,
«Аду» хәа, – ишьтан санихьяз,
Хәатәқәак иман имазаз.
Ишьта ихымцуа шьоук аауан,
Дышдырехәозгы дырхәаеуан.
Саргы срыцлахьан зынгы,
Сгәы снархьуеит уи уажәгы,
Шьоук ирқәышуан игазаз,
Аамтак дацын ианцахьаз.
Ашәак хзихәон иахмаҳаз,
Аду шырхәоз ихацәтаҳаз,
Хгәы кыдызххьаз Шәан Маҳаз.

* * *

Уаахьаңшындаз аңхьа инеиуа,
Ушьтахь икоугьы убарын.
Аеыхәа дәыкаҕе илеиҕеиуа,
Иақәтәо дизаргь каларын.
Ицахьеит арака имҕасны,
Аңхьа инеиуаз шытахь ицоз,
Еихьырыгзон асаркьал иасны,
Еихьымзар хәа урт зыцәшәоз.
Аамта шытхысаа – азлагараз
Иаазгьы ицазгьы еиқаран.
Аңсҕазаара зегь зыркараз
Ғәырҕа анықамгьы игәырҕан.
Аңхьагыла жәларык тызгоз,
Доуха кәыхны Нцәа дишон.
Аха рынасың рцәызгоз
Изцоз ҕыызшыоз, Нцәа дибон.
Аңхьагыла мчыла иааргаз,
Хара мчыла узцарым.
Анцәа иныхәа, ныха ззааргаз
Иахьчо гәакьан уазбарым.
Уаахьаңшындаз аңхьа инеиуа...

* * *

Ашәт афҕы хаагь азәы ицәымгуп,
Ақәыңшра адәы ссир зегьы ирымхуп.
Абзиабара азә икалт иагәылоуп,
Ғагьа дырган ашәт затә ғылоуп.
Амахьмыз-бжыы аҕеы аршәагоуп.
Ахра ақәцәахьгьы мҕазатә нагоуп.
Ғара иңшугьы азә дихьзароуп,
Аңсуа кәымжәы калам-зароуп,
Зычха зымтәаз цәгьара игароуп,
Ғарашәала ңшқа дужьжьароуп.
Ашәабжь ахьго гәыргьа дыргоуп,

Ацха иқәсыз зиас дыргоуп.
Аңси ази ашәакаҭе иҕоуп,
Адгьыл иалцыз зегь ҳаизыҕоуп.
Асы зцыртцаз азын акәзар,
Ашәт агәылцра аапын иақәзар,
Ашәт афәы зегьы ираҳароуп,
Абзиабара агәы иаҳәароуп.

* * *

Аамта абгьыцқарҭе мшык санҭылоуп,
Санааз сзымхәо имазаны.
Уаҳа ипымәыз гәагьк сагәылоуп,
Иңҭыр сызуан сынтшәаны.
Махә сызфалаз ецәа бгьыцны,
Срылафашьон ҭшәан иҭшәоз,
Сеиҭафалон махә сабгьыцны,
Аапын ашәтқәа ңхызла избоз.
Зык сныхшәалон ңшак анаслак,
Зы ахьцоз саццон, уаҳа акгьы.
Шьыри, гәтыхада имфаслак,
Ситашьыцуеит, уаҳа азәгьы.

Ашкәакәа –
Аеыхәа неиуеит имфасны.
Аиқәатцәа –
Алаҳәа халеит имцасны.
Аҕаңшь –
Ашәт апыткәыр хәыц аатит.
Аетцәа –
Ажәфан аңшшәы ссир хнатит.
Афәижьра –
Ҥагалан абгьыцқәа ҭышәшәеит.

Ацәыш ба –
Аеш иаакәыххыз саршәеит...
Ашкәакәа –
Ашәтқәа тазгалеит штакы.
Аетцәа –
Жәәан-лашара-мца сыркы...
Аикәатцәа –
Илыпсахт сахәшьа лытцкы.
Ақацшь –
Ашәтқәа карыцсон шьоуку.
Инсыжьыз –
Сышьта ихылаз рхәатәы.

* * *

Агәыргәәфхәаша – сылагырзқәа,
Ашәт иафытшәаз апыткәыр.
Амш исымнахыз ацәызқәа,
Игоз Ахәрашәа сырхәыр.
Амырхәага сывча сцәызгаз,
Ашәахәа-цха хыхь сызгаз,
Нас Етәаңбаа дгъыл санызгаз,
Стыс чырчыр-хәыч сыцәгъа зхәаз.
Исызгәамтаз сфывза гәрамга,
Ашьыцра згәашәқәа анаркыз.
Илызхымгаз сыхьз данамга
Амыг шәтыцны исзыркыз.
Дсышьтацало дааиуеит цасхәа,
Лаға шхамла ихыхәхәо,
Ирхәахьазаргә ажәа «нас» хәа
Акы ыкоуп «сфывза» ҳаикәзырхо.
Ақәа-имбаз – сылагырзқәа,
Сгәыгра сцәызгоз ацәыкәбар.
Амш иамырхынхәыз ацәызқәа,
Сызхәарызеи Жәәан гәашә збар?!

АМЗА ЖӘАХА

Никаала Кәйїниа имшираз

Саныпшылоит сқаад цыпжәаха,
Сшьапыматәа снапы иакуп.
Ахыпхьазара исцәымғыз жәаха
Имарт жәахан исхаркуп.
Сжәаға жәахахеит, избода,
Амшқәа ирымысхит шәахьак.
Шәахьеи марти рыгәра згода,
Аха исзылыпхеит сарак.
Аеырхага, згәыжәла зиааиуа,
Март исызтәз ахәатәы.
Сысас, шықәсык зны исзааиуа,
Са сызпыло напы ртәы.
Амза жәаха, сқаад цыпжәаха,
Сшьапыматәа цәгьа исгәапхо.
Бзиа избо амза жәаха,
Март гәыпжәага сызнапхо...

Бзиа ишбазбо амза жәаха...

* * *

Лапш итәашәо лапштәашәароуп,
Уназцалаз уахьцо иугароуп.
Апшыртакынтә ипшуа ибароуп,
Уаргьы саргьы хазфәу ихәароуп.
Адгьыл цқьазарц, Аиаша мәазарц,
Ацәгьа зыршо имәа пцәазарц,
Чҳара кәышра ахьанаало,
Ашьта нага мәа ианхало
Ракәзам сызфәу, гәыхь еиҗахәоуп,
Измаҳазгьы шәынтә ирахәоуп.
Адсытбара нтәамта кәапуп,

Цәцашъа шамамгы хасабуп.
Ғыцк абасхәо ғыцра аныҕам,
Угәы иҕацәажәаша дахыҕам.
Иңштәуп рхәеит, цшра зылшода,
Ихәатәыцәҕыоу зегь зызхәода.
Акы узныжъзом уи лагамтоуп,
Ацх антәамта уи ашамтоуп.
Сыңсы зныстдаз снапсыргәытоуп,
Цәыкәбар кәашан саатра ицоуп.
Лаңш ицашәо лаңштәшәароуп,
Уназцалазгы уахыцо иугароуп...

ҒАЦАК АЗЫ

Ацх сшәыстцеит еикәатәазаргь,
Аңша иарцәон амца скын.
Сеиҕахынхәуан знык сцахъазаргь,
Ғыц сынхылан, сышъта схын.
Азы сацхауан ғатцак хәа,
Уи зызшазгы даҕаакын.
Абжыы ааҕуан аҕақ, аҕақ хәа,
Аамта ацқәа срыбжыакын.
Амш шкәакәа, атқы шкәакәа,
Иззахыргы иснаалом нас.
Аамта пжәаха агәра мгакәа
Сыңсы шкәакәа сшәыстцеит цас.
Абла-саркыа-лабжыш леизом,
Аңныш-цәыуа дҕамлазац,
Дунеик хызҕартә сыңсы реизом
Псы-цқыа тыҕда рымхәазац.
Акеиҕ иааҕуеит Анцәа иажәа –
Амц ныҕхәхәо шьалта дәы.
Азы сацхаит азы хышәашәа,
Ғатцак амысхит са стәы.

* * *

Амца сытцәҗеҗоит цәқәырцоушә,
Ашәа сыхпҗраауеит – аҗсаатә.
Ашьха еиҗыцәра агәы сҗасоушә
Ишысныпшыло рҗашны саап.
Адгыл сацҗеҗып дардхоушә,
Маза цыба аҗы асыртып.
Сеирыз шкәакәа ахы лархоушә
Цәыкәбар смазо иҗадырцәып.
Аҗта шкәакәа разкы анымҗа
Насыҗ сзаазго, схаршә снатәп.
Сышьта знызгаз наҗ адәымҗа
Срашькәа ирықәбаз снрыхзап.
Ацәҗа-цәажәаҗ сҗамчы ихысҗап,
Блацәҗа иблақәа асыркып.
Ецәа-кәицла аҗәҗан хысҗап,
Рымца дгылаҗ еибакып.
Сыдгыл рыцқәа, сыҗсы рыцқәа
Ғәнаҗа аныхыҗ сизыпшып.
Цыанат тәыла сназго Псыцқәа
Ихәахыа еиласымгар схынхәып.

Амца сытцәҗеҗоит цәқәырцоушә.

* * *

Мадина Арзынба лахь

Лгәырҗа дахыхәҗоит аҗхәызба,
Арзынбак деиҗеиит, избоит.
Шыхақәцәахь сыпшит уи данызба
Сышҗашәеи, амарцәа, сыхәҗоит.
Дабацои, дзышьтада, дназома?!
Ецәоуп уи, кыҗара зқәым.
Лапшыцқәа аҗхәызба улыхьзома,
Лапшыцәҗаҗ лықәшәар сҗахым.

Лгәтцәабжь слымхақәа ирҭәуеит.
Лшьауардын жәғаныхь иҭрит.
Ахрашәа ахрақәа ирҭәуеит,
Арҭаш лабжышха икашит.
Аҭсаатә затә тыҭрааит лгәтца,
Ашәала иахыкәшаз здунеи.
Мадина Баалоу-ҭҭа- фырхатца
Длышьтоуп длыхьзарцаз Җшанеи.
Җәырҭа мцак лхысуеит дзыблыша,
Фырхатцарак алаҭш лхуп.
Стыҭҭа-ҭшза иҭымшәо илзакыша
Етәа ссирк аҭшыхәра даҭуп.

* * *

Сымцан, хаара сзымхозарҭь,
Сшәаҭшыыз, мрәташәамҭазарҭь...
Шьанцоуп, ацаҭь самхозарҭь,
Сзышьтоу сымҭоуп лагамҭазарҭь,
Сышьтахь бзарзы рзымхәозарҭь,
Мшы дамыҭ сытнымхазааит
Зыҭҭеи-кәареи мшынхозарҭь,
Хьажь-ҭыж-бжыи ашәамхозааит.
Асырхәи-чабра сзымкыргыи,
Җша чаразраҭь салахәим.
Дунеи-зыфа самкыргыи,
Җныш игәара сымцахәим.
Сшәа сымпытҭҭа икахарҭыи,
Сдоуха мышьта қәашьдахом..
Сытла хоура еиҭахагы
Мцурак амҭа дамҭахом.
Сыҭә сакыргыи мцабылроуп,
Сышьтахь иааиуа мцахаара
Сымцаз, хаара сзымхозарҭь
Сшәаҭшыыз, мрәташәамҭазарҭь...

* * *

Сҫакәажәын сара санизгы,
Слабарҕыгәуа мѡа санын.
Длыгажәын сара исзыпшызгы,
Имца аикәтцара саҕын.
Ҷырцәа ҕазтцоз саамта-хтәаха
Исзыпшырызшәа цас сажьон.
Амш исызымтцоз ахѡаха,
Маза сцәызқәа ршәаць ахәон.
Жәѡан сыцәдуун исхагылаз,
Псыншьтахь-гәашәқәа зегь артын,
Сыдгьыл, сығба мшын ихгылаз,
Зыла аеызәзәара иаҕын.
Агәынхәтцыста исхаштуаз сазхәоз,
Сгәы ианѡылан, санапшлак,
Убри азакәхап сыбла ҕазхәоз,
Бымшәан зихәоз, саншәалак.
Схынхәуан сышьтахьҕа мѡа ҕыцла,
Сҫакәажә слаѡсны ҕыц сиуан.
Саамта хысытәтцәон хаҕыцла,
Слабарҕыгәуа ҕыц сажәуан.

Сҫакәажәын сара санизгы...

* * *

Ауаргьала сақәтәан,
Ашәа баапсык схәоит.
Амахә ѡыстаак дықәтәан,
Аҕырҕыр дыччоит.
Дагәа хысбжык ааѡуеит,
Ачақәа рцыхәтәа.
Ажәытәзахь сашәа наѡуеит,
Ашәатцәҕа анынцәа.
Сыпсы згарц иаҕугы
Ирысымтарц сшәахәоит.

Ажэытэтэи сқаад ианугы
Санаңхыалак, сыхэхэоит.
Азар ашәа тыџеуит,
Иташыу са сгәы.
Амахә-џыстаа дыџеуит,
Сықәирхарц агәы.
Ашәа, ашәа цсҕыхга,
Дарбан уажә изхәо?!
Ауаргәала сақәтәоуп,
Акәукәу сыхэхәо.

* * *

Чоу хәа азә ҕитит, уаџ дызбом,
Сылаңш карахеит, сеимдоит.
Иџеиз цсаатә-прык уаха изцом,
Ех, амтәыжәџа, шыыри, схәоит.
Арашь хынхәыма, изтәу дабаҕоу,
Чоу хәа ҕызтуа дызбазом.
Са сзыргәаҕуа, урт шакаҕоу
Хәашыа змамоуп, иузыџзом.
Нартаа-рымца-ҕымцәа еиқәызтцаз,
Ихь сыгәтыхоуп, сартәазом.
Абрыскыыл ихтысқәа анызтоз,
Имџа сықәлар сихьзазом.
Цсык гәәтеиуа сышыта ихыцуам,
Рашь кыркыырбжык саҳауеит.
Сгәашә аркупаз хыхь сызхытцум,
Схышә сынхытцуеит саахынхәуеит.

Чоу хәа азә ҕитүеит, уаџ дызбом...

* * *

Амшын агәы снышь нхызлан,
Ацәқәырц цсыдақәа сзынхеит.

Сышңалыршәои лакәлагъ Зыслан,
Лышьтагъ саштахъ илырхеит.
Заѡа-зыхәашьк сахьтагылоу,
Сызбартада, уа сҥанцәеит.
Зыслан-Захкәажә илхагылоу
Лтәыѡа хымжәақәа лҥынхеит.
Аңша насра лыхцәы еиуыжьроуп.
Азы аҳра ималкуеит Хаит.
Сзыхь-цқьа дҥамлароуп, инлыжьроуп.
Азба иҥажәкыз ҥамѡак иҥ.
Скәапеи зхыршәлоу убри азыноуп,
Ухала иутәу ухаҳазом.
Ецәа кыдшәа дазыпшыноуп,
Нарт Сасрыкәа дыңхазом.
Ахьта злалоз иашьцәа ракәын,
Ихҥа игәыдкыла дрыхъзеит.
Ахә деипызшыуаз, ахәра дақәын,
Ашьыцра гәашәаҥ имѡа нцәеит.
Мшын ихылаз снышь сахьцәыуо,
Аарцә ахықәаҥ сҥаңшыаѡуп,
Нартәа ирхылцыз, сара ируоу,
Хҥоурых даҥбаҥ сыхьз ануп.

* * *

Чҳара шәшьыра иҥиааз среиуан,
Уи ашәшьыра нцәан сынцәеит.
Чҳара назгоз ишьта схылан,
Мѡабжа ҳнеихьан сныжьны дцеит.
Доуха ныха самҥагылан,
Доуха змамыз ирхәымгеит.
Аинар-жьира амца сгәылан,
Ажьира-маа зкыз дсыңәцеит.
Сылаңш-ҥар ахәыц еиѡызхуаз,
Цәгъара абазаап ицагәит.
Лахьанѡыла ажәак анызхуаз,

Бышәә зхаштыз дыбнакит.
Цагәы инхарта амғ әеиит,
Цеи дымгыло ашәқәа акит,
Азы ахышытрахь азмах әеиит,
Ағьыч ныхәа-цәашь икит.
Ускан ажәәан еилахәзаап,
Мацәыс еимхәыц хәхәда иахан.
Анцәа итыңағә Аңьныш дтәзаап.
Адыд-хысра – итың дахцан.

* * *

Цшынаңха инеиуа
Сизцааит – ураҳәама?!
Дғызит ауп, – уаҳа
Ажәакгы имхәеит.
Гәнаҳа узцалаз
Нмыжкәа иузгама?!
Цшацәгьак ихьзазаап,
Иагап ма кәицәеит.
Шәәңхәафьк дымәасуан,
Шта дтамлеит.
Избанда
Иңсыз знык дыңсхьан,
Амәеихдағә сгылан,
Ашәәңхәаф дьспылан,
Ашәтыш иагәылан,
Агәырғаз сиркхьан.
Цшынаңха инеиуа,
Аламыс аиуа
Зызымхаз дгәәтеиуа,
Ашәәңхәаф иңылаз
Дхынхәхьан...
Шәәңхәафьк дымәасуан,
Шта дтамлеит.
Избанда
Иңсыз зны дшәәңхәан.

* * *

Сгәы аума иҗығыз,
Сара сакәү?!
Атак сызташа сыңсоуп.
Абҗыц амахә хаха
Нзыжыыз
Мәсәк иҗәлчарц
Ишьтоуп.
Амра-мцәйжәә,
Ашәәцшь иннажыыз
Ихьтәы даңха
Амш иахоуп.
Амшын згәйжәлә цәҗә
Ихнажыыз
Шәәхны иңыххааса икаңсоуп.
Зегь лагамтоуп,
Нас инцәамтоуп,
Аамтоуп урт зегь
Иртынхо.
Ашәә нзыжыуа
Иашәә нхаргы,
Изхәә дҗамлархәоуп
Са сзыцәшәә.

* * *

Алыкь илаҳаз гылҗак еиңш,
Адунеи ууаза иҗәцәуп.
Зымца еиқәымлазо җәтәк еиңш
Сҗәцәза җны лашак сахуп.
Мшык ааңызжәоит сышҗәы бҗыцаҗ
Җңныхәә сзәтом, уи лашоуп.
Уаә даасышьтуам хәә аамта җыцаҗ
Ахышәәҗ лацхакгы җәхәоуп.
Анапеитцых ңсы зынҗылоу,
Аңша анаңас иңыруеит,

Сыңсадгьыл затә сыңсы згәылоу
Смаҕатыпаҕ истдәахуеит.
Азымлагахь зы рыштызаап,
Аеыр-еырхәа зы-цкыак цоит.
Иххаахьазгьы алу ркәазаап,
Аху-хухәа абжыи гоит.
Аныхапааҕ-маҕәа зшәызтцаз,
Ахрыцкыара цәгъа дацәшәоит.
Жәлар қәыпсычхан ашәи зцыртцаз,
Иухәалакгьы, зны иухъзоит.
Сшәапырхапуа хышәкаҕ сгылоуп,
Уахь сназмышьтуа лак ҕахәоуп.
Абжыныха ркәыхгьы сгәылоуп,
Цсахшьа зкәымлаша цәахәоуп.
Мшык аапызжәоит сышәкцыбгьыцаҕ,
ҕамҕак ачхара снахәо.
Лацхак снаҕсны аамта ҕыцаҕ
Снеироуп ҕыцла иахьынхо.

АФЫРХАТЦА

Хъзи-цшеи ицуп Афырхатца,
Дышизхәаган абцъар тќьоит.
Ишьтамцакәа инеигар дацоуп,
Имырхазгьы гәнаха ишәоит.
«Уи уаҕроума, иламысым» –
Имшкәа ирыцуп, ихәахьоуп.
Настха дгылом – сара исуысым»,
Ахатца имш идыр, иахьоуп.
Ахызатә никылоит гәышпыла,
Ишьтахь цсахууп итзырќьо.
Иҕехәо дреиуам, ирхаз хъзыла,
Дреиуам зымҕа имҕахќьо.

«Ахатца-ихатца, Афырхатца –
Ахъз иузышьтымхуа ихъантоуп.

Ақбаад ианхалаз баша хатцак
Иакәым, ахатцәҕыа ихәтоуп.
«Ах иатцоу» акәзар иара злыху,
Ҳшафы дхазцо, хыхь иңшуа,
Зәахәы нафуа, згәажәа зәыху,
Ишьтахь иааиуа назхьыңшуа.
Ахатца-ихатца Афырхатца,
Дагмыз хтәыла уи дзыхшаз,
Ирацәамхааит қбаадла иатцоу
Афырхатца имфә ңшьаз!

Хьзи-ңшеи ицыз Афырхатца!

АИААИРА АМШ

Цәыббра 30

Мыткәмак аафәуеит адгьыл атцәнтә,
Еишьтагыла асиа цоит.
Итцааршәу сара сгәатца
Лабжыш тцаала искәабоит.
Агәашә нкыдцан штакы стыцуеит,
Ашәтқәа шытастцоит абаҕаҕы,
Қбаадк афырақәагь аныцуеит,
Ахәра анылоит са сгәаҕы.
Лыхцәы ҕәашза Ан дысцылоит,
Аб дадырсхьеит дбаҕаны.
Аекранаҕ ахьзқәа анылоит,
Сгәатца интысуеит имцаны.
Амш сагәылаңшуеит итңхушәа,
Амца зку цәашьқәак лашоит.
Дышьтоуп саңхьа қәыңшзак дхәушәа,
Аа, абааңс, шәицхраа хәа сыхәхәоит.
Ныхәоуп, иааироуп, ихақәитроуп,
Афырхацәа рыхьз зху.

Имшы хьамтӀоуп, Ан лӀымтӀроуп,
ИхьтӀы иатӀоуп жӀдан иарку.

АЗЕИГЪАШЬАРА

АмӀа икӀлаз умӀа гӀата,
МӀа мариахӀа калазом.
АшӀт амтӀӀыжӀа ақӀыпшра шаӀа,
ИптӀааз ашӀтыц еизхазом.
ЧчапшӀ ихнахыз гӀырӀа шыкоу,
УгӀы ианыруаз – уазыпшыз.
Хазшаз иишаз зегь хӀаизыкоуп,
Илапш хӀақӀкуп, угӀуеаныз.
НыхӀа ахыкоу ашӀи неизом,
АшӀи икӀшӀоит шӀи зыхӀтоу.
Адгьыл, адгьыл зынза ихӀаизом,
Пцсынгы бзангы хазмадоу.
ХӀаизынкылом шыӀа хазшазгы,
ХӀапсы дагӀоуп, иахазом,
ИшыӀахь дхӀапшзом апхӀа ицазгы,
АшыӀахь иаиуагь дызцазом.
ШӀирак ыкоуп нихӀа змыхӀо,
МзырӀык иахтӀыз цсы икӀашьит.
Рада ГӀышӀа, Рада МыхӀа,
Рада МыхӀа, азӀы хӀаишьит.
НыхӀа дгьылаф, нихӀа хмоуа
ИкӀамлааит, шӀӀгӀы шӀӀеаныз.
АмӀа икӀлаз, рапхӀа инеиуа,
УшыӀа ихымтӀааит иузыпшыз!

* * *

Атцыс бызшӀа тцы иазныжьыз,
ЕинымшӀаазо зи-мцеи еицыз.
АрашықӀа рдӀы иатӀагь еиуыжьыз,

Ирықәтәо ахылтыртә аамта мшыз.
Ахәа згәара итазмыргыло
Хәажәла импын ишәмышытын.
Мра даңыларц шыжьыза игыло,
Имра птала ишәымтәахын.
Ацәгъа ицыз ацәгъа зхәыцуа,
Бзиа зхәыцуа, бзиа итаз.
Зымш иапыло зыезырфьыцуа,
Имш лаша иапхъа ишытаз.
Ишьха псаатәу акапқапгы,
Ашьха ацәугар псы ахазам.
Антәамтаф игылоу акәапгы
Анумыргыла хәоу нтәазам.
Исгәапхоитаз сықә сазныжьыз,
Дасу ишәымаз ишәгәапхо.
Ажәәа зцишаз шәыжәәа еиуыжьыз,
Шәымәа дақәмыз шәызнапхо.

Досу ишәымаз ишәгәапхо.

* * *

Амш иапылаз Ауафы,
Уаазырфьы:
Амш агәашә уантала,
Умш шоуп хәта-хәтала.
Узбаз, иубаз цьоумшьан,
Узхьымзазгы пхоумшьан,
Усоуп амш ишалаго
Аамта ахышә афналага,
Иафсхьоу уафгы дыказам,
Уи зегьытәкьа азыкаттам.
Ухы убалароуп ушыкатәкьоу,
Умч зықәхаша, узыкатәкьоу.
Зегь амтәыжәәа ритазом,
Ипышәатәым дпишәазом.

Агәы иузтоу цқьазароуп,
Уи иреихау уа умазароуп.
Умѡа иркаау уанылазар,
Мышьтацәгьак дуңылазар
Исыхәтоуп хәа уахәаңшла,
Игәоутаз аетә уатәңшла.
Уңсы хыцыр шәартароуп,
Ухаҭа ңсыхәак ауҭароуп.
Иушам зынза уашьҭамлан,
Унеила уабду ишьҭала.
Уеҭхәа, уныхахә гәаҭала,
Уқә уҭасқәа шаҭала.
Ускан Хазшаз духәаччоит,
Мра-шәахәа-цқьа ухәлаччоит.

Амш иаңылаз Ауафы,
Иихәаз уасхәеит Ашафы.

* * *

Зегь аңсҭазаара амҭәыжәѡа
Иҭдартәан иазбома?!
Иччаша дыччароуп,
Ауалқәа зегь шәатәуп.
Хәатә есымша иҭкан,
Уи зегьы ирызхәома,
Изирхәоз ихәароуп,
Узқәиҭу еилкаатәуп.
Абжы маза атәартә
Амамзар угәатқан,
Уи есымша ишәартән,
Аңсы зтоу иабарцоуп,
Лымхадагы – ҳароуп.

Изиҭаз игарцоуп,
Егьырҭ зегь қәдароуп.

Икәңогы дзақәода,
Дәы иатәа тацәхом.
Бжы маза зыргода,
Ицәыругаз еикәхом.

Зегь аңсәзаара амцәыжәә
Ицартәан иазбом.

ЗХЫ ЗЫҢШААЗ

Ағыч ихы акықәуп.
Ажалар рхәамтә

Зхы акықәу дғычума,
Ғаңара итәахтәын.
Ағыч ыза дицума,
Затәра иацәшәатәын.
Итаацәа ахъз ихырцаз
Ашътахъҕа инаскьеит.
Ғычроума изанитцаз –
Ашафы ицәшәатәхеит.
Ағыч дымфас даннеиуа,
Рцәызқәа ирызцаауеит,
Лахынцоуп уи аиуа
Рхәоит ауп, иаахынхәуеит.
Даниуаз ирхаштыз
Ашацәа ршатәы,
Дыфәуа ихала дшашътаз
Ихигеит уи мбатәы.
Ағыч дышғыычу узома,
Ақыта ираҳахьеит.
Даниуаз ирхаштыз,
Ихъз иңшаахьеит.
Ихы даақәхо дрылоуп,
Ажәаңҕагь дирхәеит.

Атцаеипш са сгәтца итаңсон.
Мөһарак сцап хәә санылон,
Адәы иатцәә өеижьхон сахьцоз.
Пша хаак хәытхәытуа испылон,
Сгәыгракәә мцарсны исыцәцоз.
Суҳәоит, тагалан, уаасеигза,
Сымшкәә хьшәашәоит саргы.
Издыруеит, хәинышәән хәнеицца –
Хцашьа цшзахоит еихагы.
Аптакәә ирылкьо ашәахәә хаа
Хьахәуа инаскьоит ипхашьо.
Ишьыцны, хәгарцаз хәилаххаа,
Ихәбжьалап ацшацәгьа хцьашьо.
Суҳәоит, тагалан, саашаң,
Сускәә рацәоуп, срыхьязом.
Итаңсазааит убгыцкәә са сашта,
Инсыжьуеит урт сыңсасом.
Суҳәоит, тагалан...

АЗЫ АГЬАМА

«Сара азы агьама схаштуа салагеит...»

Аңсы ашәытакәә.
Франсуаза Саган

Итцуазеи, исхаштит азы агьама,
Ажәытәтәи хзыхь-цкьа азыхта.
–Аамта мөасит, нас егьамам,
Ус хамөасуеит хә ххата –
Сгәы сцацәажәоит уа шахатда,
Избом уаха сзыжьжьара.
Сыбжьы сныөуеит, уаха ихацда,
Сафуп усгы ахжьара.
Ишдасхашти зегь ргьама –

Саб иеыкәаша аңшәгы.
Абас иныташәкәа зегь цама,
Сыччабжь ықәџуеит ахәгы.
Хзыхтарта ахаҳәкәа тажьуп,
Абна ахыцәт иахьабалак,
Хратцла сахәаңшуеит иахькажьу.
Схәыцра спыџлоит сахьцалак.
Хлацәгьа Хыгьежь уажә сабама,
Ишцагәырғьей уахь санней.
Усшәа збоит ауп сара аргама,
Анцәа инысгы схәоит, аией.
Азы агьама исхаштыз хзыхьаџ
Кәапейк хыстап, сынтаххуеит,
Схы схаштма, сеидру исыхьыз,
Сгәы сҭацәыуа саахынхәуеит.
Исызгәамҭеит азы агьама...

АМАЗА

Сара маза сымазам.
И. Тарба

Са смазамызт саниуаз,
Шықәси мзеи ракәын имазаз.
Маза сархәон санзырџуаз
Ғарагаран са исымазаз.
Дарбан «ацәгьахәаџ» дысҭон,
Уи цәгьас иарбан иихәахьоу?!
Зыгәра гамыз игәра ргон,
«Ғарамгоуп» хьзысгы иртәахьоу.
Мазас икоу иуаз ауп,
Изатәугьы акы ыками.
Ацәгьа захьзу иуршаз ауп,
Ацәгьа зхәыцуагь дыками.
Са истахзам сҭәахырҭазар,

Схаҭа маза сымазам.
Шэынтә аҭсра сахыҭазар,
Зегъы ирдыруеит сымаза.
Сыҭсы затҭык сымазоуп,
Ныџра зылшо исыҭазхәо.
Сара маза сымазам,
Среиуам ацәҭаҭы цәыҭазхәо.

Сара маза сымазам...

* * *

Ицоз зегъ зцозтҭы,
Изцоз зегъ назозтҭы,
Аҭсҭазаара абҭыцкәа
џымкәа иаанхон.
Аиаша узгәаҭахыр,
Амџа узатахыр,
Амцкәа ртәылаҭ
Инхоз зегъ тахон.
Мцәыжәџоуп апрыга,
Измамкәа иҭрыда,
Зегъыцәкәа ҭыруазар
Адгъыл тацәуан.
Аҭша мџа ианхалаз,
Аҭсҭазаара иналаз
Ицаз зегъ хынхәуазтҭы,
Ҭсра ицозгъы хынхәуан.
Гхак кахамцозтҭы,
Хагха хара иаабазтҭы,
Азынгъы ашәткәа,
Шәтәуан иҭшзаза.
Ицоз зегъ зцозтҭы,
Изцоз зегъ назозтҭы,
Адгъыл ахала,
Инхон иууаза.

* * *

Амшын сҭалан сзыруазар,
Ауафы дызшоу идыруазар.
Цэгъеи-бзиен еилаларан,
Абырг ашьха дхаларын,
Ахьажь шәахәафымхози.
Аңсымтә иңсы изымхози.
Амра уаҳа иҭамшәахыр,
Жәәан етәақәа амшәахыр,
Ацых мышха иқәымхоз,
Жәәан етәада ицәышымхоз.
Ази амцеи еинаалозар,
Рәаши зыхыи еилалозар,
Ифәажәкыз нас иңсыхәоузеи,
Ҷамәа-зыхьс дызфыхәозеи.
Ҷсахыф имәа сықәлахыр,
Ныха-шәири сықәнахыр,
Хара зго са сакәымхои
Сыхгыи сымч зақәымхои.
Чҳара шҕәышроу гәазымтәз,
Ахшыф уаара зәазымтәз,
Досу ижәгаз шәымазааит,
Исхәаз сара исымзааит.

* * *

Ех, инымтәо амәақәа,
Амәа еикәагъежь намәақәа,
Ицо дзымцо дықәзырхо,
Уңстазаара уцзырхо.
Угәыгра қхызқәа рырәашқәа,
Шықәсык иҕоу амышқәа,
Узлоу, аха узламзәзо,
Дунеи тацәны уҭамзәзо,
Иухәазаргыи ианнамыәуа,
Укалам бҕыиц анамыәуа,

Иухәо зоухәо думамкәа,
Зыгәра угатцәкьо умакуа,
Зхы зцәызхьоу ушьталоит,
Гәнаҳак иутәым урталоит.
Уцшыз амѡа еихалартаф,
Ма еикәагьежь мѡа бғалартаф.
Ари узцәымцо цсҭазаароуп,
Ууафьтәыѡса еилазаароуп.
Уцсы рцәугар ухацахоит.
Ианузымгагь – уацахоит.

* * *

Зынза иутәым аамтак ыкоуп,
Иуццом, уаццом, шәеилазом.
Зынза итәыму уа дузыкоуп,
Иутәу уаштацәкья дҭазом.
Ауарҳалеипш игәы каиршәуеит,
Уаргьы унылагыла уцап.
Ушымгәыгуа уаргьы уиршәуеит,
Имбаразгьы пытк ушәап.
Ацәашьеипш цъара дуцылоит,
Мца икуп абылра дафуп.
Дыхәра фыцны угәы данылоит,
Дуцырымцуа лахь дануп.
Аамта зхыцра дуднагалоит,
Ашәи-тышәи уныжьны дцом.
Уцсҭазаараф уи илагала
Даеа жәашықәса иузшәом.
Акамчеипш ужьы даныруеит,
Умш дацуп дмышьтакны.
Аамта иутәым уаруазыруеит,
Уабанзазцо уфы еихакны.
Ус ушнеиуа аамта уннажьуеит,
Аблагәыгра имѡахь дцоит.
Аеыхәа-лас цъныш дканажьуеит,

Урашь мтәыжәѡаха иухъзоит.

Сгәыраз-хатца уңсы угоит...

* * *

Сыңсы рҗабит итҗланы,
Чҳара зымха сакәыназ.
Ашьыцра ҳалалт ипланы,
Нарҗаа рышьҗтра иақәыназ.
Илызнымкылт сгәыжәла сан,
Уи ла лымчағ иҗамызт.
Амшын хытҗит ицәқәырҗан,
Агәыжәла атҗағ иҗаназ.
Ашәах шкәакәа сылапсуан,
Саргьы сыцәқәырҗаназын.
Амшын акалт сылапшуан,
Сан ихлырҗахьаназын.
Итҗкы шкәакәан зны исшәын,
Мшы лашак иаңылатәын.
Мағә зныз бираҗны искын,
Хҳырҗар ирхаргылатәын.
Сгәыжәла сыдгьыл иахьыңшын,
Иахьуаз саргьы исыхьуаназ.
Сыңсы сызҗаз сизыңшын,
Цәқәырҗаны дызхытцуаназ.

* * *

Аира аҳәаа знык ҳахысит,
Иҗалозеи ғазнык ҳир.
Аңсра аҳәаа, амца ахысит,
Истҗахытәҗьам ѡынтә сыңсыр.
Аңҗа рыкәа унҗашәаргьы,
Уаңьал уаңшаауеит аңсык,
Қәа цәыкәбарны ункаҗәаргьы,

Ахаа уацаауеит – аңсың.
Уччаңшызаргы ункабахуеит,
Ункыдымкыар каларым.
Узхымзасгы уңсы җнахуеит,
Иузгәамтаз акгы аурым.
Аангы цангы шәатәйк уңәуп,
Аара зкәашыз җсрагы дҗоит.
Алабжышгы амға иңәуп,
Цәйкәбар җасла инкабоит.
Аңсҗазаара-лаңгәа хәишуеит,
Ххәтагә аңхашәа хнарҗоит.
Җарсал-кнаха аҗба хәфсуеит,
Ианыхынхәуа хҗалан хҗоит.
Аира ахәаа знык сахысит,
Икалозтгы еазнык сир,
Аңсра ахәаа... амца ахысит,
Исҗахыҗкәам җынтә сыңсыр.

* * *

Адуinei кнаха салакнахауп,
Иара җкәыроуп, саргы убас.
Иара анкаха, саргы скахауп,
Зәйр хәикәхома, башоуп нас.
Узыҗрыхо машәйр аңәуп,
Акәа хҗысуеит, ихамоуп җас,
Азә дахыкәшан амға дыңәуп,
Илбааз дхалоит җынтәггы җас.
Адгыл иамкыз әжәван җызшәо,
Машәйр иамхаур хәа сшәоит.
Ахы шәахәа, амра җызжәо,
Адуinei зегә җҗышәа игоит.
Аду хәмарра шәарҗоуп даара,
Амба ахала инхар ауеит.
Адуinei җаңәа иаңлом хаара,
Агәаҗкәа рхаң җың рхауеит.

Асаркьал бжыы иааѡуа шаѡа,
Хѡахьа-мѡала шыѡа хамгар,
Хжыира иаѡахгаз мѡахѡ ркьаѡо
Хдѡыкѡлар, бѡьар ѡыцк еибагар?!
Адунеи кнаѡа знык ианкаѡа,
Акры нхома, башоуп нас.

* * *

Амш ссиркѡа рхыы ѡагалан,
Ажѡѡан амра кыдѡаа иугап.
Сушыѡоуп ушыѡа сыхнагалан,
Ухь кѡырѡаха ѡѡыхак ззап.
Саамѡа ахыы маѡа сзыркыша,
Уцѡакѡѡоит ауп сухьзазом.
Хауа дарбан маѡк иѡшыша
Хѡашьа рѡеитѡуп, хѡизыѡшзом.
Аѡѡын – сѡѡыѡшра аѡштѡы хѡзына,
Сыргѡыбзыѡны исымхны иѡгеит.
Аѡхын зѡѡааз сара сзыноуп,
Санзахьымза сныжьны иѡеит.
Азын ѡыжѡла амѡа иѡѡу,
Ашѡыб кѡашза исыхьнаршап.
Суалкѡа ныжьны араѡа исыѡѡу,
Сѡап сыхнымхѡуа, иара еикѡшап.
Хыѡагалан, аѡѡын, аѡхын,
ѡшра назлымшо нас асѡы.
Рѡѡырѡаха аѡѡыхак рымхны,
Исызхѡаша схѡап сарѡы.
Аѡѡын, аѡхын, ѡагалан, азын.
Сарѡы сызын...

* * *

Жѡѡани аѡсаатѡи еигѡныѡуан,
ѡырразу, имазаз ак рыбжьан.

Ацныш ацәкәырц иазыџуан,
Амшынхыкә шәахла ихырчан.
Ацтакәа рхыза ианиаалан
Шәымтак Амра ацсашьон.
Ацыс хәыц ашәазу, еинраалан,
Ичырчыруа сзырџырц акы ахәон.
Иаххыччон аамта ахьахиаиуаз,
Хратәран иамаз уи кәалс,
Иаттахаз дыкан, иаиаиуаз,
Урт зегь кәхцдом хара гәалсс.
Ихалшап захгәахәуоуп хазџуггы,
Ацырра хамам шьамхыс.
Хәцхьахьейт халахь иануггы,
Ихәтәоу хазхоит Анцәаиныс.
Ажәџан ецәара зкьашьызггы,
Ацтакәа хыцып уашьтан,
Ихдырра хынхәып аџ иашьызггы,
Ианажьтәуп, асас дитан.
Сшәоит сара хтыпкәа еилагархәа,
Ихәтам акы хәхьынхал.
Имтәыжәџадоу ажәџан ргархәа,
Гәартәк иахтәым хантал.

* * *

Сыкә снапыртцны сџынасхан,
Сыџба зымцо исыхцәхейт.
Прыга мтәыжәџа сзыласхан,
Сыдгьыл-џнаҭа сацтахейт.
Сымш наргылан цшьынацха,
Сускәа зеггы ирыцтастейт.
Идәыкәлаз среиуан схьышьарха,
Смаха бызшәа сзымтазейт.
Сыкә цамзара сзашаха,
Уахьггы арахьггы сзымназо,
Цымтшәара стәуп сгәашаха,

Хзымдырха, уаха снамѡуа,
Сыци сышәи еихамгыло,
Сыгәтахра ма исзымѡуа,
Сцарггы сзымцо, снымгыло,
Сыбжыы схала исгәылыѡуа,
Зымца кәаха сакәханы.
Сыгәхәа ачыхь аасхыкәласуа,
Гәы сакарак сыкәханы,
Аамта қарада схыццакуа,
Зыкә ааныжыны зґыназхаз,
Сыбла ццышәкәа шәылаґсо.
Ңрыга мґәыжәѡа сзыласхан,
Сыдгыл-ѡнаґа саґґахеит.
Ахзымдыр.

* * *

Иґштәын рхәеит, иззыґштәыда,
Чхара нґәазаап, изцәынґәада?!
Аамта ахтыскәа еилнаргароуп,
Иззыґшызгы даанагароуп.
Имхәа-мырза азә дыбналеит,
Згәы рахәымхаз ґазә дышьґалеит.
Издыруада урґ еидхәалоу,
Иухәан-схәанны абасшәа ак халоуп.
Аґара иґазаап Қәыґымахан,
Дыѡнырцазаап Ах ихан.
Аха урґкәа зегь мазоуп,
Ах ишәґәы маза ианґоуп.
Иґәаз амхаґәеит зынза,
Аґла иқәырґалт аґшза.
Ахә ршьароуп иахьзаны,
Нас иршарґ иґхьазаны.
Сиґ аґанахьшәа дынхеит,
Иигахьазгы шыґа изхеит.
Зегь еихышьуп, иґсаґьоуп,

Еилзыргашагъ афцыркъоуп.
Иузеидкылом знык иңҕеыз.
Амца зуп иҕазырхо.
Идыртәуп аамта зегъ шархо.
Аамта ахтыскәа еилнаргароуп,
Уззыңшымгъы аанагароуп.

* * *

Лаңш зцәыцәгъаз ҕеыхәак неиуеит,
Лацәгъа улаңш уңам ианыз.
Аеыхәа зтәу избоит дгәаҕеиуеит,
Ағәра дахоит ағәра зкыз.
Аеқәа неиуеит рыңсы ҕыхны,
Жәәдан ианыџуеит арцәаа иго.
Азбаџ дгылоуп инапы шыҕыхны,
Насың змада, ңхьахә зго.
Аеыхәа неиуеит лаңш ахьымзо,
Аңсы нкаршәуа, иахъашо.
Иаумыргозар аға ихымца,
Иаракоуп аңхьахә занаршьо.
Агәы ңжәархәа сшәоит ианзымца,
Ашьҕахь иашьтоугъы атуған.
Аеыџ-цкәынгъы зынза аихымца,
Аңхьахә зыхъз ахыз диңан.
Сылаңш ақәкын уи аеыхәа,
Иаргъы, иақәтәазгъы срыцәшәон,
Иаххылаңшхәу, уара, урыхәа –
Аеыхәа икаршәны аңхьа ицон.
Избахә шәасхәап афырхатца,
Аха уажәакәым, уи уашьтан.
Аеыџ-цкәынгъы уал дук датқан,
Аңхьахә зыхъз ахыз диңан.

* * *

Сыңсы атан итацәума,
Итәахузеи, сазхәыцуан.
Иркароу адунеиәф сазәума,
Сааңсацәкьеит, саныцуан,
Ара сзыказ ма издырыр,
Сығба нахьхыза изхыцуан,
Нак мшыннырцәка сзырыр,
Уа ма саҥахны исмаҥазар?!
Саркьалбжью, аранза иаазома,
Уахь имцашаз аҥба дагазар,
Шьта сдәықәларгы аҥба сахьзома,
Иаазыцҥада, изыбжыда нас иаафуа?!
Аамта анухыңа ишәартоуп уңсатан,
Идырым бызшәоуп ахтысқәа зегь злафуа,
Аамта ианымшәаз есымшагы дхатан,
Аамта даңысны нахьхынтә ауп уи дшаафуа,
Уңсатца тацәымзар, аамтагы уаиааиуеит.
Инамфыз зны днафуеит, аамта даңысуеит,
Аамта аныфбыжь дацуп, еицааиуеит,
Аңсҥазаара гәымбыл хчалтны иаххысуеит,

Сыңсы атца тацәума...?

* * *

Са сзыцәшәозеи шәара аныкам,
Сышңазатәу – сануаагәартоу.
Ианысхузеи уаф дахьыкам,
Шьтак сызхымло хара ицартоу.
Сахьзарым хәа аамта гәаҥган,
Лапкьа сыршәыр – изласыхәои.
Узгахуада уаңьал уафган,
Аңсҥазаара аҥы иаңҥыхәоу
Еиқәымтәазо хәатәык амоуп.

Избышәадашь ма изцахьада,
Иашоуп, ихаауп ус иагьамоуп.
Амшқәа реихша иафс изцада.
Инымтәаша зегь лагамтоуп.
Афымтраггы хатә бжык амоуп.
Уи са сакәым кәышк ихәамтоуп.
Узеилахазггы уара иугьамоуп.
Адырра антәамта хәа збахьада.
Шәара нтәозтггы хшәаны халгон,
Аамта узлафсуйеи, иахьзахьада?!
Хашәахарггы ххәаны ихалгон.
Узыцәшәахуазеи, шәара аныкам,
Уагьзатцәхашам – уануаагәарту.

* * *

Амца-еыт-хәыц сылапш фазхәаз,
Анарт хтысқәа рыхьз змырцәа,
Стоурых мызқәа ғыц еиғазхәаз,
Абицарақәа рығеҳәа мырцәа,
Ргылға-тла ғыц еихазхаз,
Амцахара мцахә еиғазкуа,
Ааигәа-ашәарта шыкоу разхәоз,
Мца-жәла-кәиц ахәа иеҳәазкуа,
Мацәыс-хцәцара, шыантца гәылшәа,
Ныхеи-жыиреи рымтца-ныхәа,
Уцшәа хәартца хзымхәеит ееишәа,
Шьашәахь Ах ду Анцәа ихәа,
Хәахьа мшык, лашара нымтәа,
Афцыркъа иахьанза имырцәа,
Хжыира-ныхәа ихаблачыцыз
Иамтцахгазоуп иамтцахгало,
Имыцхәым Ажәа ҳацшәа хызтуа,
Имца-мартхәуп ҳаидызгало.
Ҳамца-еыт-хәыц, ҳаиха нызтуа,
Улқха ҳамаз!

БАША

...Баша сушьтамзар иахьак,
Сара сзыхэангы җатцак...

Т. Ацъба

Ажәѡан, ажәѡан, сажәа иалоу,
Сыҗс-ахац-хәыҗ назхьынхалоу.
Баша снеилозма уа уҗы,
Рашькәадырла, сақәтәан сөы.
Сырѡаш хьшәашәа убзырзы
Шаҗантә иақәыстәеи ахьзы,
Ухцәпарақәа баша исқозма,
Җсра уанцозгы суцны сцозма?
Сышьха гәылцәаакәа, шәхатқы,
Ишәшәысымцеит зныкгы атқы.
Аиргәашәа сзымхәо исхәон,
Сыҗсы-хаа шәызныжьны сцон.
Амшын сгәыҗрақәа зтаҗсоу,
Урҗаслымны знык уансоу,
Сыҗра шкәакәа хыршәлан уа,
Сыҗба шкәакәа сазыҗшуа.
Сыҗхәаҗ сымцабз исҗаццоз,
Азын атцаа ианарццоз.
Тәымқәак срытан уцахьан,
Сфархь нархадақәа былхьан.
Збаха смоузац саапын цеит.
Аҗхын шоура амца акзеит.
Схьы-җагалан сыззыҗшуаз,
Шәырк са схәыхәа иумтәахуаз.
Баша, башаза схәацәон,
Җкәажәык лыѡны сынхон.

ИЕИХАУ ИАРБАН СЗЫЦӘШӘРА

Ианыччатәу сыччалааит,
Иантәыуатәу слағырзыз.
Амц еибызхәац ирхәалааит,
Сара сиашаз, сагызатцөыз.
Сымрахашам истәххеит хәа,
Сымза хышәашәахар сҭахзам.
С-Саҭанеихарым иаххәеит хәа,
Шәфы-хшак ракәым сагызам.
Сыблачыцыз зегь зыхзызо,
Сыгәтыхажәаз гәык зыжью.
Шьхеибаркыра ацәа иҭарзызо,
Адыд-хысра-бжьи сзыцәшәо,
Ахахә ҕыцкыа сгәысеанызцо,
Маза слымха иҭауа абжьи.
Хәра иашәангы ахәра снызцо,
Цшшәы шкәакәа схышә шыжью –
Ирыцу цсылашоуп инсыжьюа,
Цсынгы сыччабжь заҳара.
Уи зымбаз роуп сгәы казыжьюа,
Иеихау иарбан сзыцәшәара.
Ианыччатәу сыччалааит,
Иантәыуатәу слағырзыз,
Амц еибызхәац ирхәалааит,
Сара сиашаз, сагызатцөыз.

* * *

Сгәыҕра-цсаатәгы шыҭа имчыдоуп,
Цхызлоуп ажәәан шабало.
Иакәацсоу амтәыжәәа цсыдоуп,
Сгәы-ахәра-зымҕа сзыцәшәало.
Абгыц өеижькәа махә нзыжьюа,
Ршәац еиҭазхәо изымтәаз цшоуп.
Амахә хаха сгәы казыжьюа...

Исхәом амзар, усшәа сжьоуп.
Адгьыл гәнаха са сыпсцәаха –
Җаинымшәазо ус җаицуп.
Сгәыгра мчыда сара гәкаха,
Пеипшк җазхымпо лахь иануп.
Са сынхарта снапсыргәыцдоуп,
Исцәызхьоу хышытрак сахьыпшуп.
Сзырхынхәыша зи-мцеи сытдоуп,
Ишеинымшәогь қәабк сцәыршуп.
Цәанат шкәакәеи цәахаными,
Рымға еифызшо абға қәаб.
Снапсыргәытца – хсаала иаными,
Зны иахьсыргыло сымш акәап.
Сгәыгра-цсаатәгы шыта имчыдоуп.
Пхызлоуп ажәван шабало...

* * *

Шықәсык сеыжәын, сымға нтәомызт,
Уаха сеы надиггы зцомызт.
Мѡас сызқәызгы тақәа-таған,
Азыцқьа зтыстоз сара исаған,
Иңымеында сдуinei кыдқьан.
Сахьцо сзымцар, сыгәгы сымқьан.
Амра змахкағ имхәаеында,
Италогь сеидру, сгәашә аркында,
Аамта җыцағ шытак сызганда,
Аңсы қьашьқәа сраѡс сызцанда.
Аңша иғнахит бғыц иатқәакгы,
Асы ақәнауит иғахаз тқәакгы.
Алашбыжьқәа рхаңыц сылан,
Изнымхазоз шьоукгы сгәылан.
Зыңсы ақәданы зыдгьыл җызуаз,
Избон уажә ачархьағ дшырхуаз.
Ауаргьала иакәтәаз дкаҳаит,
Дгьыл ианзалом мци-гәнаҳаи.

Сеы надиггы сышқаркарей
Зи-мцей, пшаси, гәы-сакарей
Ирцәынхаша шыта са соума,
Ас амфасрагь кыр иапсоума.
Шықәсык сеыжәын, баша мфамхеи,
Кәац назмаз аз абаф уамхеи.
Адунеи ду пша злагароуп,
Илагамтоу цъара интәароуп.
Зегь ааныжтәуп, Ашықәс ҕыцуп,
Анцәа иныхәа аныфбыжь ҳацуп.
Ғаанбзиала!

* * *

Аңшра зылшоз сакәызма,
Ахәра бғыцны сақәызма.
Истәу ауп сызхыбаауа,
Изымцаз сеыхәа сзылбаауа
Шытрала иааиуа еимудароуп,
Еиңымра анырхәа – аныдароуп,
Ан дзыпсахауа дықазам,
Еғырт хароуп, иузықазам.
Гәашәи хтыстәи рфашьатәым,
Пшамфас цашья аеататәым,
Уқә уанавсгы ҕалароуп,
Ацәгьей абзиеи рзеилароуп.
Уңсы уаарас иумазам,
Цәгьара зцымиз илазам.
Атла агәаңшьоуп анарха,
Уңсы-зтоу ларха-фарха,
Аңсҕазаара анахьзутца,
Пхара нзыжьюа акәашымца,
Мцажәла кәицк ацәугароуп,
Аңшра злымшоггы пшызароуп.

Ашықәс шәындықәра ахфә насырkit,
Саамта мцазырсыз аңшалас ццакит.

Иҗыңыз са сажә, иҗыңыз сдунеи.
Ашықәс җыц ахышәә сгәйргыо саннеи,
Игалааит еихымсыгыа Ашәа сзыпшыаз,
Сдунеи пшза, сыфны-пшза с-Аңсны-пшза сыфназ.

* * *

Агәыцкәкәа шәҗыха,
Мшы лашак ҳазшеит.
Агәыцкәкәа, шәҗыха,
Җаикәырхаф дыршеит.
Агәыцкәкәа, мғалаша
Шәыкәйтцарц дылбааит.
Агәыцкәкәа, мралаша
Шәакәабарц ишәзааит.
Ассир агәра жәгароуп,
Иҗамлац җалоит.
Нцәа-лаша-мға жәбароуп,
Шәхымҗкәкәа шәцалоит.
Жәфандәцхоуп Агәыцкәа,
Жәфәнгәашә анартуеит.
Жәфәнхтынраҗ Аңсыцкәа,
Жәфәндоуха шәиркуеит.
Агәыцкәкәа шәҗыха,
Мшылашак ҳазшеит.
Агәыцкәкәа рныха
Амцан Нцәа дыршеит.

Агәыцкәкәа, шәҗыха!...

* * *

Амра пхозар сыпхазом,
Ақәа ауазар сбаазазом.
Аңша анасуаз сымтысзеит.
Ашәт ангәылцуаз сымбазеит.

Хазшаз сихэон цара сцарц,
Мѡа исирбаз ала снасцьарц.
Ацарахэа сгэы асыртуан,
Доуха цхарак нташуан.
Мра зыцсахуаз цэгъа сарпхон,
Зы-цкъа-цшьала сыркэабон.
Ацкъа имѡа цкъа данын,
Хазшаз ихэара сафын:
Схара ахыѡаз гэыла избо,
Амра ацхара сгэы итацхо.
Ашьыжь шкэакэа шан сахьзо,
Нцэа изырхоу са схэа назо.
Цкъара сымаз имѡаны,
Сгэажэа сгэатца ианцаны.
Ныхэа цэашь аныхэа иазкыз,
Гэнаха идыз гэнаха зтэыз.
Аша дсеиза цахэа сцаз.
Нцэа сызнитцаз сымѡа цшьаз.
Амра цхозар харпцхалааит,
Ақэа ауазар хбаазалааит.
Анцэа иишаз Нцэа дитэуп,
Убри дыртэуп, иагьхэатэуп.

* * *

Амцфарта дгьылхеит сыдгьыл,
Аха ишхамыркуп – изфаз
Хэабицара ашхам удкыл,
Рышьта ихыцуам иухшаз.
Гэнаха инужьуа саргьы сатцоуп,
Хадгьыл хақэзарц уи шэатэуп.
Амц зфазгьы цсуа хатцоуп,
Ма дыпцхэысуп, рыхьз хэатэуп.
Сара гэаша, сара гэашьа,
Нартаа сраным – Сағаней,
Сақэшэарыма хфыхшьа, хэашьа

Гәнаха шәартәф шыта ханнеи.
Са сынхейтхәа избахуазеи,
Дунеи дуззак сазхару?!
Гәнаха бнацәгъа илухуазеи,
Гәнахаф мѡаҕам, узцару?!
Аныха мта иамтцаагало,
Дунеи хәымга ашта дтоуп.
Доуха зрыцкьо ажәѡан иалоу,
Адгъыл иамкыз урт рыцсоуп.
Амц чагъа зфаз млакыроуп,
Ргәы-рашта итамзо итоуп,
Хдоуха-цха амаа хкыроуп,
Хазшаз Илцха Гәыцкья итоуп.

Ҷрыцкьяра аамтоуп.

* * *

Пша назара иҕоу сазхәо,
Ихынхәуа пшахап.
Нырцәи аарцәи рхыкә еимаздо,
Икәыртцаз цхахап.
Мшы лашара иаххъа рахәыцу,
Шыжы-мра иацрышәшәап.
Сыҕазамкәа сара ихәыцу,
Ахы рахәыц сыҕәшәап.
Мцәыжәѡа-пры сыңсы шалаз,
Дгъыл-ныҕәәф сынхейт.
Анарт-хәа са сгәы ишалаз,
Ашаецәа сыхъзеит.
Ирхәои ирхәази еицыстан,
Лакә-тынха ртынхейт.
Слакә тыпцха аткы лшәыстан,
Сеимаакәа лтаххейт.
Са сымцацәан, нас сынкацәан
Хнымхәра хәа сцазом.

Амца блыргы, инхоз рацәан.
Аццышә еикәхазом.
Сыбрып, сыблып аңша сытәхәап,
Мца ҕыцны сеибакып.
Нцәа сихәом исатәам сытхәа
Нцәа лыңха сиркып.

* * *

Цәгьашәа сшәартан уажә саазкәылаз,
Адунеи сыцәхазшәа збеит.
Цәгьа дмышьтацәгьан сара испылаз,
Ишәатәхаз зегь имх изгеит.
Уаф дызтазшаз гәнахан исшәаз,
Ғәыцкьа қәтала уи шәатәын.
Абжыи маза игәра зызгоз,
Ицәшәара акәым, уи дшьатәын.
Ғыц сышьтрақәлон шәара зкәымыз,
Сеитархысхуан сахьцахьаз.
Сыңсы-лабашьа ада зкымыз,
Сааиуан снаршә ахькашәахьаз.
Ңшырта иқәтәаз зегьы збартаз,
Сибарымхәа сгәи сажьон.
Деитаспылон гәнаха зшәартаз,
Сгәыцкьа нақәта ҕыц исшәон.
Исырҕыцуан сдунеи ҕаза,
Истахзамызт уи шәтатәыс,
Амышьтацәгьа ауаф аса
Ирхаз гәнахакгыи шәатәыс.
Цәгьашәа сшәартан уажә саазкәылаз,
Сгәи скьашьыма, сеидру исыхь.
Цәгьа дмышьтацәгьан сынтәа испылаз,
Исзынзыжыыз астәкьа агәыхь.
Ңшырта иқәтәаз зегь збартаз,

Сибарым хәә баша сшәон.
Изуз иакәын гәнаха зшәартаз,
Сара сгәыцкыа шсымаз ссон.

Пшырта икәтәаз зегь ибон!

* * *

Алакә-ңсаатә ашәак иагәылкыаз,
Абла хызкыз лашароума?
Аңла-рхыцәкәа-напкәа еинызкыаз.
Ңша-мәас-хага наскыароума?
Была изалымтыз ақәабгы,
Зыхь ихнажыа изырзыңшузеи,
Аңсҗазаара инымтәо алакәгы
Ағба кыдкыеи шака иеиңшузеи.
Аамта-ңыәла амышьтацәгы,
Аччаңшь иааәуа лағырзума?
Шта уҗазмыжыло уи алацәгы
Иаакәымтцзакәа ашра иаәума?
Ашәт зызнарго ңсы-бзароума,
Ағытыбжыи аҗак кззтода?
Ихьыдаһаз ахыз роума,
Ахьз зцәыргаз аңша згода?
Алакә-ңсаатәгы ашыта ихыда,
Акәараанкәа атәыла иахытәеит,
Кәышреи хшыәи шыта изҗахыда,
Аңсы рханаә цәашыгы хцәыцәеит.

* * *

Н. Кәыңниа иахь

Амра ныскылап ицззаргь,
Снапсыргәыта иасыркып.
Исзымхәзац уи ашәазаргь,

Сыңсы инадкыл иусыркып.
Ғыц ханылап уи адәыңшза,
Ңшшәы иатәаран ханкатәап.
Ашәтқәа хрыцыз ааңын, сыңшза,
Нас цәыкәбарны хнархыкәкәап.
Аңша хацыз, ңырра ахыҕоу,
Ажәџан иалоу аңсы цқьоуп.
Уаразәк уакәыз ас сыззыҕоу,
Аңсра анаџс иҕоу ңшьоуп.
Уи мазажәоуп, ңсуп изныруа,
Ажәа ашьтахь иҕоу ңсы ауп.
Аңан сашьтазам сахьыруа,
Ацәкәырң кыдҕба сышьта антцоуп.
Амра саблыргыы сыццышәха,
Унапсыргәытцаҕы скаңсап.
Аңсы зцым зегь усқан нышәхап,
Анышә инкаңсаз рыңссап.
Амра ныскылап ицазаргь,
Снапсыргәытца иасыркып.
Исзымхәазац уи ашәазаргь,
Сыңсы инадкыл иусыркып.

* * *

Аңхызқәа срылтцит, сыңхызын,
Измыцәоз азәы сигәырџан.
Ңхызла сиңшааит, нас сицәызын,
Ситцәыуон, ашәтеиңш сицәџан.
Мышьтацәгьак сицәигон, сабеигоз,
Ңхызын, измыцәоз дызлаз.
Ашәтқәа иџахьаз роуп инеигоз,
Мышьтацәгьак сигозшәа изырбаз.
Снытңпраауан ңсаатәны сихыкны,
Ашәа хаан игәатца сҕашын.
Сигәығраны сицын сазәыкны,
Срыжәтәын, дысҕыхәар дашьын.

Сымтәыжәџан ңшалас назмышәоз,
Сыпданха зны дзымцо дшыахан.
Спырсалын ацәкәырң иафыхоз,
Шьхақәцәак акырза сеиҳан.
Сжәытәзатәи лакәын сеитәрхәон,
Бжьџык афырхацәа срахәшьан.
Слацәгъан штак аҕны сфархәон,
Схахә џыран санџылан сышьтан.
Атоурых сагәылсит, стоурыхын,
Сызцәызхъаз азәы сиңшаауан.
Иаңхъашаз гәлымџык саныхны,
Дгәырғьатцәа аџныҕа даауан.

* * *

– Њшынаңха инеиуа уарбану?
– Ирмышьтыз.
– Амтәыжәџа иахәоз уабаци,
Адгъыл уазшоупеи?
– Сзықәымгылт.
– Агәнаҳа иугаз шәатәыми.
– Истәымгъы сшәонеи.
Аамта узахъзомеи, узышьтоузеи?
– Њсымтәрак ахыҕам сназароуп,
Избозар агәнаҳа шәага,
Аиашагъ аазгароуп,
– Изхәада уаҕа Аиаша ишатыңу?
Изхәо даныҕала Аиаша захъзузеи,
Имазами?
Изшоз иоуп, иазәыку Аиаша
Захъзугъы иа иами.
– Иабаҕоу, уи арахъ дузаагомеи?!
– Аиаша аазгаз Аңа иамзи,
Иныжъны дымцази, ихахцама?!
– Избази, игәра згази, изымбази,
Изымхәази рыгәнаҳа шәатәыми?

– Пшынапха инеиуа, сызнеиуа
Сихәап хәа амѡа сеитақәлоит.
Сиахархәа. Иихәогь аранза
Исзаагархәа. Шәзырѡуазар
– Нцәа лыпха. Мѡабзиа.

* * *

Сымракәшаны
Дгьыл хатк сыман
Саныгьежьюа –
Сымшы лашоуп.
Сымза мазан
Дгьыл пырхага
Рыкәа стысны
Санынаскыа –
Сытцхы лашыцоуп.
Ецәа блыхан
Сыццышә шкәакәа
Бла ихыпсалар –
Ҷыц ецәак
Жәѡан иаҭааз
Аашәыхәаччап.
Апхыз тәыла
Згәыҭра ччапшыу
Имал дахыхәхәан
Иибарызеи?!
Сагьымрамкәа,
Сагьымзамкәа,
Сыццышә шкәакәа
Шәмырбазакәа
Шәара ишәылиааз ара сшыкоу
Исхәарызеи?!

* * *

Снапсыргэытца, снапсыргэытца,
Сызнынхало са сдунеи.
Етцэарыцхра ажэѡан гэытца,
Сықара исхаштыз уа саннеи.
Саркьанѡыла сыхьыз нымха,
‘Еа дунеик агэашэ артын.
Адгьыл нымха, ажэѡан зымха,
Лахьанѡыла лахь ианын.
Акэаш-мца азы злагара.
Сықэахь сааира иазыцшыз,
Агарашэа, ацшқа игара
Згэара тымѡ згэы иташьыз.
Рыцсы-ацхара-доуха инрыжьыз
Гэнымыѡ ишэ-гэашэ аадыртлап.
Азымлага азыцкьа ихрыжьыз,
Гэырѡа хычэеан ирзаалап
Снапсыргэытца са сынхарта,
Сакуоу самкуоу сазтаазом.
Ахэа амхаста напкырта
Жьакца тыцхом, ихэытэзом.

Снапсыргэытца, са сынхарта...

* * *

Сызхимцаша сышэагаауп,
Ламыс тызтыцк санзалароуп.
Дырра бжата сылацшхэаауп,
Сыдгьыл цэартаѣ сышьталароуп.
Зхэа зыцэкьало хатарамкэа,
Шьара зылшо, зықэ здыруа,
Мѡа икэлахьоу уахь царамкэа,
Цан ицшаараггы сеидру дзыруа.
Цэажэарамкэа уск ахьыкоу,
Ламысдакгы дрыдызбалон.

Сара истәу, зынза исзыкоу,
Мөасө башак сиднагалон.
Ишпацәгъаураз аамта иныхуаз,
Зынза сгәартөм саазлагылаз,
Шәашьа змауз атәа ифьрхуаз
Игәнаха нымтәан зегь иахпылаз,
Ихашьатцоу шәира схьысуеит,
Узлафсыша мөакгы збартам.
Уи аңхәысгы атәа дакысуеит,
Уи лагамтоуп, уахь ицартам.
Ифәашьахьаз зыкә зымшьазгы,
Ишәшьыра сытцоуп сзытдамгыло.
Саңхьа инеиуа гәнаха зшәазгы,
Мөа збазомеи ишьта зныло.

Сызхымпаша сышәагаауп...

* * *

Иныху цстазаарак сахьбаауеит,
Дунеи цкыак иагәылган иааган.
Хьаңши лаңшхәаи еифызбаауеит,
Рыцтас урт дыххаа илаган.
Аамта лашбжькәа аафәуеит иахьанза,
Алахша иц тып ханхалон зегьы.
Ажырагь мчыдоуп иамартхәу ахьамтам,
Анарт-хәа хә хшьана, хкуп иахьагы.
Исшәартан аамта аныфбыжь саркьалтас,
Аарцәи нырцәи еифызшоз сдунеи.
Сан лытәхәа иалхын цшқа-кас исхалтаз,
Ирысымтаз уинахыс мөасөи аңшеи.
Ажәа иабжын сахьцоз сымфәхызгаз
Иаласхәоз сеидру, исыцәдуцәаз матәан.
Испылаз, сызпылаз шыафамшык еихызгаз,
Нар-рытәа ибжьаркыз азымцаф сыртәан.
Зны-зынла ажәфәан аңшшәы-цкәа анысцәызуа,

Апқақәа рымџа гәаныла иаасыртуеит.
Апқақәа рымџа сгәатца иананытцуа
Имџадаһаз сгәыҭрақәа сныжьны иҭыруеит.
Иныху аҭсҭазаара усқан са сакәхоит,
Дунеицқьак сагәылсны саазшәа сзырбаз.
Изхәада ари Адунеи ду сымч ақәхоит,
Ушьтахькеи уаҭхьей рхәаа еилзыргаз.

* * *

Адунеи ду саркьалыхуп,
Импыл саркьан игьежьуеит.
Ак анылоит, ҭак аныхуп,
Мра-бз-шәахәа рыхьнашьуеит.
Ушьапы кыдумкьан иныкәо,
Асаркьа-лых ҭера мариоуп.
Сара исымаз са сахьыкәоу,
Досу имџа игәатца итгоуп.
Акы уцәахьуеит узыхзызо,
Хдунеи дуцәоуп, ахь рацәоуп.
Саҭәца ҭеыргы сцәа сҭазызо
Аҭеыхала сгәы ахәра антцоуп.
Абҭыц ҭшәаргы ҭыц иҭалап,
Аха изҭало еикәырхатәуп.
Згәы мцакызгы зиаск дталап,
Аха азиасгы хьчатәуп.
Адунеи ду саркьалыхуп,
Ахьгы гәататәуп, имцоуп.
Алацкьага ласа аҭыхуп,
Досу ихь аҭсы ахтынцоуп.

АУАПА ШКӘАКӘА АГӘАШӘ ИХШЬЫН

Сара ҭынџажәа сахысхьеит,
Сара хынџажәа сакьысхьеит.

Ақәа кыдцәа сыкәа иҥысхьеит,
Асы-шкәакәа-мәа санысхьеит.
Абҕы шыҥысхит иҥшәахьаз,
Сышыҥа ихылеит санцахьаз,
Бжык сныџуан зны игахьаз,
џызас дсыцын сызтихьаз.
Ацшра сылшоназ сыңшын,
Амшын сышыклаҥон ишын.
Иаазгы ицазгы цәҕа ҳаипшын,
Уапа шкәакәа агәашә ихшыын.
Ицәынхазаап саб данцоз,
Уаха азә дықәымлеит изгоз.
Аччабжь ааџуан амш инцәоз,
Убриак акәзан иаҥынхоз.
Ауапа шкәакәа згарц сҕежьуан,
Амцәышә атцла илбаауан,
Ҳашҥа-цшәыма-ҕыц диуан,
Суапа кнахан саахынхәуан.

Ауапа шкәакәа агәашә ихшыыз...

* * *

Атцла сықәлан ашәа ҕысхит,
Уи абҕы атцкысгы ииатцәан.
Ажәџан атца маза анысхит,
Маза уи абызшәа сырцан.
Сықәын амәа, мәа сызқәитцаз.
Исаха-исмаха снаскьон.
Исызхарц изгон сызқәитцыз
Уи сыңсы атцкысгы исызхон.
Ишәатәызгы сшәон сыңсала,
Ахә сыңсы атцкысгы иеихан.
Сызцатцазгы згон са схала,
Цсыцкәа гәарак саҥыцхан.
Ғәынхәцыста-бжык сыңшыхәуан,

Лымха змазгы ирахара.
Исышаз расацк еиѡысхуан,
Дарбан сеидру изыхъзара.
Абгы иатѡа уархал бгыжѡхит,
Нархоуп Ашѡа зызхѡара.
Ацѡаѡышьгы злазо нышѡхит,
Анышѡ Псадгылуп ара.
Ацла сықалан Ацсы ғысхит,
Уи абгы атцкысгы ииатѡан.
Сықѡахь сназгоз амѡа шытысхит,
Уа сыцсыхыѡ Цъар данцан.

САРА?

Асаат ахыцкѡа сырхынхалан
Исдыртѡазеи – ацароу?
Амшкѡа нсыжыуан, са сгѡы иалан,
Иртынхада, нас, сароу?
Адунеи ацыфа ззымхо,
Сара атѡыц хѡыц сзаѡароу,
Аамѡа зхысуа ак ахнымхо
Истынхаша – ахѡароу –

Заа издыруа дѡалахѡума,
Хѡкѡ аныртѡахѡеит маза,
Апытѡѡыр хѡыц шѡтѡтѡахѡума,
Иахызырѡуа ашѡт ѡѡза.
Сара амѡѡыжѡѡақѡа сышрыхѡоз,
Ажѡѡан тѡыла харахама,
Сара аѡстазаара шысѡыхоз,
Адгыл тѡылаѡы сынхама?!

Ажѡѡан хѡахѡа сыцсы тѡзѡаз,
Сыдгыл кара-сахтынра,
Сан лдоухѡа-гѡыргын схѡзѡаз

Сыеҳәа мыцәа-сгәыбылра.
Аамта гәымбыл аңхьазашьа
Сзымтеит, иамуит ахьзара
Ссаат ахыцқәа, аамта цашьа
Шұьасшьоз, шазаап ишшара

Ихәлар, сеидру ианшара –
Исцашьоузеи арантә сара?
Сара...

* * *

Аҕәыд зфазгы дҕәыдхароума,
Аңша дацыз иңшахаз.
Етәа ртыңгы уамхароума,
Етәа шыыцра згәы иҕахаз.
Ажәәан ахьзуп Етәатәыла,
Пҕашьа змоу ауп уаҕа иңхо,
Адгьыл ахьзуп хара хтәыла,
Ңыпс хәхьамароу хзынхо.
Акашәарах азәы ицәызит,
Зхәатҕа нзыжьыз дыхьчатәуп,
Аби-ңеигы зны еиҕытцит,
Хара инеихьоугы ихьзатәуп.
Аңшыхәәгы зны дуапысуеит,
Уи дзышьтоу ауп дзызтәауа.
Ихахьоу амәагь шыоук анысуеит,
Сеидру иааша дызлаауа.

СЫМЦ ДУНЕИХАР СЕИҚӘХАЗОМ

Аимаа сацалап стдыршьызааит,
Гәыцқьа мәасоык сишьатқаз.
Илбааныхзоу матцуфьызааит,
Ңыпҕа-ңшыак слыәнашәны сҕаз.

Цсаатә дунеикаѣ сыңсы иатәартаз,
Рашәа аңша-хаа исзаанагап.
Аңыныш дтамларц агәашә иѣастцаз
Ишьтагы сашта итнагап.
Амца сақәыз мѣыс, сыблааит,
Мцабз-лашаран ҕнык сырцхоз.
Сыдгыл-ныхәа-цәашь быллааит,
Уи лашаран сытцх иазхоз.
Сымш ахышәаѣ амра гылоз,
Амза хышәашәа атцх иатаз.
Сара испылалоз дысцылоз,
Сымшқәа дрыцыз, длахьынтцаз.
Срыц сызнейуам, срылагылом
Мыц дунеила згәаг зшәо,
Ҧны царшеигыи сзыҕнагылом
Зыхь зызгәамто сыхә ршьо.
Сышьтахь иҕоу среицшымхааит,
Саңхьа инеиуагы срыхьязом.
Схи сыхшыҕи сымч дырхааит,
Сымц дунеихар сеиқәхазом.

* * *

Исзымпсахуаз сара сыдгыл,
Сыңсы акәыршан иѣахәан.
Исцәымыцхәыз сара снадкыл
Тәым лаңшыказ ҳаилахәан.
Имцаршыз аплакь сангылан,
Цәгыашәа сашьтан исхатәыз.
Сышьха стдыргәа-гәашә нкылан,
Апдан цыстцәон сңах сызкыз.
Цшацәгыак асуан анахьгы-арахьгы,
Дацла иғәғәамыз даашәарын.
Сыдгыл ахәрагы сара сыхьгы

Срыцахозаргъ изгарын.
Уи жәа нафым баша исхәаз,
Мцабзуп амцагъ знаҗо.
Уи са сгәыхьоуп исхымго изгаз,
Исхьаауп амцгьы сызмышхәо.
Снапы устом исыхьбашазгьы,
Сытзыз җсахык дызмышьтра.
Сыдгьыл иақәшәаз ашәи зхәазгьы,
Сеидру дныхәарц данхынхәра.

* * *

Смафатыҗ сахыкәшан сныкәоит,
Уи шыпыкьашьла искьашьрым.
Абрыскьыли Нарт Сасрыкәеи
Рыҗба сашьтоуп, сыццакрым.
Ашьха-фызәзәа-рфаш сзынкылом,
Аҗсы иахытцау шәахны ибоит.
Ахҗа идәықәтцоу мфабжа ингылом,
Агәы иафыху ахьаа шыоит.
Рцына мзышәак аакаркарны
Ғәызмазам акәтагъ атоит.
Мыц-фырхатцак даамақарны
Нцәа дицәымшәо мцык ифоит.
Нашца дтѳымиаар уашта-угәара,
Удгьыл бызшәа Нцәа иуиртцап,
Цәфанк иахоуцои амацара,
Адәы кьантаз шыхту инхап.
Уҗсы атыцоуп Җсадгьылс икоу,
Мафә шытхла уи хьчатәуп.
Узаҳаз иоуп гәакьа иузыкоу
Җсадгьыл хьчашьа – Җсы шыатәуп.
Смафатыҗ сахыкәшан сныкәоит,
Җсы-шыатәуп

* * *

Цэгъала исцəымгын маѲа исшəыстѲаз,
Измьрхоз азəы ицəган.
СыѲсы злазоуп шəара ишəыстѲаз,
Зынза истəхым ишəѲан.
Нышык санылеит сахьѲоз имѲоз,
Ѳшасран уи мѲас иззыѲшыз.
Лаба сыѲарсын иѲымѲəоз,
СыѲəра исзымѲоз ахь зыхшыыз.
ЕѲəа-шкəакəа-ѲаѲшь маѲала,
Сдоуха ашьана саѲхьа иркын,
ИхьѲѲыз дѲароуп амѲапала,
ИѲсы шѲазгьы кырынтə дшыын.
ЗыѲ еихакшо ла сымбакəа,
Ала цѲакəа сымѲа ианын.
СаѲа ианыстѲон Адгьыл акəа
ИѲызгаз, аамѲаѲ хайѲшыын.
МаѲа хѲаган сара исшəызгьы,
Аха ихтыган шьоук иршəыз.
Мазак аѲын са санизгьы,
Азəы игəаламшəеит сышиз.
СырѲаххаанза!

* * *

АамѲа шьахитхеит,
Уи сара сакəын.
Ибаашын аѲзамѲ
СызмышьѲуаз.
Узиааиуаз абаѲаз,
Амшгьы – мѲасѲык –
Сеидру изхьыѲшуаз.
Ашəамзар иашəартəуан,
УѲшзамзар уѲшзартəуан,
АамѲа иахгəаѲуан,
АамѲа иаргəаѲуан,

Ус иаҥахын.
Җсшьамѡахә змамыз,
Дахьцозу, дшьахитын,
Ачҳара агәашәәҫ дыңшын.
Аамҗа уртын,
Цәгъеи бзиеи еиланажьуан,
Шьҗа бааҗск ннажьуан,
Узанышәар ччаңшьк
Ухьыршан, аха уи
Ччаңшьзу, маҗаңшьзу
Уннажьыр, ашҳам
Иҗнахуан уңсы.
Уи ңсызма, иҗаңызу,
Иурҗәызу, мѡасран...
Ишакәымзу, ишакәызу,
Лажьѡыран ианызҗаз
Иҳәап.
Еиҗарҳәап, икҫарҳәап,
Изыхьуа дҗамларгьы,
Зхы зтәу рзы уи
Рҗаган, ҫырҗшын.
җзы чаҗа сзахымсит,
Мѡа җыашьык санымсит,
Ус исырҗан.
Аҗахызар сҗәахызааит,
Сҳаскьын ңшқан сырхызааит,
Аңсрақәа зегь ңсрам,
Есымшагь иңсрам.
Иңсхаңсыз роуп иңсыҗәҗыаз,
Аламура зүҗәҗыаз.
Инхазу, узыҗәшәаша,
Аамҗа бааҗск иазхаша
Хәатәы мыҗхә,
Иалиааз уи ушьҗра –
Сызхымҗаз аҗзамҗ.

* * *

Амш тәыуа – сылағырзқәа,
Гәырға нымтәа са суахта.
Сыңсы афыхга, сышыта мырзга,
Сашәа – ахәшәыц ахата.
Атқа кылда сгәы арахәыцқәа,
Амыткәма рфыѡуеит, са сызшыуа,
Исхамыштыз сгәырға рфыцуа
Сымш ааспылоит сжәытә иаңшыуа.
Аңшеи шәаңы сызмыргыло,
Адгғыл самңаа хыхь сыргоит.
Зыхы змахи еилагыло
Ианалага – амшқәа нтәоит.
Уаса ргәарта абга злалаз,
Рыхь ғазныкғы иазтаатәым.
Арахь дхатан аипқа знаалаз,
Избахә сашьтам, иагьхәатәым.
Жәған маңәыси адыд хыси,
Аңьтла агәаңшығы зыршыахьоу
Уарғы иусып, сарғы исысып,
Дарбан гәнаҳа зызгахьоу.
Аамта нымтәа азлагара,
Шақа хтыс бааңс арххахьоу...
Ишпацари ас мацара,
Гәырға нымтәа убахьоу.
Амш тәыуа-сылағырзқәа
Ғабазом.

* * *

Цырқа ңыба, сыңсы зтызгаз,
Хәынтәра ғамызт, итацәит.
Ахахә ачҳара назцәызгаз,
Чҳара азымхазт исцәыңеит.
Алыкь илаҳаз ҳасоушәа
Сыччаңшы сақәңало снаскьон.

Хра-тзы икнаҳаз ахцәы цоушәа
Арѡаш кыдкьаса катәон.
Пша напыла рыхцәы пхьахәо
Ашәапыцъаф маза рхәон.
Иазыпшыз зегь ацшәа рахәо
Амра игылаз шыхақәцә иччон.
Саба ҟшәоушәа саргьы срылан,
Сынкашәаргьы гәагк сыхьзо.
Лапш зламзоз бакак гылан,
Ахә акәапраҟ Псыцкьа ахьтәо.
Амѡа иѡагам сықәын сцозшәа,
Шьыцра-гәнаҳала сшыахан.
Сыпс иаламзаз харак сшәозшәа,
Ахахә ачҳара схьыршан.

* * *

Снап ианыз анымзалар,
Сымши сытцхи еипымзалар,
Сашәа нтәамта сакәхашан,
Сус сыззымхоз сақәхәашан.
Бла иабо зегь зымхароуп,
Цәымгк угәатцан днымхароуп.
Узбаша иибо шыыцрахар,
Убаҳча шәтышра қәыцрахар,
Псыкьашьк имѡагь ылигап,
Қазшьак иутәым цәыригап.
Азы хәашьқәа еилалалар,
Узы ахтартахь иалалап.
Уашта иҟоутцаз дзыыхнхәзом,
Мтәыжәѡа цтәала узыпырзом.
Аетцә жәѡан-бла-цырақәа,
Итцам рбызшәа ашырақәа,
Уңсы мкьаҟа иалаѡуп,
Имазан улахь иатцаѡуп.
Снап ианыз анзалароуп,

Сымши сытхи еипзалароуп,
Лагамта ашәа сакәхароуп,
Сусқәа сымчгы рықәхароуп.

Снап иану анзалароуп.

* * *

Сытабгама, акрызгама,
Акры схәама уажә ара.
Аңныш даама,
Зәыр дыжәбама,
Сзыхирҕызеи уи сара?!
Амца мцабзуп,
Алҕагы абзуп,
Шәаң еиҕахәара
Иааскьоит.
Ғызтыз дарбан,
Хыхь азә дҕарган,
Иҕагылоуп, дрызгазом.
Изхәада, ицәырган,
Уи жәла дырган
Дрымоуп, ҕыхала
Дгатәуп.
Хаи, закәызеи,
Нцәа дызҕузеи,
Мҕасҕык дзымцо
Амҕа зкузеи?!
Пҕшыртә ачхара
Ҧнгатәуп.
Цынышаа ртыңаҕ
Иртәатәуп.
Нцәа дызбада
Иихәаз зхәада?!
Пҕшыртоуп азбацәа
Ахыизтәоу.

Хачха нцәазар,
Хамѡахъязар
Ѧада Пшыртаҕа
Ицштәуп.
Нцәа дызбазгы
Иихәаз зхәазгы:
– Ичхатәуп.

* * *

Б. Шьынкәба имшира аены

Хай, Багратхеит, хай, Багратхеит,
Абцъар иатхеит, ргәыжәла иатхеит.
Уажәа Пшыртахьтә ихынхәит.
Иамхеит, иатхеит ирѣахәит.
Ашәтқәа хыртәеит, амахә цыртәеит,
Азытқәа сабан идыргылт.
Кәара ччакгы ацха хыртцеит,
Еилымгак ацхьаҕа ддыргылт.
Аеыхацәа рҕыхәа иахеит,
Иуарчануп, уаха ицом.
Ушҕа дхаларц ихъз дѡахеит,
Баша датцалт, ѡраца изгом.
Хай, Багратхеит, хай, Багратхеит,
Ухъз иамхеит, ужәла иамхеит.
Урашь иҕеыжәлан иеадахеит,
Лац хапыцла еимдырххеит.
Асаркәалеипш убжыы ааѡуан,
Ахшыѡ дагәа имаҳара.
Ааңын агәтаз асытәхәа аѡуан,
Ашәтқәа срыцкаңсон сара.

* * *

Адунеи сахәәпшуан,
Избарц шыстахыз,
Ишыказ сафсны.
Пшзарак стахын,
Аиаша пшаатэын.
Избоз ыызшыоз
Сара, Адунеи шыкатәкыаз
Зымбаз, избар зтахымхаз
Избарц шыстахыз
Мацарала згәы зкажоз,
Мцымзар табырг ззымхәоз
Аңсуаны саанхагәышыеит.
Уи уахьагоз анызаарахь
Инагаз мөахеит, мамзаргы
Арехәара азыжь иалахаз,
Зсара ззымтаз, згәы пцәахьаз
Азыхәашь иалрымгаз, ирхәаеыз,
Ипсхапсыз уәөхеит,
Шәсыцхраа!

* * *

Архышына кнылхит тацак,
Уи ачышә иагазаап,
Атх-лашьца – нытцак
Ахьаакәа ирызшазаап.
– Сабиц – Аб дызмыцәеит,
Цхы мыжда, аузахама
Ипсы штаз ицәыцәеит,
Иеҳәаф акыр нхама.
Аб ирхышына кнылхит,
Тацара лызуама.
Аб имцәыжәәа ґылхит,
Ңыц уажәшьта диуама.

Уи иңсы иахмырзо,
Дцашашәә имбази.
Цутак ацәгә ахьдыршо
Дрылсшәә кыр дымцази.
Аб ирхышьна кнылхит,
Шәик җара илыхъзама?!
Аб имцәыжәә җылхит,
Җаҗадыҗь длашәхама.
Җацак архышьна кнылхит,
Уи ачышә иагазаап.
Аб имцәыжәә җылхит,
Җаҗадыҗь длашәхазаап.

* * *

Ацангәара аңшәмацәә
Җшәымара рызуам.
Ацангәара аңшәмацәә
Калам-җыга дырцысуам.
Ацангәара, ахымацәыс
Алачцеит рсы.
Ацангәара иахамацәыст,
Инымхеит ма жәласы.
Ацангәара Ашҗа ду,
Ацан хъзы зтынхаз,
Ацангәара Ашҗа ду,
Ацанцәә ахьҗахаз.
Җан ихабла иашьҗада,
Зҗоурых шәах кабаз.
Ацан хахәқәа рышьҗақәә,
Ахы мацәыс зҗачҗаз...
Ацан рышьҗа схыланы,
Җан тәылаҗа снаскьон,
Җан рзышцәә сҗыланы,
Җаны бызшәә сдырҗон.
Җан рхәатҗа рцәызгахъаз

Цангәара рыхьчон.
Цан җоурых рцәыззахьаз
Цсрамҗала инаскьон.
Ацангәара аңшәмацәа
Пшәымара рызуам.
Ацангәара аңшәмацәа
Рымцахә еибакуам.
Ацангәара схьаатра,
Сымыш Ашәеикәа.
Ацангәара сшәаңхәацәа
Зларышьтуа сееикәа.
Ацангәара... Ацангәара...

* * *

Имшынын усқан
Сара сызхәаеыз,
Азсара сцаанза.
Уи акәхап санизгыи
Издырзом азәгыи.
Азы-цкәа сафыхәан
Мца гьаман иахыз,
Алҗақ иашәхьан.
Мца иахылцыз лҗазар,
Мца шытак ннажьуан,
Сгәи абгыицаф цәахәазатәк
Ннажьуан.
Усқан сзыршәозеи,
Мца блын шытахь
Кәиц хәицк ннажьуеит,
Жи-мцеи еикәымтәар,
Мца-лҗа еикәымтәар, –
Алҗагь сашьызааит,
Мца кәыхуп, издыруеит.

Мшыннырцә унхаргы
Умца-еҳәа уңхьоит.
Акәиц утынхаргы
Мшын шын ихнажьуеит
Уңсы цаа узыннажьуеит
Азсара уцаанза.

* * *

Ари аңстазаара
Еидаран са сшатцаз
Сагынацаңст.
Исхьыршаз зы-хәымгак
Дгыылгы иасмыржәит.
Уи збашаз игәра згоназ
Дхастцон,
Дсаҳаанзагы.
Имыцхәымкәа еилкаарак
Сагәыцакын, уи мәан
Сара сзы, ахара сназгашаз.
Аха исыхәтазу, сахәтазу
Ршәага сызгәнымкылт.
Сышцәоназ скаңтон
Сынхыжжыцәкьо.
Аңстазаара амца
Иналс ицахьада.
Иукьымсыр, уакьымсыр?!
Абжьы иго нафуроуп
Ацкы уазыңшызар.
Аңшра чҳаразар
Уи заңәашьам иабааиго.
Ари аңстазаара еидаран
Сшатцаз сагынацаңсит.

* * *

Сшәаць аңеыхақәа
Зи-бнеи инафыз
Згәы ахәыз дҕалазар,
Идыр, ңсразам.
Бзы амшәа саркьалкгы
Зхьаа казырфыз
Злымсыз ажәлар
Милаҕуп хәатәзам.
Аңь махәқәа ирзыфуа
Мацәыс-мца качцара
Ҙныш-тың гәазтаз
Ахға еитцых рххоуп.
Рыңсы ақәцан, гәйргьынцас
Исхарцаз Сыңсадгьыл
Иблыга дамығны
Саға ианцоуп.
Згәашәқәа изыртамлаз
Ҙыңха ңшза дзыфнамлаз
Афны аңшәма изгәаҕуа
Иңшуп ишыңшыц.
Фырхатцак дааиуеит
Ибжыы мыргазакәа,
Ҙша мфасран дымфасуеит.
Зыхәра зцәымжыыжыкыз
Иңсадгьыл днақәырцоит уи фыц.

* * *

Блатра иҕамгылаз азыҕаа
Ихыжжыз, нас илағырзхеит.
Акәац ҕытгыы знык ианыртцаа,
Аңыка ирцәаблын ижыҕаахеит.
Агәы ркара гәырфәа зламзас,
Цәымса блышашәа ибылуеит.
Ахызатә иафсуа угәатца иҕамзас

Ажәа хыкәалаа уашьуеит.
Азхарамфа иңа дгәыхәхароуп.
Ағыыцәагь гәыраз драазазом.
Кыр зычхазгы акры ибароуп,
Чхашьа змамгы рычхазом.
Ламыс зырзыз дыпхашьома,
Маңәа ишәымкәагы дцалап,
Зымцеи хьымзечи еилдыргома,
Рәыңьагь лакәкағь ирхәалап.
Ианугы асакасагь наргоит,
Игатәымгы азә дубап.
Нымшәа тәылағь шыта сеиларгоит.
Маҳа хәамтак ныжьны сцап.

АҢСУА-ҒЫҢ ИҢАЗ

Аңсуа ихьаа даҕеа хьаауп,
Есымша ирғьыцуп игәырға.
Аңсуа ишьыжь зынза изаауп,
Имш иңәыбналоит маза.
Заа дылыргоит игара
Иажәрагь зааза ихьзоит.
Блала изыхьчазом игәара,
Ламыс быцала ихирчоит.
Саб ихаан даҕеа аңсыуан
Ари ашта агәашә зызғаз.
Ех, уи аңсуа саргы дсыуан
Дәығба хнымхәын уи дызгаз.
Ижәла-ңшыхәын Ажәла ийкьоз,
Нашңа ахылтыр иашта иңган.
Хара икаршәыз акәын иибоз
Ааигәа итәазгы хьмызг ирган.
Иҕеы-ңьбара ишыза гәакьан,
Акьыркьырбжы гәеанцаран.
Ихтың дызшәоз ихшьыз Акьан

Ицэафшээр издыргазгы цэгъаран.
Цсыуа дызтаз ашта стамхеи,
Иеы-цъбара заа итгоуп.
Ашас зымгеипш ара сфамхеи,
Саргы Ацсыуак хэа санцоуп.

* * *

Сылахь сапхьоит, сгэы сџацэажэоит,
Снапсыргэытџа ахсаала ануп.
Сџеипш ахь сзынамзеит, сыгэжэажэоит
Етџа црытџла ашыџа блуп.
Дунеи дуззак цэгъа исыцэдууз,
Гэрыз салашэеит, сырбом.
Анра иахьымзакэа иандуз,
Ан бызшэала ажэак сызхэом.
Хьаак сафнахырц исфыхоит,
Сгэы иакьысуеит хэызбаны.
Сшьапышьџыбжькэа цсык ддырфыхоит,
Дыкэтэоит ицэаз дцэырханы.
Сара схала, сара схала,
Мчы зкэымхара уск сакуп.
Ахэы схала лада сџала,
Сара сзыхэан зегь акоуп.
Нышк аазхытџуеит сга сымгакэа,
Нак ахышьџрахь шыоукгы цшуп.
Сара гэыфа схьаа мхэакэа
Сабацахуеи, сымџагь куп.
Цшыртџа икэтэоу сыхьша ибароуп,
Дгьыл ианзалаз цэгъа дкьашьуп.
Схьаа-лымга-зымхэа сгароуп,
Сан дызхьымзас са сафуп
Лара ахышьџраф дысзыцшуп,
Сылахь ацхьара дафуп.
Лахьынтџазар?

* * *

Изырҕада атх агэы,
Ақәа тыкысоит.
Амышьтацәгъа уи ацгэы
Аңарда ицәйтатәоит.
Ишпаҳцәызи жәван аңшшәы.
Апҕа ңырра иаццама.
Сангы дылаблит ашәы,
Ғыц гәырџакгы аццоума.
Алџа џеиуеит хәыштаарак,
Абңьар ҕҕьар ишәартазам.
Зтак насмоузаз зцаарак
Сыңшуп, азәгы ихәартазам.
Ашәыр ґаха гьамада,
Мџас-лапҕа назгәыдыртцо.
Қьаңтак тынхас иамада
Зыдгыл зцеира нақәызтцо.
Жәлар рхьаа нымтәазар,
Рықәоуп, Шәнеибац гарашәан.
Сангы чҳара лымтәазар.
Лыткы шкәакәа лгәалашәан,
Сгәашә ихылшьит данцашашәа,
Ныхәа-нымтәа иашьанахарц.
Уи лыткы-ңшза збашашәа
Сашьтоуп сгәашә иашанахарц.
Изырҕада атх агэы?!

* * *

Ғагалан амтәыжәџа сытқак сакуп,
Ацәқәырҕ изхыргаз ҕбакеиңш сґацәуп.
Ажәван ианхалаз ашәаңшь сазгәыкуеит,
Амра аґашәамґаз снапатца ианшуеит.
Амџасџы ишьґа анхалан збазом.
Апҕақәа имџасыз ушьґа срыхьязом.
Исхашґхьоу агарашәа ааџуеит харантә.

Инсыжыуа сыгәтыхоуп санцашагь арантә.
Аплакь-шы иангылоу ибжы саҳауеит
Ахрақәа ғызәзәа арѡаш лбаауеит.
Апшамѡас изхытцыз цәгьалатцәкьа итцәйтәуп.
Мѡахарак иқәхаз есымша дзатцәуп.
Шәара-саск истааз дыспыртцны дцазом,
Шәаргәындакгы шсакәу аргамә исхәазом.
Исшәартәу ацсракәзам, сшәоит зегь рзы,
Исцәызхьоу, сызцәызхьоу еихарак схазы.
Адуinei ду матәак еицш исшәуп итшәахан,
Сеирызгы зыдоуп ахы ладырхан.
Амѡа еихагала сынхартоуп уажәы,
Хгәылак ишәитцеит иаб икәымжәы.
Иабгы дыпсахѡын, сҗазызеит са сцәа,
Хашҗа дхацәҗалеит, иаххабгеит рацәа.
Бла-цәгьа, мышьҗацәгьа ргәаггы сдиркит.
Иччапшь цәыршәагала сгәашәгы аиркит.
Амѡасѡ-ныхәаѡ ибжы саҳауеит,
Сгәашә асыртыроуп, издыруеит даауеит.
Ааҗын, бгы-иатцәа, җагалан – аѡеижь,
Сныхәаѡ гәыраз Ныхәапхьыз хәеишь.
Амин!

* * *

Изымтәазгы дтәахып, итәазгы дѡагылап,
Апшалас еикәымтәагь амѡа инанылап.
Ацәгьагь абзиагь азеицшноуп ишцо,
Гәыргьагь гәырѡацәгьагь аҗша нарындо.
Адуinei хәа хзышьҗоуаҗ еицакрак убом,
Агәеисыбжь унырроуп, ажәала угәра агом.
Аамҗа иасаануп амшхәа хзышьҗоу,
Цәроуп нас асаангы анкыдкьа изхәартәу.
Иѡеиуа дылбаароуп ароуп Аҗсы акәап,
Араҗоуп иахьныжыу Аҗсы-цкьа акәалап.
Адуinei ду цапхала агәашә анарку,

Избан акәалап-хәыч ашәкәа зарту?!
Сархәыцит, саргәаҕит уи аилкаа зызкыз,
Ацапха-затә зцәызшаз изиртаз закәыз!
Смазамзи, мазаназ уи аилкаа харан,
Цапхапшааф са сакәхар са сзыхәа нтәаран.
Мәасран аңшалас иадыруаз – иатцаз,
Ашыыцгара башан Амш интәаз.
Иумбаша ашытакәа сырхылан снаскьон.
Аңсы-цкьа цапхазтәыз мазакгыи сиртцон.

АЗЫЦШЬА

Саниз сахьыркәабаз зыцшьан,
Азы стызгаз сан длашьан.
Убри азыхәан саншьа схәон,
Азы ахьырыцшьоз дынхон.
Адуinei зегь зызәзәахьоу,
Азы зрыцкьо дыжәбахьоу.
Азыхь лхәыцит Анцәа иан.
Зегь хазрыцкьоз уи фамәан.
Нас ишнейуаз ихәашьит,
Аңсыкьашькәа иркьашьит.
Аңхыз салан, са схәыццәан,
Зегьы дрейгьасшьон са сан.
Азы стапалар сбаазон,
Сан сеилыхны сылкәабон,
Адуinei ду сыцәхәычын,
Зи-мцей еинышәалар стахын.
Азиас аччабжь саҳауан,
Иара цоноуп, са схынхәуан.
Са сандуха амшын цәкәырцон,
Аццхь цыххаа ишцозгыи збон.
Сан дабаказ, днаскьахьан,
Саншьа азыхкәаф дыхтәахьан.

Сара соуп урт иртынхаз,
Азыкьашьқәа ргъама збаз.

Азиас аччабжь саҳауан...

* * *

Асахъа ннажьуан амра ацамтаз,
Ашәапшь зынфылаз пшшәык аңтан.
Иблыз мшы-мрак амш антәамтаз
Ччапшьк ааныжьны иныртәан.
Ицози иаази еилало еилыцуан,
Псымтеи имтеи рхәаа еилгон.
Жәәан лакыта ашәапшь аныцуан,
Зыхъ зыгәлымфыз азә дыржьон.
Адунеи зегъ усшәа еихышын,
Зықә зызшәашаз иқә шәатәын.
Азәы ихала игәырфә изныжьын,
Амцапшь далган ҕазә дгатәын.
Згәыцқъа зцәыблыз азә дыгәжәажәон
Цәа цәашьушәа блы дзытуа.
ҕазә иахәтоуп хәа дычыхырцәажәон,
Игәазто дыкам уи ауп сызшыуа.
Амра ацамта, амш антәамта,
Жәәан ианбалаз уи аңшшәы,
Ихынхәыз амра мыш-фыц-имта
Мра назфампхаз шьха-сыршәы.
Арт зегъ схәарцаз са срыхъзома,
Бғыцк тагалан атла иешәаз.
Тынчра-бжьыда-бызшәа стдома,
Урт зегъ стдар хәа дшәеит сызшаз.

АМЗА ХАЛОН...

Атх афыцтрак амза халон,
Ажәәан атца ахъзы ахьыршо.

Схәыцра лакәқәак адысхәалон,
Зыркәик сашьтан ашәа хәо.
Ускан мза мазашәа здыруан
Амзырхәага цхә-мәа хын,
Сымшәазакәа амшынгы сыруан,
Жәәан Етәацәаа сыбла рхын.
Ацша атәыәа нкылан сақәтәан,
Лакә дунеикахь сымәа хан,
Заза еимхәыцны ашәтыц сақәтәон,
Ашәт гәыргьынха сыхәда иахан.
Илакә тәылаз атх салан,
Амзагь ускан даҭаакын.
Уажә сахьатәтәоу сгәы акалан,
Гәытхә-хьаак сымәа акын.
Атх иалыәуан са сыччабжь,
Азыркәикәа рымца скын.
Алашбжьқәа, ахәыцқәа рыхәхәабжь,
Лацш ахьымназо итәахын.

Амза халон, амза талон,
Сара абартцәкынтә сыцшын.
Амза таларгь еиҭа халон,

Ускан сбартца затә тацәын.

Амза халон, сара сҭалон...

* * *

Сыцсымкәа сыбзамкәа дунеикаҭ сынхеит,
Идәымкәа иагьбнамкәа, тышшарак сҭанхеит.
Ныфбжь аангылом, шьтакгы убазом,
Ипсаадоуп, итҭладоуп, ашәак уаҳазом.
Апҭақәа аҭаршәуп ажәәан апшшәы,
Шьҭазатцәык алдоуп убрыгь сара стәы.
Кәашымца мәадак харантәи иубоит,

Амра җагылоит, ишнеиуа иҗашәоит.
Мышьтаҗәгъак дуңылом, лаңшыҗәгъак дубом,
Уахгъы җынгъы уныҗәа, уалсны узцом.
Мҗаҗәашьуп иҗоу, лашарагъ аркым,
Сгәашәгъы сыҗнашәгъы кыдуп, иартым.
Җауоуп сызҗыхәо, рыжәтәыс ишьоуп,
Ус сылахъ ианитҗеит, Җазшаз иҗьшьоуп.
Җыхәак кыркыруа иааҗуа абжьоуп,
Иубарцаз удәықәларгъы башаза ужьоуп.
Аңшшәы затҗәык усқан иубоит еилганы,
Еикәшамҗоуп узнылаз, уаауеит угъежъны.
Җышәарта дгъылуп, сахысырц саҗоуп.
Сычҳара нымтәар Җьанаҗ-Ашта сҗоуп.

АМҖАСҖ

Са сымҗасҗын, саанымгылеит,
Шәызҗу збарцаз саакыдгылеит.
Снапы еитҗыхын акгъы акымызт,
Сылахъ кьаҗкьа баша иҗымызт.
Саңхьо исымтҗеит абызшәа,
Уи батәызаргъы оумашәа,
Җәаак ыҗоуп уахъзахымсуа,
Уара узқәиҗым, уагъзакъымсуа.
Уи уанашьтал уекынтҗа,
Удырхынхәгәышьоит лабантҗа.
Ажәа иамоуп иара аҗың,
Зегъы ириҗом уи насыңс.
Изызхәо иами ашәа зхәаша,
Иузымхәозар бзиа збаша,
Имчылоутәыр кыр иаңсоума,
Ахъажь кьжра шәахәароума.
Са сымҗасҗын саакыдгылеит,
Снап ианитҗаз ааныскылеит.
Иашак сашьҗеитҗан сеимдоит,

Ихарацәазаргь, зны сахъзоит.
Са сымѡасѡуп...

* * *

Снапсыргәытца ианын сыңсахсаала,
Сзамыпхьо ғазла икәыршан.
Исыздыруам ари адгьыл занаала,
Ғәырѡацәгьоуп ианызгаз, избан?
Напеикәырша ижәба хәа ихазныжьу
Псықәхак лаңшыла изиркаа.
Згәыраз-гәашә-цаңха еиужьу
Аға бааңс сасык иеипш дзазаа.
Сдашьхәоуп арақа изықәгылоу,
Скәасқьа аҳарңьқәа тығеға.
Сыңсықәуп азыхәоуп дызгылоу,
Сыңсыхьчаѡ еитңьхны имаға.
Аңсықьашь зымтәыжәѡақәа зроуаз
Хамра итәахырцаз дыңрит.
Шьыжыказ лаңықәшәацәгьа исоуз,
Сыңхыз-лакә агәашәқәа анартит.
Саңхьеит снапатца ианѡылаз,
Ғазла мазажәакгьы зѡит.
Мышьтацәгьак уи ашьыжь испылаз
Имшьта ишқа игьежьит.

Снапатца иануп сыңсахсаала.

* * *

Сылаңш кыдхалон нахьхьынза,
Ашьха рика ағазқәа збон.
Исымбацшәа уи иахьанза,
Ихәытхәытүа маза рхәон.
Пша бызшәала урт еицәажәон,
Ирхыкны аңтақәа зырѡуан.

Абартца сықәтәан сгәы сҭацәажәон,
Итыџуаз иалхны ак зыџуан.
Цгәыкгы кыиуан цәка икаршәыз,
Чнышк хақәитра жәџақәа аҕьон.
Схышә мрахәага-царда иағаршәыз,
Сымхны амрагь сыцәташәон.
Схәыцра-еыбҕа-кәадыр хышәашәа,
Сзахамгыло сыхьташыуан.
Слымха итаџуан ирхәыз иашәа,
Иааирак амџала даауан.
Шьта сзыцәшәозгы хара ҳакәын,
Дҕеыжәызхрыда ахә дхынхәыр.
Ҳазтымцыша ауалгы ҳақәын,
Игәашә ианахцахьан амхәыр.

Иаанкылоуп.

* * *

Илашан амза, илашацәан,
Абартца сықәтәан, ихьтацәан.
Амзырхәага амшын ихтәалан,
Црымџа снықәлан ажәџан салан.
Дгьыл ианызгаз хьаак сыцын,
Сымш иагәылан, зынза ирҕыцын.
Тызшәак амымтәеит сынхарта
Цьаргы исмоуит уи ахәарта:
Инеибеицшны зегь еицшызар,
Хшыџи гәыцәи зегь еицшызар,
Рыдгьыл нықәны зегь еидгылон,
Рыцсы каршәны илагылон.
Зыдгьыл затәоу иқәу крькоуп,
Изацагылаз зегь ҳаизыкоуп
Уцсахымхан ухьчаџымзаргь,
Цьара уаныртцап уажә иаџымзаргь.
Ишьамхы аирсааит данырныхәо.

Анцәа дузза ихъз анырхәо.
Узиз уаха иуарымхәацкәа,
Узрықәымгылар ужәла адацкәа,
Еиғуп ужәлар урыламгылар,
Уимоу умәа акәап ургылар.
Ари засхәода уахь сахьцо
Уи адагь схьаакәа цхьазо.

Илашан амза, илашацәан,
Аха сгәатцан лашьцацәан.
Сфызхуа сеидру абас саншәо,
Сбартца сықәтәан иансыршо.

* * *

Икастцазеи шаҕа гха, шаҕа гха,
Аамта снымшәо сацын са стәха.
Амш сырғәаан саднамкылеит,
Атцх сырғәаан исыдымгылеит.
Цәгьа сгәы сзырхьуаз рацәахеит,
Сус сахьымзо сеилахеит.
Амза сыхәаччан ибналеит,
Амшын гәаан ацәқәырц халеит,
Сыгха сфызцәа исанармыжьит,
Стахи сыуеи наҕ сынрыжьит,
Ацгәы еиқәатцәа сымәа ианхалеит,
Агәы нкаршәны сапхьа иантәалеит,
Амца еиқәыстцан аләа ахытәеит,
Аехәа мцабзгьы аләагь ыцәеит,
Сиаша ахьыҕаз сзымназахит,
Амш царшеигьы сыпсы тнахит,
Сгәы исыркараз лымшак акәхеит,
Ацстазаарагь зеипшраз лакәхеит.
Апшыртаҕы сус иахцәажәеит,
Сызтахытәҕьаз ааилагәжәажәеит,
Сгәы шытырхит, сыпсы ҕырхит,

Ацгәы еикәатцәа сымѡа ианырхит,
Хазшаз Иажәа атцакы гәгәзаап,
Адгьыл ақәларагь аңсазаап.

Икастцазеи шақа гха, шақа гха.

* * *

Абгь ѡеижьқәа тцла лабжышқәа,
Ахьхьахәа исгәыдкьаса икацсон.
Ашьха рхылца аңра црышқәа,
Мра хьыршазла рықә рызәзәон.
Сымцахә сатцхон цәашьы мкьаңан,
Ҥагалан-ңшахь насқашәшәон.
Амра иңнашәаз шәтык саагәаңан
Затәра иадырган иаачьырбон.
Ахаѡазараф сылаңш итцшәон
Рашь-ңры амтцәыжәѡақәа иақьоз,
Жәѡан фарыңхра етцәак кьидшәон
Зкәиц хәыч сышқа иаанагоз.
Сьдгьыл гара иаагазәазуаз,
Сықә сахьнамгзар хәа сацәшәон,
Ҥагалан-мал афѡы исфәсуаз,
Сшәа сампытцәа сама ицон.
Жәѡангәашәңхәара сныхахә тәартә
Агәашәқәа сылаңш рзырхан.
Сычха-гара сгәыгра абартә
Схылаңшупаз са сыхьчан.

Абгь ѡеижьқәа тцла лабжышқәа,
Ахьхьахәа исгәыдкьаса икацсон...

* * *

Сара идырны цэгъа смузац,
Сара ыызак дсымтизац.
Сывтагылан ашә, сзырѳзом,
Азәгы иѳаѳхъа скъақызом.
Анцәа иситаз зегъ сызхоит,
Сыѳхәа мцадазаргъ сарѳхоит.
Исанашьюу доухак сацуп,
Уи са сашта-цла иадацуп.
Ажәак сыцуп пхашьяроуп,
Иаргы саргы хайкароуп.
Саб дтиѳымызт, дынхаѳын,
Зегъ рапхъазагъ уи дуаѳын.
Мал дук иман сгәалашәомызт,
Аха дгарнгы узхәомызт.
Икә итдаскәа гәаѳо днеиуан,
Зхәы инаѳхәан изѳоз дреиуан.
Сан апхәыс лаша зырхәоз,
Саси-пшәымеи ргәы кәзѳоз.
Ныхәа зцылтдз Саѳанеи
Лныхәа хашѳаѳы ианнеи,
Уи хәѳыхәоит Азы-пшья,
Саб игәыѳра, сан лѳышья,
Саргы исылоуп урт ршья.
Сара идырны цәгыак сзузом,
Сара ыызак дыстизом.
Исзухәо иарбану, сашья,
Урткәа акгы алазом са сшья.

Сара идырны цәгыа зузом.

ИКАЛОЗЕИ?

Ацдыс ушыыр икалозеи.

П. Бебиа

Адуinei сацэзыр икалозеи –
Стэаны схэыцуан агаза.
Са саныкам ирхэалозеи,
Ашэтқәа шэтрыма ицшзаза.
Ацсаатэ прышама жәѡангэыла,
Ашәа ахәома Акарматцыс.
Исыцашыыцуа сара сгэыла
Дтынчны дыцәап Анцәа иныс.
Сыртахума, зәыр сихума,
Ацша саццап сымхынхәзо,
Ари адгьыл сара истәума,
Зегьы мѡасны наӀ ианцо.
Дунеи гәәтеик салагылан,
Зны санышәо, нас сацәшәо,
Хра цыѡцыѡкгы саѡагылан,
Дәы-цшзак сықәын ашэтқәа кәшәо.
Сымшқәа исыртомызт ацсшьаха,
Сыѡ сырхьымзо хайшытацәан,
Сусқәа исыртомызт атәаха,
Ари адгьылаѡ са смыцхәцәан.
Сыцсы сзымшьеит цсшьаха аныӀказ,
Схы аха смоуит зынзаггы.
Тынхеи-дыри сааигәа иӀказ
Исымырхуан сымш уатәггы.
Адуinei сацэзыр икалозеи?
Схы аха соуп еихаггы.
Исеишуа исышьтоу ирхэалозеи,
Исыццашама уахь дарггы?!
Ирхәозеи?

* * *

Уеыжәлан уеыжәтдыр җалазом,
Уи еиҗа ихьмызгызаап.
Аеыбҗаҗаза ус иузом,
Уи еиҗагы длаҗәызаап.
Зынза җеыжәлара аҗахзам,
Ианакәзам уанеыжәтдша,
Баша җеыжәлара сыхзам
Җырбароуп унцәыртдша
Уедырбо улеиҗеиуа
Иутәым уахьынхалан,
Удхаршьо иушьтанеиуа,
Иузааигәоу ургәалан...
Җыбҗаҗа җаза инеиша,
Җыцъбара дадыруеит.
Аеыҗ раҗхьа иҗеиша,
Аеыҗкәын иуирдыруеит.
Аеыҗәтәара таалымым,
Уи баҗхатәра цәыртроуп.
Уи зыхәтоу изыцәтәымым,
Җыбҗаҗа җаза дцәыртроуп.
Уеыжәлан узымцар уеыжәтдроуп.
Җыжәла зымца җалазом,
Уи еиҗа иеицәзаап.

* * *

Сымш саркьакеиҗш иҗыххаа,
Ирҗаш шәахны инкабеит.
Тагалан хьҗеиҗь шәырк аҗыхха
Аасмоузакәа иара цеит.
Иблыз амра аҗҗхь акәхап,
Жәҗан икыдшьылаз аҗәаҗшь,
Аҗх агәылсра сымчгы аҗәхап,
Шьыҗь саҗылап мрачча ашәаҗшь.
Сгәы аҗхара мҗа уархалыз,

Сымш гәырҗыгыгагь арҗхалап.
Доуха ныҳәа хара ихәлаз,
Саб ихәамтаҗ исыпшаалап.
Исызгәамтаз шыта сахьзома,
Ицази иаази хшәазшәа иеилоуп.
Ала еибафа урылс узцома
Аҗаҗка-мәә җыц иаҗгоуп.
Сшәартә еиҗш сҗалеит ахлаҗара,
Уеузынқылар уиааира пшьоуп.
Аамта игәазтаз сыпсапара,
Исылахәмаруа сашта иҗоуп.

* * *

Сыпсы җазааит, иҗагәышьаз.
Сызпырхагада – азәгы.
Еиҗахәлазааит, ихәлагәышьаз.
Еиҗашахып, нас уаҗәгы.
Деиҗасықәшәап уи агәымха,
Ашьыцра ажьакца иагахьоу.
Дызтахыда, дтәоуп деиҗымха
Хәәык ахшара заазахьоу.
Сымшуп ихәеит мыждак днеиуан,
Иааигәә снейргыи сҗахым.
Җычцәә гәартәк заазаз дреиуан.
Уажәшьта ргәарагь уәә дахым.
Иакәым сҗәома исыумырхәозар,
Сгәы арахәыцқәә сырххаҗәеит.
Ушҗаздыруеи, узакәу сҗәозар,
Узлоу рхаткыс урҗахьеит.
Зык саанахәар снапы сҗьароуп,
Аңан адыррагь даара ицәгьоуп
Ианхәатәугыи, ихәатәу сҗәароуп,
Чхара сзымҗеит, уи сыгхоуп.
Уҗсы җазаргь уҗсы тырхуеит,
Урҗырхагоуп, урбаны.

Ахатгэынгы ухъз анырхуеит,
Уңсы җалар хәа ишәаны.

* * *

Ажәәдан лаҗәыр хәа
иацәшәозшәа
гәашьан иатцагылоу
рыжәәақәа
ирықәығәғәо ахьамҗара
иаршлан
еиқәышлахәа нахьхьи
асаркьа мшын
изааңшыло
ақәыңсычхаха
рымамкәа
ааңсарада
ишгылац игылоу
ашьха җыргәақәа
рыгәра
гаҗәҗьан
зыҗерызтаз
ажәәдан
аетәара иаҗаччо
изхаршәу
адгьыл
ақәаб
еилашуеит
ахтысқәа идырқаран
аңсы еивҗахо.

Уа җәыц хәыңзак
иаларшәу
ишаҗьшаҗьо
зтың
ззымңшаауа

Инсыжьхъан, сынрыжьхъан анкба хара,
Исыцны ихынхәыма арахьгы нхара.
Ипцәама, инцәама хаимаздо арахәыц,
Сахбааиз игәастеит, еимыздеит хәыц-хәыц.
Имачуп ҕыцны испылаз сзыниаз,
Иҕацоуп иҕоу, иацами санцаз.
Аҕапшы аиқәатәеи еилалеит аңшәқәа,
Итыкьаса иварха идәықәлеит ақәа.
Амацәыс-хыи-еимхәыц хәфны ифнаццон,
Аңшшәы еиқәатәа аңьныш адәныҕа дыччон.
Амҕа сзынысыз, сзынылаз еикәшон,
Аҕапшы аиқәатәеи еилытын сеикәхон.

* * *

Ахаҕсахьақәа агәырфашьта зынхалаз,
Аблақәа – азышытра, азиас зтабаз.
Афнашта аҕабааҕс дызталаз,
Ацәаабжьқәа – афны афныцҕа ифнахаз,
Ишьамхышгыла абырг Анцәа ихәоз,
Ан – дхызфоз гәышпыла зхәычы,
Ахацәа Ахатцашәа еицызхәоз,
Ибылны ишытаз ақыта еиқәчычы,
Аңсзы мфанызгоз ахызатә,
Азәзатәқәа... агәашәқәа ахьакуаз,
Скәашоит хәа иафыз ашьапызатә,
Зыгәтыхажәа згәатца итаңсуаз...
Абарт зегь ирылган са сажәа,
Сгәатца лабжышла ихәәены,
Ашәымтак, сухәоит, сырцәажәа,
Зегь ззеиңшу уччапшь тәахны.
Амцоуп, иудыруаз, сзылысыз,
Ҕсыла сдунеи хәыц хьчаны,
Сылабжыш сзамҕа иафысыз,
Хәрашәатцас сыхәра рҕаны.
Урт амшқәа сыхьуеит исхымго,

Урт рыла сыңсыцкыа тахэхэоуп,
Акызатдык иахьанза исыхымго,
Зегь ззеицшу учча еикэатдэа ауп.

* * *

Аңсҕазаара саттахан сыхэхэабжы сахайт,
Ашэт хэыч игэылтыз шызбоз иазхайт.
Амра аҕаҕазаап абла еикэыцсан,
Алабжыш гэастеит махэык иахыкэкэан.
Заамта кыаҕзоу зегь реиха са соуп,
Сылабжыш кэапкэа сымта икаҕсоуп,
Гэымбылк дымҕасуазар дцоит сыхтэаны,
Сытихыр алшоит данааиуа дхынхэны.
Шэымта лашароуп са сзыхэан ишоу,
Аңсҕазаара хаара, са сзыхэа иашоу
Иаттахаз сыхэхэабжы бахама баргы,
Сыпшзара ҕыркуам уртгы, ҕшагы.
Сыхэхэабжы аҕазаап атцыс хэыч чырчыруеит,
Аңсҕазаара шлакэу атцыс хэыч иадыруеит,
Жэџанахь сыпшызар аетдэ лацэкэуеит,
Аңсҕазаара амтэыжэџаҕ аетдэ зытуеит.
Шака сацэхэычузеи Адунеи ду сызтоу,
Тэыц хэычык икам закэызеи сзышьтоу.
Сылхоит Аңсҕазаара агэашэ исцэакыз,
Жэџангэашэ иахылтыз, агэашэ анартыз.
Аңсҕазаара самхоит дчак аҕсыршэарц,
Саттахан сыхэхэабжы шэахаргы шэымшэарц.
Аңсҕазаара саттахан сыхэхэабжы сахайт.

* * *

Ашта итаршэу адэы иатдэа ҕхызла избалоит,
Ашта итаршэу адэы иатдэа сыкэхэхэа сцалоит.
Ацныш жэџашкэа амшын ихызлаз срыцуп зны спыруа.
Амза хышэашэа сыкэа итаршэуп сгэатца ҕыцсаауа.

Адәы иатәа сылапш иқәтдыз ҕыф маапса иаапсоит.
Абҕы иатәа атла иршәырхыз кыдхәаша икапсоит.
Аөеижь матәа атла иршәырцаз тагалан сагәапхоит.
Сыткы иатәа лапш иацәызыз сдәы иатәаф инхоит.
Цәыкәбар кәапны ацстазаараз сымышкәа пхәазоуп.
Дәыиатәа-уархал-каршәаф гәыфарха сыштыоуп.
Алға зхылтуа абажә злачы кәиц атынхазом,
Сдәы иатәа шықәсы еикәшараз хаскьынҕы ҕазом.
Псы лашакәа хадгьыл ҕызхыз рымаға сдырkit.
Дгьыл иқәымзас урт рыпсыцкәа ажәғанәф иакит.
Аблагәыҕра мышыта баапсы уоны ахышә аркы,
Мышыталаша – апхәагыла агәашәкәа изашәырты.
Адәы иатәа сразкы иатәа псрашьтахьҕы истынхо
Амшын Еикәа агәы иатәа сыҕба тазырхо.
Сымш иахыуа саркьал кнаха иқәхаз сыңсы абжы,
Шәарҕыхалап, исылшои уаха, иамхацәаз шыыжы.

* * *

Апстазаара ачараф аишәа сахатәан,
Акәацжәцәа итырган исдыржәит атәан.
Ақәаб ду амца иаршыз цәҕала ицан,
Аталбашь ибжы аафәуеит иахьанзаҕ – Хасан.
Иапсоуҕы иапсамҕы рныхәаға икуп.
Атацаҕ дызбомеи, цәара дыфнакуп.
Ашәахәабжь аафәуеит, арахь азә дрыпкеит.
Ихысыз дабаҕоу цәара дыфнапкеит.
Скәашоит хәа азә дафыхуп, уи кәашарам,
Еилымгазо чароуп, ихаам, иаҕашам.
Агәашәаф азә дтәахуп, дапхьоит, дыфәуеит,
Сахьақәак тихуеит, наҕ итәахуеит.
Амши атхи ирзеилоуҕы ршоит,
Ажәған аҕынтәи етәак аалашоит.
Мфасфык дымфасуеит, мазамфә дануп,
Лакә-тыпха адәыпшзаф лрашь дазыпшуп.
Леи-бгеи еицрыхоит абәф зырххо,

Цгэыкгы рыхтыгәлеит сеидру еикәхо.
Азиасқәа мѡасуеит, амра җашәоит.
Аңсҗазаара ачарахь шьоук ааиуеит, ицоит.
Чарауафык ижәбац, еишәак сахатәоуп.
Асахьақәа җызхуа агәашәафы дтәоуп.
Санцоз акгы збомызт, ара зегь хашьын,
Асахьақәа цәырган агәашәаф ихшьын.

* * *

Псрак афы сыҕан амц ахьырхәоз,
Инеибеицшны зегь хәацәон.
Шәанацалбеит, аңсы изырхәоз –
Уфатца уфытшәан икашәон.
Сахьак хәхәацшуан дахьцәажәоз,
Адунеи амаа иара икын.
Уңсы аатнахуа уажә ихцәажәоз
Ажәѡан дхагалан дыркын.
Шықәсы ѡажәа аус зцаауаз,
Зынза иакәзамкәа дҕартцеит.
Сшьапқәа ццәанда са сабаауаз,
Схы-сгәы далысхып ҕастцеит.
Иужьо дарбан, Хазшаз иоума,
Жәѡан ихызтцо уажә ашәшьы,
Сеилагама, Сит дидоума
Иахьа иаажуа, са сышәшьы.
Дызлақаз зегь аархәны ишцархәо,
Азәы иритазшәа адтца,
Ишцә, астцәкьа афа еитархәо –
Хатцабгәтцәкьеит ас ханца.
Ирымхәашазгы, ихәатәызгы...
Инеибеицшны зегь хәацәон,
Мыцхәаран иара дызфызгы,
Деикәжьа дрыма цсыжра ицон.

* * *

Сара адунеи иаццоу хэамтоуп,
Хэоук сантэамтоуп, кэапны сгылоуп.
Лацш анафсан икоу збартоуп,
Хара нацшфы икэыхкэак сгэылоуп.
Мца иафыхэаз мца дазгагоуп,
Цэгъа зуз имфоуп ашэи зныло,
Иаша цэыкэбар гэы-ңсыршыагоуп,
Гэырфагь гэыргъагь лабжыш рылоуп.
Зытра иамкыз азы хытцоуп
Цэгъак мукэа имфасны изцозар.
Аңныш итра италаз дтытцоуп,
Аңныш дахьцо диц дымцозар.
Еикэхэалартоуп ахи цыхэеи,
Еиңымларгъы еиңгалатэуп.
Иеқэазаргъы ееикэеи еыхэеи,
Еыхэа, хамта-дэы икэгалатэуп.
Еиндатлазом мчи хшыфи,
Акэыш дицоуп гэгь иццаны,
Еиңхныфлазом еадеи еыфи,
Ирзыңшыда еицыкэтцаны.
Зыжэфа ткъаз иоуп агэыптэага.
Ағырғын еиңш дахьцаз дааиуа,
Аамта-хгэаша-мырхэацэага
Сабалахеи, сыхэхэабжь маафуа.

* * *

Аамта исхысхьюу ахэ здыруеит,
Саңхъа икоу – еихагъы.
Знык сантала азиас сыруеит,
Сахьхэыртэ изуеи, санцагъы.
Сара ахфыхра саманшэалам,
Изуз сымаз, сара истэуп.
Истэым сашьтам, акгъы сзалам,
Изуз цэгъазаргь са исшэатэуп.

Азәгы сиеиңшымыз, сеицәз, сеиғыз,
Сара исеиңшугь дыстахзам,
Сашьтам, сашьтамлац исзеиғыз,
Аеыхацәагы сағәра ркзам.
Аз иаанагаз малгы сымам,
Аңша иасто зынзагы.
Сахзанымшәашагы саңшәымам,
Җызагы дсымам, тынхагы.
Уархал татак снылагылан,
Ламыс кьәфрак касымтац,
Лымха кыдта сцәытагылан,
Җсахык имәала сымтац.
Аамта иацәызгаз сзыхъашаша,
Сымәа ианыжьлазам хахәык,
Амәа нсыжьуан сызлацаша,
Мцакгы – дсышталар лахәык.
Аамта исхысхьоу ахә здыруеит,
Җыза гәрамга дыстахзам.
Зиас қандак сҗалан сыруеит,
Аеыхацәагы сағәра ркзам.

ЗЕГЬ ИАХЗЕИҖШУ

Са саахьан санаазгы,
Санцахьаз сцахьан.
Уи мазан, изхәазгы
Саңхьа зны даахьан.
Имәа ган ианысуаз,
Иаазгы ицазгы анын,
Мәа затәык хазнысуаз,
Ианысшаз ирзыңшын.
Ианыжәгазеи шәхәама?!
Ианахгалаз хгон.
– Шәәсны зәыр шәызцома?!
Мәадаран иаантәон.

АМШЫҢАЦӘҢА

Акы сашытан, интәахьан,
Хәтәык сыман, ирхәахьан.
Сымәа цитәахьан Азәы,
Исцәигашеи, мшәан, – Уатцәы.
Икат-мтәыжәәа иазхауан,
Амшын иаларшәны даауан.
Изкра җышыон ацәкәырца,
Амшын хзыжбуаз шыыц-иҗа.
Ажәәан дкыдхон, етәакәак
Дрышытан хәылак, лашыцакәак.
Амш дацрыхо иркәыкәуан,
Ғаза хамтак наидыркуан.
Ххәа рахәыцны цәҗәа ихауан,
Ашәи иман даахынхәуан.
Шыыжь дуҗылар ухиазом,
Амш умпытҗьоит, иузахом.
Амшын аччабжь шәаҗьахоит,
Ахыкә ацәкрыҗ ацәтахоит.
Хара дхалоуп, ара дынхоит,
Ацсра аткысгыи уи сицәшәоит.

* * *

Атх мзада тқы еикәатәара,
Ихмырчазакәа таҗа ишытан.
Шаҗа бжьоузеи ашыыжь шара,
Уанза анеира даара ицәҗәан.
Пхыз ламгылан сцәарта сылтцит,
Тҗхи-мши хшәа-зшәа еиҗаран.
Цәамтхаа сзыхәаз суада идәылцит,
Сагыашытамлеит, уи хжыаран.
Амш иацәызгаз җататә гәартак,
Снапы зхымзаз ус ишытан.
Уаха исмоуз җара хәартак,

Ұышыағь сзамто атх саған.
Сыңсы зшәыстқоз схәа хымга,
Ғынчра тхыкағ сархәацәон.
Ибжыи шқацәгьоу сгәыла еилымга,
Еиҕеижәыхма, уахак дыхәхәон.
Хымха-цымшыа атх шқазгеи,
Ғеиқәа-еыжәла сас дыстоуп.
Сымыш-еыхәа ағәра абазгеи,
Атх агәылсра цәгәла ицәгьоуп.

* * *

Сымҕырқәара, сара сгәара,
Сжыра ахыбра, сеихаңсыхә.
Скәасқьа, сқацха, са сбаагәара,
Еиқәсырхарцаз еиҕа усыхә.
Сығба кыдқьа амшын иххалаз
Иагахьазгьы зыхнаго.
Нашқа-ңсахык хара ихалаз,
Дақәуршәарцаз иқәнагоу.
Дхьоурпшырцаз зықә зыцәшәыаз,
Марахәк хашта дтоумырпшын.
Псымтәык хадгьылгьы зыргәашаз
Иитәым қанк дахьумырпшын.
Сан лцыка ахақьа иқәхыз,
Аффы анамцәа хайлахәап.
Агылқатцлеиңш зашта иқәхаз,
Ихьыз хажәларгьы ирызхап.
Азын сымқәыл, хтанасызшәа,
Пштәы затәыкоуп хабла иабо.
Цан ршәаңхәа аңша сызшәа,
Хахь хамбакәа хантахо,
Гәынхәцыстоуп цахәа узто,
Пстацәын аус зымуа.
Доуха ҕыхоуп зегь еибызто,
Смал инсыжыа саныңсуа.

* * *

Акәара ччабжь ахьырхьырхәә,
Атцх иагәылѳны исахауан.
Санду илықәлоу алакәқәа ахьырхәә
Сахтыгәлазшәа сгәы азхауан.
Амш мцәажәа цәгъа сзыркараз,
Иахьцахьоу саргәырғьон нас.
Атцх ґачча са сзы игәѳараз,
Исалацәкәуазшәа збахуан цас.
Лакә еиґахәаґ азхықә саван,
Азахкәажә слышьтан сыпшаауан,
Абжьас цәыркьа зны сырцәафан,
Санду лтцәыуабжь сахауан.
Аду тәыла пхызла избоз,
Саѳс сышпәацәеи уажәы.
Апсыз ажәѳа амхны сшызсоз,
Саб исшәитцон икәымжәы.
Хара схәыцуан, ара сыкан,
Сылапш уахьынза иназон.
Уахь инхаз зегь сара исзыкан,
Ара сыцәгъа зыршо нхон.
Пхызи лабґабей еилыхуа,
Атцх ацха сықәлан сцон.
Сбырфын рахәыц сдарды иахыхуа
Сытцкы-пшза-хәыц ґыц испон.

* * *

Ирѳашьоуп са сґынза иаагоу,
Иааѳуаз уи ашәагь еицакуп.
Изымґеит сгәы ахәра иантцоу,
Ирзымхәазаз ашәа иахәґакуп.
Срашь-пры афырхатца дызгоз,
Шьхақәцәан итәеит ихрахарцаз,
Ирхьызсоз азарашәа зхәоз,
Рыдгьыл бакас иазынхарцаз.

Иаазеит уи аранза ахыпша,
Изхэаша дкалозар ирхэарцаз.
Иашьталан иааиуан аңша,
Аамта-шьтафашьян ицарцаз.
Ианыцуан абгыцкэа атоурых,
Шэаргэындак дыбжытцуан дфырхатан.
Аамта иахзыннажыыз афэых,
Рфашьян хьмызгы бааңсык хатан.
Амцабзи алфееи рыбз еивтоуп,
Ибылуа адыррагы удафны,
Изуаз абгыцкэа сгэатца иантоуп,
Ианымцуа хызатцэла итафны.
Ирфашьоуп са сфынза иаагоу,
Иаафуаз уи ашэагы еицакуп.
Изымгыейт сгэы ахэра ианцоу,
Ирзымхэазаз ашэа иахэтакуп.

* * *

Амш схакнахан агэы фыгыуа,
Аңша сытэхэон сеибакырц.
Азэгы ибартам уара иухьуа,
Иутахызар зынза уеырз.
Жэфан-етцэа мца алышэшэозар,
Акэицкэа ирымцаскып снапы.
Дгылаф жэфан бызшэа сызтозар,
Искып акэиц хэыцкэа фырпы.
Сыңсы анызааит снапсыргэйтца,
Амра инатцак исырпхалап.
Сихэап сыхьча, Хьышьяргэйтца,
Ифапхьа схырхэар сичхалап.
Цахэа иситаз цсыцкыа аңысшып,
Жэфангэашэ ажэакэа сыңшаап.
Аңшшэы иатцэа схышэ ихысшып
Стыс хэыцгы сышқа иаап.
Маза хэамтала ичырчырып.

Сыхы сықәи еилнарғап.
Ибжыасыжыыз нас издырып,
Цсыцқыа исанеишьаз сыхычап.

* * *

Аңша иаццаз дзыхынҳәуама,
Жәған лабжышны дкәтәалап.
Азы ахышьтрахь игъежьюама,
Иңшуа ахықәаҕ днатәалап.
Арғаш иацкыаз ацыңхь цыххаа
Инкаңсазгы азәи икәшәалап.
Ааңын иалиааз ашәт аҕыхха
Змаз азын дахьзалап.
Амш ниас иахьзарыда,
Азиас ниас ус ицеит.
Цыс чырчырбжы захарыда,
Шыжь иаакылкыан ак аҳәеит.
Имазан сара санаазгы,
Снап ианицаз ак анцан.
Лакхынцан сара сзыпшаазгы,
Имғанысхьаз азә дсыхьзан,
Ашәак ҕеихәеит слымҳа иҕалаз,
Аха бжы хаак аҕаххеит.
Уи дысцәиҕеит храк иағалаз,
Ахра халара цәҕахеит.
Амға здыруаз маза сеихәеит,
Маза иуҕаз иахыңшын.
Маза сызтаз маза иҕеихәеит.
Иахьҕахәазгы хынтә иеиңшыын.
Уағ дабаказ иңзыртлашаз,
Ахра иахыкны ецәа цын.
Шарҕыетцәа шарҕ избашаз
Нарт Сасрыкәа хракәҕ дшыын.

АЗЫМҘАХЫҘ

АзымҘахыҗ – гәрамгароуп,
Адгьыл иажәуеит ишабар.
АзымҘахыҗ – уамжъароуп,
Ишыҗәоугьы зны иубар.
Иара иҗынза иухәо знаҗзом,
Зны имҘахыган иргахьеит.
АзымҘахыҗ – снап акгы аҗзом,
Агәрамга инарха збахьеит.
АзымҘахыҗ – зышыҗра зҗәызхьоу,
Зыбжы змырхыз, зықә иаршәаз.
АзымҘахыҗ зыбз зҗыҗхьоу,
Избызшәам ала ихәаҗәаз.
АзымҘахыҗ зкәымжәы зшәызхыз,
Зыххә рахәыҗ зыҗәпыҗәҗәаз.
АзымҘахыҗ сыхыз анызхыз,
Аҗарҗашьқәа зҗы рызәзәаз.
АзымҘахыҗ сыхь, сыршәага,
Сыҗәпынгылоуп җан змазам.
АзымҘахыҗ сыхҗа шәага,
Схышыҗра тыша зы зҗазам.

АзымҘахыҗ...

* * *

Зыххәа зызлан лыхҗәы сақәҗалт,
Машәыр җамлар амузозаап.
Имҗашкызар мҗа зырҗәода,
Бжы җәгыак ааҗәуеит амшын хыҗҗма,
Җаит рхәазар Нҗәахә дҗысыма,
Иҗсы җигар дгьыл дзанышәом.
Ускан зызлан лыхҗәы җылҗап,
Ара инлыжыыр җаларыма?!
Җәахәа нымҗәа лнапсыргәыҗоуп,

Лыхцәы гәабан саргыы исыцоуп.
Хәашьа змамоуп ҳа ҳзықәшәазгы,
Дахъымхынхәуоуп уи дахъцазгы,
Хьаа-шәиран ара инлыжьзар,
Лыхцә иақәцалаз дзацәцарыма,
Ныхәаф иажәа хацзыркрыда,
Дызлацаз ала иаарыда.
Цьныш еизара сзалатәома,
Зыхьча зызлан сылзыцшызааит.
Исхарамаз шәи сыхъзома.
Сара сихәап Хьышььаргәытца,
Снап ианитцаз игәалашәахыр,
Хьчаф дызхижьып Амшын хытцыр,
Ақәых изигап ихаргәааз.
Ныхәа рзишап имзырфызгы,
Сара исхәазгыы назахыр?!
Бзиа схәааит, бзиа схәааит...
Суалгыы сшәахыр.

* * *

Амшқәа рыцхны,
Амзақәа рылхны,
Ашықәсқәа срылсны,
Адәы иатцәа снықәсны
Ғагалан сацоуп.

Мфамшу сызнысыз,
Сықәра сызтысыз,
Иалысхыз шәымаз,
Затцәрамцдан иацшәымаз,
Затцәроуп истынхаз.

Ныфбжьуп сызжьазгы,
Сымцашан сахьцазгы,
Лахь сацхьо сымиит,

Ца-кылтәә-хапшыак еипш сҭацәит.
Сҭыркәкәатцәкыан сыржәит.

Зы-цқыан ихыстоз,
Иҕажәкуа инаистоз
Изымжәышаз ижәызаап,
Дышҕацәкыаз дажәызаап,
Ашыыцра дарҕеит.

Агәықәха дахықәхоз,
Ацәхәыра дахықәхаз,
Инижыуаз абаказ,
Агәықәха дызлаказ,
Иааигаз игахьан.
Мыш хышә аасыртызтгы,
Уатцәы сныҕапапшызтгы,
Издыруан иахьа амш шынтәоз.
Уатцә хышә сынхыцыр сахьцоз.
Дырран,
Уи лахьынцан,
Дыршыагы шамам сырцан.
Азатцә затцәрамцан сынхон,
Сшынхозгы саразәк исгәапхон.
Сҭахозаргы арака сҭахон.

* * *

Сара уи амш сазыпшымызт,
Сара уи ашәәқәагы сҕәатәымызт.
Сызкәыз амҕагы уахь ицомызт,
Ацсҭазаара сгәыцазомызт.
Сзыцәшәоз акәын сызлагылаз,
Сыртихьан сара сзидгылаз.
Ипсы дашьтан зыпсы зцәызхьаз,
Ецәак гәастон жәван ианыцхьаз.
Апша-ныкәа зцәажәазомызт,

Аан-мыш гәәстән, цантәи збомызт.
Мазак тазын кыыс змазамыз.
Бҕыыц-пшаак сыман ак зынзамыз.
Лада ахыыказ җада гәәстән,
Амц саныржыоз иашак сеәстән.
Уи хабарын, иашазамызт,
Амцкәа рдакыаҕе уи анзамызт.
Амза хыызсон ихыҕеатцәкыан,
Аха ихышәашәан, иагьмазатцәкыан.
Абза днаскыарцон аҕсцәа гылан,
Сара истәызгыы уа шыоук рылан.
Амш мшымызт, ашәа ашәамызт,
Сызкәыиз амҗа сахыцо игамызт.
Аҕшра сылшонатц сыпшын,
Агәы еикәтәаанза амшын.
Сыпшын...

* * *

Дгыыл кәырша,
Пша-чча,
Ххыа рахәыц,
Ҥагалан бҕыы,
Җеижьмаҕәа,
Хтырҗаш шыха,
Цлаҗеилых,
Мрахыахәмыш,
Җархасымҕа...
Ирыбжыпҗрааз аҕсаатә
Амцәыжәҗабжы сахан,
Схәыцрақәа саарылцдын
Сҕацәза адунеи
Сахыныкәыпшыз
Саашәазызеит.
Амарҗыагь сҕәәзаап...
Анцәа хрыцхашыа!

* * *

Гәи-ңси еимаздо
Сбырфынрахәыц ңтәеит.
Знысра гәырѡазго
Дәы иатцәа ңшшәыиатцәа нтәеит.
Згәымца зыццышәхаз
Иларшәу акәиц хәыц таауеит.
Аңсадгьыл инышәхаз
Зцәызхьоу атцеигьы даауеит.
Амраччабжь Амш зырфыхаз
Игарашәоуп атцеи ихынхәыз,
Ашәтыц ақәыцқәа зыцрыхоз
Иагәылпрааз ашхыц иңрыз,
Аеыѡчкәын аңхьахә рцәызгаз,
Ашхам ашьыцѡы ицәхыжжыз,
Аңсымтә ачанматәа еизызгаз,
Аехәара арыжәтәеиңш иашьыз...
Сыцәхалеит Дунеи ґыц еилыграа,
Ңшакәаша нықәсын иахьцаз.
Сгәыграқәа рымцахә аґыхра
Саҗәазшьаз, сымѡа зыңшьаз
Ачхара иситаз насгәытцак,
Мрачча саңылоит амш зыхшаз...
Харантәи иааѡуеит инытцак
Сан илхәоз агарашәа иңшьаз...

* * *

Сара аңсҗазаара аґама сызгәамтәит,
Сара аңсҗазаара амцәыжәѡақәа снамтәит.
Иңыруаз срылаз шҗьысшьооз сымѡасит.
Иңыруаз рызагь Жәѡанаґе еиґасит.
Мца иаҗәыхын, иццышәха иблит.
Ускан Дгьылахь ґазнык ихынхәит.

Дгылаѣ мца еикъызтаз, араѣа ирзыпшит.
Издыруаз, изкъашыыз рнапатца имапшит.
Жѣѣан лахъ ианитцаз Жѣѣанаѣ избан,
Дгьылтѣамшыа ихалаз ꝑсахѣны дшыан.
Дгьыл маза агѣашѣаѣ ꝑарулны сынхон.
Изыззои, суаѣымзи, Жѣѣанахъ сеихон.

* * *

Аꝑстазаара лакѣаѣ саанагеит сышцоз,
Аꝑстазаара лакѣаѣ, иахъыхѣлалоз, иахъшоз.
Гѣашѣаꝑѣхак сызѣартцан, стартцеит уа штѣаки,
Амци амцеи алх хѣа сыдыртцеит шыоуки.
Амцабз хѣыч назхылтцыз амца цѣгъа исгѣаꝑѣхейт,
Амци сареи хгѣашахейт, кырзагъ хѣибарххейт.
Маза цѣажѣа ишытѣа срышыталеит сеимдо,
Маза бжыызатѣ ишытѣа цѣхейкѣатѣа зыршо.
Сгѣашѣаꝑѣха зыржъакцарыз амц аасѣаххуан,
Сгѣашѣаꝑѣха, иахъгѣастахъыз, сгѣатцахъ истѣахуан.
Аꝑша иацааз зымтѣақѣак рылаꝑш сахъьашон,
Гѣыгреи, благреи зымцакѣа рнахѣта насхашѣон.
Хѣызбатцарны атырасгыи аѣиаақѣа арыффон,
Аблагѣыгра кылкѣаша, ѣыстаак диѣашѣон,
Амц тахазаап, саштаѣы, мцы шытѣақѣак ааган,
Мцыцаꝑѣха зымпытшыахъыз давахейт аган.
Арѣаш-ꝑыххаа-нымгыла аꝑстазаараѣ скѣабан.
Сгѣашѣаꝑѣха рыꝑсахит мцыцаꝑѣха рыꝑшаан.
Амцаꝑѣха зꝑыхъашѣаз слакѣгѣашѣа анартит,
Аблагѣыгра-шыыц-намза саштагъ дынтаꝑшит.
Убри аахыс еилыхароуп, сашта агѣы рꝑгоуп,
Маза-бжыы-затѣ ишытѣа саштаѣ еилагоуп.
Аꝑстазаара лакѣаѣ саѣнагеит сышцоз,
Амцаꝑѣха зꝑыхъашѣаз иакѣын уажѣ инхоз.

ҒААНБЗИАЛА!

Сымцакәаша мцацәамхандаз,
Мрагыламтаз самхамцәандаз.
Зиас қандак сырнамкындаз.
Здоуха мгәәзтәыз мәә рымкындаз.
Ашықәс ғыцаз ғыцрак ааироуп,
Зыдгыл згәйтцоу еиҥахзааироуп,
Мышьтабзиа згәыцқәа тызто,
Аблагәыгра хашта дтызго.
Имәасуа зегь хгәашә итамло,
Хәеҥәә зырцәо тәым дыеҥәамло...
Хзыкәшәахьоу зегь ғыцымхааит,
Ашәыр кәамца ғыхтәымхааит,
Еиҥаазоу еиҥагылаз,
Имш гәырғыз мыш иапылаз.
Ашықәс ғыцаз зегь рғыцыз,
Жәйтәра-ңшзара-ғыцра ҳацыз.
Ас быбышқәа қаңсалааит,
Изызхәаша шәә рхәалааит.
Ашықәс ғыцуп, аамта ғыцуп,
Амцакәашағы ҳара иҳацуп.
Ғаанбзиала!

* * *

Сылаңш кашәеит, шәаграмцалан,
Ишақыз сыңсы ңшаауеит.
Суада срыцқәеит, шәығнамхалан,
Бла ахытоу алабжыш аауеит.
Аңшшәы еиқәатцәа зырқаңшыда,
Иашәахаз абжы ңырхәеит.
Аамта зхыцтраҥ зәызқашыда,
Амца икәатаз хәахахәеит.
Зыңсы зыцтрак амәә иқәахаз,
Ихьзоз дицлар деиқәахарын.

Ацәкәырц җшыртта ага иҗықәхаз,
Ашәах шкәакәа шытабарын.
Пшамҗас аршәаа заҗа иҗыхаз,
Дзырцәахуазеи, знык дшәахъан.
Жәҗан-цыршәа-етцәа иаңҗыхаз,
Амца иахылтцыз дарпхахъан.
Шъаҗа тыңи маҗа тыңи,
Еилагархәа цәгъала сшәон,
Сылапш кыдшәеи сыңсы атыңи,
Сыңшаалап хәа маңк снаскъон.
Сылапш ңҗыхақәа сыкәшәон,
Еикәеи кәпшыи еилапсон.
Сыңси сылапши срыхъзон...

* * *

Сымҗа җасхәеит азыхъ шҗархәоз,
Имрыцкыакәа уаҗа сцом.
Исмаҗаңыз шыоук ак сархәеит,
Саб инижъыз цырак збом.
Ацыха зыхъ агъама схаштит,
Скәәпеи хыршәла аңа ңҗеит.
Агылҗатцла махәык ашытит,
Азын агәңаз ашәтгыи шәтит.
Намҗи аамҗи цон еицәажәо,
Срыхъзар ирхәо саҳазом.
Амшын иххалеит аңныш гәжәажәо,
Иаңшаауа хәа акгыи збазом.
Амра гылап, амза гылап
Амши аңхи еиҗшаны.
Стыс чырчыр хәың еитасңылап,
Сынцәеи сыкеи еицңаны.
Сымҗа срыцкыар са снапала,
Иңсыртлар азыхъ хәың цап.
Сышытахъ иааиуаз амҗа пала,
Амҗадуахъ ишыңа игап.

Шәсышьтамлароуп уанза сшәыхәоит,
Мәәкъашь ашыта азынхазом.
Саб иныха амтдан сныхәоит,
Ныхәа ззымхаз пытлазом.

Сара ари ашықәс ғыц сахъзеит,
Сара ари ашықәс ғыц сыхъзеит.
Ғаанбзиала, Анцәа иңышьоуп,
60 шықәса сыртоуп.
Зегъы ирымоуп рхатәы,
Саргъы исымоуп ахәатәы.
Иҕам ыҕазшәа ҕастом,
Жәа уаарала атак сызхәом.
Схи сыхшыҕи срызтцаауеит,
Исархәаз сқяадаҕ изыџуеит.
Ғаанбзиала, сзахауа,
Ашықәс ғыцаз исзаауа.
Малла сбеиоуп, зегъ сызхоит,
Хазшаз идгъылаҕ сынхоит.

ҒААНБЗИАЛА!

Сара сашәақәа нцәазом,
Сгәатца иҕызгеит ирцханы.
Сара сгәалақәа схәазом.
Ашықәс ғыцха, сшәахәаны
Шәашта сҕалоит сашәаны.
Сашәахарцаз санынтцәо,
Адгъыл ныжъны са санцо.
Сгәы цқьа сыцыз, сымџа ғыцыз,
Сылабжышқәа шәсырбазом,
Сара сзыхъуп, сҕабазом.
Сышьта шәхымлан, сыжәбазом.
Азәы сиеипшзаргъы сҕахзам,
Сара ахџылаараз сшазам.

Иаазгеит җсыла санаауаз,
Маза иситаз саниуаз.
Убриоуп изласхәо сара суаз.
Шәара шәзын уи уазымхааит,
Шықәс-җыц-ныхәа шәагымхааит.
Ишҗастахыз иаашәыртыр
Шәгәы цқяқәа, амцеипш еибакыр,
Амца зхысхьоу зегь цқяхоит,
Цыпхи гәыпхти еизынхоит.
Җаанбзиала!

* * *

Сыццакыр сабацо,
Смыццакыр санбацо?!
Мышхышәк сылахеит сзазо.
Атх шҗацо, мшәа, имшазо.
Рыҗедырҗыцит уажә зегьы,
Сабду Манча ихатәгы.
Адгьыл җыцуп, ажәџан җыцуп,
Хәбахә рыцхәгь дара дрыцуп.
«Аҗсцәа гылт, абзацәа җсын!» –
Җитүеит хгәыла акы даршын.
Амца еихәластцан еибакзом,
Дгьежьюеит хгәыла, аџны дакзом,
Сеидру абас деибазыркыз,
Иҗырҗыцшәа акы дшаҗыз.
Сыҗсы схаҗшьом, срацәахеит,
Чыс дунеикаҗ сыкҗахеит.
Исыздыруам ас хзыркшаз,
Рыҗба сцәыргеит зны сзыжәџаз.
Аҗырҗырхәа азә дыччон,
Са сахьылаз уа схахәхон.
Сашта саџсуан схатәгы,
Сыццакырцоп, уаха акгы.
Смыццакыр санбацо,
Сыццакыр – сабацо?!

Сара сжәйтәуп, сара сҫәтәуп.
 Анкья сақәлоуп, са сияхьоуп
 Аршәаа иасуа шәарах бнатәуп.
 Дгьыл ианымзалаз хәахьоуп.
 Амца сабзуп, алџа иашәхьоу,
 Суархал шыацуп, заза ҫшәәоуп.
 Амархәага иҫәжәкыз иажәхьоу.
 Сымџахәаста мџан сышытоуп.
 Слакә еиҫахәоуп нтәашья змоуаз.
 Сыжәџан етәоуп, кыдшәа ахәы.
 Скәаркьяшь нымтәоуп зрахәыц зроуаз.
 Сыңша мџасуп, – са сҫәхәы.
 Ыара сџымтоуп бгьыц ианытхьоу,
 Смазоуп пхьяшьа назмазам.
 Мџак ианысхьоу, хәык ихытхьоу,
 Аирыз зышхәак назтазам.
 Зыңра шкәакәа мшын иххалаз,
 Псаатәшәа згәыгракәа пыруа.
 Дунеи тәымк изымцо ианхалаз,
 Зхатәык иашытоу, изыңшаауа!
 Сара сжәйтәуп, сара сҫәтәуп.
 Амшын атқан са сҫәәхуп,
 Сара аетҫәа сырхәуп.
 Арџаш мтәыжәџакәа сыршәәхуп,
 Жәџан-пҫа-шахала са сҫахуп.
 Шьха-ршәаа иасуа акаңкап,
 Еиҫа садыруазар калап.
 Бгьыцкәан атлакәа сырҫоуп,
 Ааңын шәтышраз са сиатәоуп.
 Стыс чырчыруп, маза схәоит,
 Схаскьын зазан, нас сахәоит.
 Мрамшахә сажәуеит стыркәкәаны,
 Жәџан лабжышхоит сқәаханы.
 Ахьта сылсыр наҕ спыруеит,
 Ажәтыс сацны саахынхәуеит.

Сыңшоуп, сымзоуп, сқәоуп, суәууп,
Сқәаад-цқә садтәалоуп сыџәууп.
Амца зхысхәоу цлаҳаны,
Алџа сашәны схәашьҳаны,
Атқи схәаи рашта ныжьны,
Сеитапылоит амш сызрыжәны.

Сара сжәйтәуп, сара сфәтәуп...

* * *

Амра халон, аңсҭхәа бналон,
Ашәтқәа гәылцуан мазала.
Амра талон, амза халон,
Атқх аңхызқәарҭе уезала.
Асы леиуан, асы шыталон,
Хәыцра гәырғьа гәаңхара.
Алакә уархал нас хнантәалон,
Сеидру хдәықәлар хәхьцара.
Пша цьбароума, бжыыцәгьак ааџеуит,
Цәқәырца бжьума хҭах хазго.
Амшқәа ргәатцаҭе аамта акы аџеуит,
Ишмазоугьы цәгьа хзыршәо.
Хәыцра анықоу гәырғьагь ықоуп,
Еидарас иқоу зегь ласуп.
џызагь гәылагь зегь хәизықоуп,
Адуцәа ртәылаҭе уи хазуп.
Амра халоит, аңта аҭалоит,
Ашәт пытқәырқәагь кашәалоит,
Амра талоит, амзагь бналоит.
Атқх цхызқәа удыршәалоит.
Ақәа леиуеит, асы шытыцуеит,
Дура ркара гәыңжәара.
Акы ануцоит, еак аныцуеит,
Тынчра абақоу уахьцара.
Ушьтахь иқоу, акрынхома,

Иушьталада уртқәа збарц.
Хәычреи дуреи еилахама,
Ишқастахыз урт срыцәцарц.

Иамузаап.

* * *

Сара аиааира сазықшзам,
Сара иааирада сықшзам.
Зны сызнылаз амџа тшәан,
Схынхәырц иақәыскит сацәшәан.
Исзышьтымхит са сгатәы,
Ғазәгы изхәашам са схәатәы.
Схы здырыр цәгәа истәхын,
Итшәацәазаргь сымџа схын.
Сылақш смыршәит хараны,
Ұызак сихәеит сихъзаны.
Сықсы сацын исчақшьон,
Сгәыхы схәаи еицынхон.
Сара аиааира сазықшзам,
Сара иааирада сықшзам.
Ашәа џныџуеит сахъынхо,
Сахъчоит ашәа сантәхо.
Мџасшақә сықәмызт адунеи,
Исыхъыз ашәақәа сымхәеи.
Дықам шәхәама изаҳара,
Урт наскъазгалоит сара.
Пшахаак аслар сыжәбалап,
Злымҳа итамло изы сыхәхәалап.
Псынғы-бзангы уи сафыз,
Уи акәын иааирас сыззықшыз.

Сара аиааира сазықшзам,
Сара иааирада сықшзам.

* * *

Сара Пушкин дысыпшуп,
Сара Пушкин сихыпшуп.
Са сымтәыжәѡақәа ирызҳаит.
Шьта са сгәы амаза саҳаит.
Сыпхыз лакәаѣ сызсахьеит,
Аѡызцәа ѣыцқәа сырҳахьеит.
Урт маҗыцҳа ицҳазом,
Ируагь ирҳәогь саҳазом.
Шәа сацәымшәо ѡнык сыѡноуп,
Саб инижьыз хылқак schoуп.
Схылқа схысхыр қалазом,
Блацәгьейи цыцәгьейи сыршьазом.
Сара цсуак сиҗыпҳауп,
Аха Пушкингыи дсаҳауп.
Шәацьк еитасҳәоит ианҳәатәу,
Саркьалк сасуеит ианшәатәу.
Абз тшәароуп санынтәа,
Сгәы сумырхьын, ухьша, Анцәа.
Сара аҗшәымоуп сыззыпшу,
Сара аҗшәымоуп сызхьыпшу.
Сымца аҗҳара сгәы иҗашуп,
Ссаркьал абзаѣ сыхьгыи хшьуп.

* * *

Сара аѡада стәазом,
Цақа стәаргыи сырбазом.
Цәгьала исцәымгуп сандырәхәо,
Иззымҳәаша ажәа ихәо.
Сара абрагьцәа збахьеит,
Исхарамкәа сдыршәахьеит.
Сыцәа қылахьеит, тхьыбжьон,
Сгәысеанзамкәа ахысбжь гон.
Аҳәа кнаҳан са схәкны,
Хәиҗадәықәлон хәиханы.

Сара аибашьра сыхәмархьан,
Сара ақәылаф дсықәмақархьан.
Сара атәыуашьа стцахьан,
Са сыштәыуоз сыччахьан.
Убас машәыршәа сеиқәханы
Сааит иахьанза сеибганы.
Сара аҭада стәазом,
Цақа стәаргыы сырбазом.
Пшаласк амахәқәа артцусеит,
Цан ртәылаф асы аеит.
Сара сықә аҕны сәхәәоуп,
Сықә саназшьаз ифәхәәоуп.
Пшаласк амахәқәа артцусеит,
Адгьыл ажәәан иазыпшуеит...

* * *

Жәәан ахь сара сымфә нагоуп,
Сара амцәыжәәқәа срызгагоуп.
Жәәан-етәа-блақәа сдырпхоит,
Рхьышәахәацқәа ахцәеипш испоит.
Сара жәәан ахьзы схьыршоуп,
Хәахьа-ныжь-жәаракь сахшоуп.
Сыкәа итартцеит уи цшьаны,
Қаад ҕыцк ирымкыц ианны.
Зны сышиз еипш смазаны,
Сапхьеит сқаад бызшәа цаны.
Уи мыцныкәала иудырцашам,
Маза цәырган иудырхәашам.
Зны умцахароуп, уашәахароуп,
Кәицк еипш ахәа уеҳәахароуп.
Аццышә шкәакәа хыхь ианцо,
Уи уңсы аццазшәа узырбо.
Ахҕыхра мфә агәашә атуеит.
Уцәыз-цапха-затә уңшаауеит.
Угәра ргеит ауп уи зызхәоу,

Жәәанахь цага-мтәыжәәа зтоу.
Сара жәәанахь сымәа нагоуп,
Сара амтәыжәәақәа срызгагоуп.

* * *

Атцыс-шәәхәа абжыи сәатәон,
Уархал-иатцәа-адәи стәтәон.
Хыи-мзырхәага сыхәда ихысшыуан,
Мра-шәәпшы-қапшыны жәәан иахыисшыуан.
Блац-етцәақәа атцх зырхиозгыи,
Апша-мәас-лас сыхьз зхәозгыи
Сықәра иалан, сгәыгра еипызшыуаз,
Стцыс-хәыцгыи ашәала зәыизшыуаз,
Затцәра сцәызгоз исымца ґымцәан.
Зыгәра сзымгоз сара исәызцәан.
Идгыи рыцқьан сахьынхозгыи,
Шьта ицсадгыиын сахьтахозгыи.
Псахыи-зымца-блакык дықәлеит,
Ихыш-хытцәо гәнаха дәықәлеит.
Псыла изрыцқьоз рыбжыи аәәуеит,
Адыд-хысра ажәәан әәуеит.
Апстазаара азә дазцаахьоума,
Аха азә даәсны дызцахьоума?
Адыр иқамчы ашьтыбжә ызит,
Ихшыә-цапха цьара ицәызит.
Снапсыргәытцә зегь еицызбон,
Гәнахагь, харагь сара ирцәызгон.
Аныхәәпхыиз зымха сашьтан,
Хабарк сызтоз апша иашьтан,
Аха исгәытцакыз сыцәдун,
Анра иашьтаз шьта сандун.
Апша иснаґаз дырра бжәтан,
Аха сашьтан апша сәәтан.

* * *

Адунеи ахышә артны,
Сныѡнапшуан адәныѡа.
Адунеи ахышә аркны,
Схынхәуан аѡныѡа.
Сыҕеҕәәҕ амца еиқәыстҕарц.
Аха цәгьала ихышәашәан,
Дунеи ҕыцк аҕыстҕарц
Салагарҕы псажәан.
Мѡак изнымсыц шыѡума,
Аҕыцра зегь ханашыѡу.
Аҕәышра амал иазшәома,
Хшыѡ тҕарыкҕы абашыѡу?!
Жәытәи-ҕатәи еицрыхо
Леи-бгеи реипш еишытми,
Иарбан, мшәан, сызҕыхо –
Қәабкаҕе ҳаилаҕәми.

АФЫРХАҢА ИҢСЫ ҢАШӘОМ

Ахьмызг датѡуп афырхатҕа,
Иеҕеә атәымуаѡ дыҕеҕәахар.
Ахьмызг датѡуп афырхатҕа,
Идгьыл шәартан ихьчатәхар.
Уи иацрасыз амца икьысуеит,
Имѡа нага хара иѡоит.
Уи шыамхыла шыха даҕысуеит,
Иңсала идгьылҕы ихьѡоит.
Ишңашәартаз ара имгылар,
Ғадгьыл иатәаз аңаңә.
Рыңсы рҕытҕак аҕа иңымлар,
Зегьы ихәхьзыртңон атәңә.
Шәыңсыцкьақәә – акас ҕәашқәә,
Ғажәѡан иатҕаршәуп, хзыхьѡо.
Шәыбжы рхашәтҕеит ашыхарѡашқәә,

Иаххыбаауа ҳахь зызәзәо.
Мраны икыдуп шәыңсы тамшәо,
Уи лашароуп, иагыңхоуп.
Ирықәу-иртасу аңсуаа зцәымшәо
Еицakra зқымхаша баҕоуп.

* * *

Сызшыыда ҳәа шәымтцаан –
Сназпылоз зегь сеихсуеит.

* * *

Абзиара ззызуз зегь саҕацәоуп.

* * *

Аиаша амҕа сшықәыз сықәынтцәеит,
Иара ааскьом, сара зсыназом.

* * *

Алеишәа бзиа захьзыз мазала дыцхауан.

* * *

Ухы ацәа ахыхны ахылҕа ззузахыз итцаҕацәоуп ҳәа
дгәаауан.

* * *

Амышьтацәҕа уфны данааиуа амшра шәзаазгеит
ихәахуеит.

* * *

50 шықаса зхытуаз 40 зхытуаз сан хәа лалхәон.

* * *

Агәашә итармыжылоз аанда дхытуан.

* * *

Ашыыцра иафахьоу, маҭәа ҕыцк ушәны уибар, ңшзала
иурхааит атыңан, излааухәазеи хәа дуазцаауеит.

* * *

Агаза аеырҕәышра иалаго еихагы дгазахоит.

* * *

Агаза дзырҕәышуеи, аңсы дзыргылои.

* * *

Ахәа узлатәуам, ала узхәатәуам.
Ауаҕы дхәахаргы ауеит, длахаргы ауеит.

* * *

Ипрыша роуп амцәыжәа заҭәашьоугы.

* * *

Ахатамңхәыс хәа зархәо дагыхаттам, дагыңхәысым.

* * *

Аамҭа зиас
Сгәы иҭысыз

Аќара сылахеит –
Аарѡароуп.
Зѣы тбаз изыша
Схѡауеит.
Са стѣеицш.
Аќара илсуа сабаќоу,
Сшьапќѡа ихѡу
Ирыќѡымзар ғыара.
Ихѡшѡыдоу,
Затѡара ааќса
Иаркараз,
Зцѡыкѡбарк
Цсѡазаарак
Иаѡхуа
Аамѡа зиас
Иалахаз, иазымгаз
Иаќъашьыз, имчыдоу
Ќѡара изылымѡыз
Илшара зхѡаша
Хазшаз иоуп.
Сазыцшуп
Сычхара нѡѡаанза.

* * *

Ашѡацшь иатѡаѓѡаз
Ажѡѡан, ианхалаз
Ахѡраќѡа сыхъуан
Са сгѣеицш.
Цсран изѡынхаз,
Амш антѡамѡаз...
Нас ишѡахѡа хаан
Амш ишахъыршаз
Сгѡалашѡон,
Мацк исхыцсааз
Схѡа гѡынкыло.

Исхамыштұаз шәарак
Сзыннажыуан,
Аташәамта.
Анцәамта,
Ақсымта иреипшыз
Ажәақәа слымха
Иштафуаз
Атх сагәылалон
Инцәозу ишоу
Сзымдырзо.
Сгәы ахәрақәа
Сыхыуан,
Иҕаанза.

* * *

Алашә иблақәа ипырхаган,
Игәы ахънеиуа ишыапы зцом.
Абырг илымшара дархагон,
Итх шаргы, имш нцәом.
Аапын шәтышра зныруаз пхәызбак,
Рыжәтәны илылсуан, дархәацәон.
Ақсаа ируто рымам нызбак,
Рыбжы ахагаг дфәанахәон.
Адгыл иамкуа мца зыцрасыз,
Гәтыхеи-хәаи рашта дтан.
Ссаат ахыцқәа рчақ ибжъазыз,
Сгәеипш исыхыуа атынчраф стәан.
Сбыбыц цәызым пшак назхысыз,
Хынхәра зқәымыз анцахъаз,
Дунеик сахәәеуан ирфәыцыз,
Зықәра зқәыпшраф изцәаххъаз.
Инымцәашаз аамтак сала,
Иара ныжыны са снаскьон.
Алашә иблақәа са сгәала,
Шсыцыз сылапшгы сцәынтцәон.

Санду ашәа лзымхәазейт,
 Илыштан гәырәа лыштымтуа.
 Лыпсгы тәымра илзымгазейт,
 Лыпшқа изылхәаз «згәышьтытуа...»
 Сара измыцәаз сгарами,
 Урт ағбақәа иахцәырғахьаз
 Рымәа аагоума, избарами.
 Санду шәа-бжа илцәырхәахьаз
 Нагзан азәы ихәарами.
 Урт амшқәа имшы мыждаз
 Рыхәра уаха изымґазейт.
 Урт ацәқәырпқәа ирымыздаз
 Инагзан уаха ирзымхәазейт.
 Ацәқәырп зхытқәа дырзыпшымзи
 Сан амшын ахықәаҕны.
 Ашәах хыттуа амшын шымзи,
 Дынхон дшынхац лықәаҕны.
 Сангы ашәа лзымхәазейт,
 Лыбжа лцәызгаз хызатцәын.
 Уаха лыпсгы лзымгазейт,
 Лыәнашә кыдын, пҳазатцәын.
 Ақәа кыдтәа – лыблақәа
 Лабжыш рыґны сгәалашәом.
 Ирзымхәаз ашәа нымтәақәа
 Саргы рзышра сналашәон.
 Сгәы зыртцааз сзырлаҳәыз, –
 Уаха сарґ шәа сзымхәазейт.
 Сыґба-гара ихынхәыз
 Иґаз рыпсы сахьымзазейт.

Санду ашәа лзымхәазейт,
 Агәырәа хытқәа лышьтатан.
 Сан шәа лхәо сылхьымзазейт,
 Срыхьзарц саргы срышьтатан.
 Иахьаґ сажәа нышынтан.

* * *

Аңшақәа зегь еиҥароума,
Зны ифыртынуп,
Зны иңшахьуп.
Агәырџақәа зегь узго роума,
Аҕба хутартә зны имшынуп,
Угәы иҕазаша ҕазны игәыхьуп,
Сара исыцуп сара срыцуп,
Афыртынгы ңшахьгы сџызцәоуп,
Амшын схылар ацәкәырң ҕыцуп,
Цәкәырңей сарей еснагь хазҕыцоуп.
Амџа ҕаҕагы зны иңынгылоуп,
Нцәа имџа ңыныш данылар,
Узмышьтыша дупынгылоуп,
Иаб ихәахьа иц дупылар
Ҙныш имцәыжәџа шәшьыра зхаршәу,
Дузыцгазом дыцацсыроуп.
Анкьа ңсы хәа ихаз ахькаршәу
Иаҕәазшьазгы димышьтыроуп.
Амҕ зхыцәаз игәгы иҕаауп,
Иңсы цәахәуп, иуҕаңароуп,
Ажәынтыҕла ишәартоу циаауп.
Ианузытымх уутра агароуп.
Иумаазаша думаазароуп,
Аб имцәыжәџа аңа игароуп.
Аңшақәа зегь урыцәшәароуп.

* * *

Сшәоит азыхьқәа зны итабархәа,
Ашәҕ пыткәырқәа рҕы адмыртыр,
Аҕарматцыс абжы смаҳархәа,
Хысыџ ҕалак схәыхә ишьыр.
Сшәоит исхәар хәа ихәатәымыз,
Исцәынхар хәа ма ихәатәыз.
Зны саныртңар сахьанымыз,

Иафсны ицар хәа иантатәыз.
Сшәоит мышьтацәгьак зны дысҕахар,
Зшыыцра дымла злахь иану.
Ишьтысхыша зны исыцәкахар,
Сшәоит, истәымхар мәа сызну.
Сыблачыцкәа, сшәоит ихьчамхар,
Дунеи сзыкәу урт рзоуп.
Сыдгьыл ҕамҕаҕе стыц арбамхар,
ҕазнык иақәтатәхо сыңсоуп.
Сшәоит сыңсыцкьа сыцәкашәархәа,
Амцабз кьатар схәыштәара.
Сыңсы штатәҕкьоу сдыргазархәа,
Сцаргы ишәасхәоит санаара,
Ихлаңшыдамхарц сыһна.

Сшәоит...

* * *

Сара ашәақәа срыхшеит,
Сара арҕашкәа сыршеит.
Ажәған пташкәа са исцәартоуп,
Аетдә цыршәа блас исхоуп.
Сыңсы кнахауп ңардатас,
Сдоуха анарха сара стас
ҕазә изыхәа уи мазоуп,
Иқәраҕыран са исзантоуп.
Ашьха рҕытцәҕе исызхаит,
Сабду иқәашьызгы сахаит.
Цәгьа дыпхәысхаан са санду,
Хәынцәрас иамаз хәһнраду.
Доухак лыцын ишатәыз,
Санду илхылтцыз зегь ртәыс.
Амц зтамло хҕәашә аркын,
Ацаңха затә саб икын.
Хашта ныхәала икәыршан,

Сабду нага даххыпшан.
Илзыртада, сеидру, сан,
Зеггы дрыкәшәо хашта дтан,
Архышына кнахан ҳаикәзырхоз,
Аби, Аңеи, Аңсыцкьеи зхәоз.
Пҕарак ыҕан ара изхымҗоз,
Иумбакәа ихәаны иузымҗоз.
Уажә сгәәҗоуп уи ахьынхаз.
Сабдуи саби иртынхаз.
Сара ашәакәа срыхшеит,
Дгыли-жәфани нас сыршеит.
Сдоуха сцәыргеит еимҗәаны,
Сцоит схынхәырцаз иңшааны.

* * *

Сара сөымҗоуп, шәынтә сыхфылоуп,
Сара сҳәамҗоуп, пшырта адәи.
Сара схәаа сықә ианфылоуп,
Шафы исанеишьеит са стәи.
Зыҗезырҗхода? Са сыңхамҗоуп,
Сныхәа хыфуп, зықә зыхьчо.
Мца-жәла-кырҗоуп са сеихымҗоуп,
Зшьанҗа-гәылкьа-кәиц лашо.
Сыңсы-аҗыфара ңсы-цкьа тәарҗоуп,
Зыхь иаргәамҗуа ихь зразо.
Наңшыф-хыршәыф-җахәа ибарҗоуп
Сара мцымфә савс сышҗо.
Шәахәа ңҗәахоуп жәфан зыхәҗамыз
Дгьыл хьшәашәа сырҗхаларҗ.
Сара жәфан-цырашәк иахәҗамыз,
Сара дгьыл маҗәа ззахларҗ.
Сара гәи-рахәыц-захыгоуп,
Гәырҗьа-зымха-ччаңшьны сшоуп,
Сара сықә ахәаа схыгоуп.
Сара ифымҗәо мца-шҗа сҗоуп.

Сара имхазо маџаоуп.
Сара схѡаакѡа раџаоуп.
Сахѡыз адгѡыл са сыѡноуп.
Гѡырџа-зымха-ччаџшыны сшоуп.

* * *

Агѡы акырџа, амџ мѡѡартѡ,
Аџс-рыџџѡа-џшьартѡ адѡы.
Ашьха рика Шаѡ итѡартѡ,
Ихѡахѡа нага ѡа ѡгѡырџѡы.
Агѡаџѡа рхымџа, ѡаџс апара,
Зуы-зѡѡа нзыжѡуа зѡѡыџѡа рзы.
Зымџѡа ѡзымџѡаз аџсабара,
Ачѡа зныџшуа шѡха рѡасы
Зхаршѡу џша бызшѡоуп иадыруа,
Уи мџѡазырсуа рѡаш рыбжѡы,
Ашѡах-шѡѡакѡа-хѡаа зныруа
џѡыз сзырѡыѡо ес-шьыжѡы.
Иааѡуа наѡроуп ѡа ѡабжѡара,
Маза-ѡамџа-ѡѡыѡѡ ѡабжѡоуп.
Уи збызшѡоу агѡы маџара
ѡымџра бжѡыла аѡа быжьѡоуп.
Уи раѡѡыџым, ѡашѡа змамоуп,
Кѡарѡѡашѡ-нымџѡѡа-џсы-аѡоуѡа,
Агѡы акырџа гѡыжѡла зџамоуп,
Збызшѡа наѡуа агѡы рѡа.
ѡа ѡѡоуѡа...

* * *

Сымшынџѡа сџѡаѡѡар сѡахын,
Уи ианысџѡаз шѡѡа имыџѡѡын.
Инџѡарџ иѡоу са суаѡѡа,
Сѡы сзыѡгом ушьѡа сѡаѡа.
Са саѡыѡѡоу, изѡоит, смышѡѡуп,

Зегь са сымбара рҭахуп.
Адунеи иамкыз шьоук еикәшоит,
Сымџа хыртәоит, ҕыц сыршоит.
Бзиа ззууа, гәагла ишәоит,
Амра мгылацкәа иҭашәоит.
Сара стыҕдоуп уажәазы,
Мшын-қашь мхатәдоуп сара сзы.
Схышә ңарда лашьцак ахшыуп,
Иңхарадоу сымца еикәуп.
Уи еитызхуа уаџ дызбом,
Са сыгәтыхеи схьааи нтәом.
Зегь қычақьуа са сыржьоит,
Сыңсы цқьала руалқәа сшәоит.
Аха дсыцуп саргы азәы,
Сыхьчаџ сгәыграқәа рцәашьы.
Уи исзиуеит сара сшьа,
Стынха гәакьа, са сашьа.
Цәашьык сныхәан исзаркуп,
Сара иськысуа игәашәқәа акуп.
Шәирам исхәо, ҳақк сызшәоуп,
Сара сныхәа са сбызшәоуп.
Сымшынҭа стәағәар стахын,
Ари адгылаҕе смыцхәын.
Аха дсыцуп саргы азәы,
Сыхьчаџ, сгәыграқәа рцәашьы.

* * *

Бакадџылан сара зны,
Уа фырхатцак ихагылаз.
Уи аниҭеит уаҕа иџны,
Афырхацәа ирхагылаз.
Сгәы ианџылан уи антца,
Хызташәаз иаракәын.
Хьаа ҕыроуп агәынҭа,
Инеиҭархәашазгы лакәын.

Баќанцала азә дыхьчоуп,
Мцабылрагь дазымго.
Баќадфыла сгәы ианцоуп,
Сғы абызшәа аназымхәо.
Аңсы итәаз ахахә баќоуп,
Псың акыр иеихәзтәуа.
Убызшәа-лых-анца маќоуп,
Афырхатцара уаңсазтәуа.
Баќанфыла сара нца,
Сашәахап, сеитәрхәап.
Ихахә ҫыран амшынтца –
Фырхатцарак еитәсхәап.

* * *

Зны иаахьазгьы ҫазны дцароуп,
Данаауаз иааигаз игароуп.
Ацәгьа хәыцны бзиа уңылом,
Узнымсыз-мәа ушьта анылом.
Имәахытца иаашьа ицашьоуп,
Абырг их-шьап илабашьоуп.
Изхәо хәам изызырәуама,
Ажәа аныќам ашәа иуама.
Аңсы ззырхәо иңсны икәоу иоуп,
Ашәа зцырхәо изызхәо иоуп,
Ианыәшазеи акгьы хәамзар,
Змах итүхуеи зынза ухәамзар.
Баша цәажәа амш игоит ауп,
Иахьа гәәзтәз уатцәгьы ибоит ауп.
Ламыс хтәзкуа измазам иоуп,
Иумахазар цқьа ихәазам ауп.
Лабарќыгә инеиуа дбыргуп,
Аңан гәәзтәз азы дыргоуп.
Исхәазазеи, исхәац акәзар,
Еитахәатәуп иара лакәзар.

* * *

Ашәалҕамра сгәыдыҕеалон,
Нарха змамыз шәәхәә ҕо.
Сыҕсҕазаара еиҕшнысшьалон,
Сахьтәаз сымышқәа ҕхьазо.
Мардуан ҕаҕҕак са сзықәгылаз,
Еихатәын, аха сацәшәон.
Шәалҕыа-шәәхәә амш сызпылаз,
Хьаа ныҕәгашьак снартцон.
Аамта-лацха ғыҕуа исышьтаз,
Иснаҕашаз цәахуа ицон.
Ласкәыгә ласа-кәыкә ахьышьтаз,
Иматәахаанзагы сарҕхон.
Ҙазамакьат жьыргәыцқәа иргәылтцыз
Ацла иакәшаз захәә сцон.
Урт хыцәцарақәан ирылтцыз,
Ҙыҕа-зара инахацсон.
Ҙшра злымшоз сызцыз амш,
Мзагыламта сыхьнагзон.
Ацә атәыҕа иеиҕшыз – Ҙамш
Амзаҕала сҕы сызәзәон.
Амра, Амза, Амш – иухәои,
Снапсыргәыццоуп исцәынхаз,
Сыҕан, сцеит ауп, уаха исзухәои,
Аамтак сацын, исцәынтәаз.

Ашәалҕамра сгәыдыҕеалон...

* * *

– Ааи, ааи, уара умсит,
Аҕсцәа ғылан абзацәа ҕсит.
Иҕалагәышьеит, иҕала,
Арахь усышьталан уаала.

* * *

Жәфән-тәтәә дгьыл хагыла,
Етәә гәйтшәә, абз кашәә,
Аццышә саблит сшабылра.
Сара мыцхәы җны җнамгыла,
Җаңшыа нхытны мца җәәтәә.
Мца былра ахәә тынха,
Җсы еиқәымха аццышә шкәәкәә
Сыҗеналакны сыңшас җыруан.
Доуха шытытра, мтәыжәә-җыхәә
Сақәнамыртәар җартә смоуа
Сыңта кәашны, жәфән җәартаны,
Мәас изгәамто ҳауа җыхьны,
Ашьха рика җсың касышны
Снаҗадыршәып хашьа смоузо.
Сышьхауаҗны, сыхәрашәаны,
Ашьха иргәамчу хәрашәан сгоназ,
Сыртахымзаргы сырхәар акәхон.
Җазшаз затәык сыгәра игоназ.
Сшьамхышгылан сиятабууеит!

* * *

Зи-бнеи, зи-мцеи рхәәа схытны,
Иахсытамыз сҗарҗ сандәықәләз,
Исгәалашәеит зынза стәыцны,
Сҗарчеи җшаны адәы санықәләз.
Сымҗанызгоз җахәә дсыцны,
Сышә-гәашә артны сашта сҗазҗаз,
Саб имаҗа еиҗарҗыцны,
Шьана еиҗамкны сгәы ианызҗаз,
Исзынижьыз хәахьа ныҗны
Сгәатҗа итыуан бызшәә җыцзак,
Җаңшыа итыстаз җамҗак ныжәны
Сеиҗадәықәларҗ сахьзон җшаццак.
Ааҗи Наҗи еиқәҗыртыхыр

Алапықәшәеипш мѡарбаганы.
Исытоу сатцаз исзышьтыхыр,
Сыхь сызцәыргом ҕырбаганы.
Акәиц цәашьқәа мцабз рхылтцыр,
Сыхьз рдыруеит уахь сызгаша.
Ҙагалан шәтыц ҕыц игәылтцыр,
Дахьзап шәтымаза назхәаша.
Дымѡадахом амѡа иқәлаз,
Уахьзымцаша дыр дануцу.
Саңхьа инеиуаз, сара исықәлаз
Ирхагылоуп рықә рҕыцны,
Раб имаға рыцсы зныртцаз,

Иахьсытамгы уаха сзымцарц.

* * *

Атоурых ианѡылоуп сара исыхьыз,
Сахьтәаз мцәыжәѡауаа идмыртәаз.
Иахьаларѡыз цызжәеит сыхьыз,
Доухада ҕацәракағ иантцаз.
Еиѡушоз цсыцқьагь абақаз,
Зышьта анызцоз ирқьашьхьан,
Уара иузықаз, сара исзықаз,
Ирзымхаз ҕанкеипш хәршахьан.
Цсықьашь кыдла ажәѡан аштца,
Мца мацәысла икҕыблаан.
Аиыха змоуз дышлон дкәашза,
Имаға-цәѡыча ишәхьблаан,
Злымха иҕатәхәоз цсахѡык,
Ижәла цсахын, ихьз убас,
Мацәыс кыдла нас ихьзахуан,
Деиҕаеыжелон даҕеазә цас.
Зыла иамысуа уи дламысдоуп,
Згәы змыхьуа изтоу цәымсоуп,
Ала абашья ахра аҕысгоуп,

Храизаҕамлоизгы иһэартоуп...
Иһаам стоурыхоуп сара исыһуа,
Изхэо диргы ҕазэ дихьзоуп.
Арцэаа иһэхэо сыҕсы игэыһуа,
Тыҕда исцэыкэхаз сгэытцак стэоуп.

ЛАФШАҚӘ

Сгәил касыршәит Бзың ахықәан,
Аеыџқкәынцәа шытасны иргеит.
Сгәил касыршәит Мықә ағықәан,
Аеыџқкәынцәа наџс ицеит.
Счамгәыр абжы Бзың инамџит,
Мықәаа цәыуо еиланартәеит.
Асаркьал кнаҳа абжы каџит,
Мықәааи Бзыңааи еимнадеит.
Стыс чырчырны Мықә сахалан,
Рабцъар иатцхеит сыршырацы.
Бзыңаа рцасқәа цәгә сырнаалан,
Бзыңқа исыңхәеит сынхарцы.
Зыхшыџ зңынтда изынахымсыз
Мықәгы Бзыңгы таирбон.
Зтоурых зсаркьа иззанымхыз,
Зыжәла ркьаҕу цәгә сицәшәон.
Бзыңаа џеиит Мықә интысны,
Мықәаа Бзың рыҕерыхь ицон.
Сышәтыц шытызхыз бзыңаа срыцны
Иаџсыз Мықәаа снарыхьзон.

* * *

Зыңсы џначчоз атц тыша,
Аңныш хаңыц сылалон.
Нырцәи аарцәи рыгәта анысша,
Амшын хыт сагәылалон.

Пшра зылшоз дабакахыз,
Арѡаш цон исгәылкьаса.
Сгәырѡа тыпс иахытѡахыз
Схаштит цытк санынаскьа.
Амца иадыруа абылроуп.
Зи-мцеи еикәшәазар псрахатоуп.
Хәыхәи чныши ртәы апырроуп,
Ныкәа пырра иатәрахатоуп.
Шыыц итәы иубац, зымцароуп,
Цъныш хапыцкәа шхамыркуп.
Акәиц тахәхәа җымцәароуп,
Етдәыш хәынтәра жәѡаныркуп.
Мапар шкәакәа иахьымакоу
Аҗшәар, хьымѡа хацыркуп.
Ацъныш зытх ахьынзакоу
Зхаштыз, амыш-каҗа дылакуп.
Сшәа сацәызгаз сукәыхшоуп,
Цкьатып зышхәа иатәартахәу.
Псыцкьа дәыцкьа икәыршоуп.
Ишшоу инхар шҗастаху.

* * *

Сыхшыѡ таҗза сус сазхомызт,
Дгьыл сазшазаргь ара сынхомызт.
Сзыкәшәаз сашьтан, иахьыз збомызт,
Имхәа иныжьны саѡс сызцомызт.
Апшьа иихәаз: сшыкоу шәыкәз,
Ирашәхә ихазцо, еиха ишәзыкәз,
Уажә игылаз нак хара,
Ракәхааит ишәхәо заҳара.
Сгәы асыртыргьы зынза ибгьыцын,
Уажә иаламзас еиха иҗыцын,
Пхашьа сыкәзар сыпхашьон,
Ғәыда сыкәхархәагь сацәшәон.
Истаҗзаша хьаак шьтысхын,

Ианысдашаз зынза ианысхын,
Суада хышә хәыч сыхнахеит.
Сытцла хоура адәныҕа инхеит.
Ашьапы дакәшоит зыңсы ззымхаз,
Тәартак дашьтоуп уаҕа изнымхаз.
Сара сгәәкуеит сахьтатәоу,
Шьта исыздырам сызматәоу.
Сцап сҕәан соурышьтуам ңьаргы.
Дыһналазом арахь азәгы.
Нырцәи-аарцәи срыбжьахеит,
Са сынхартаҕе ҕазә дынхеит.

* * *

Ажәһан сатцаңшын ицәәгәан,
Адгьыл сықәыңшын ицәәгәан.
Са сыргәаҕын сырхәәцәан,
Уанза исыуаз саҕацәан.
Сҕатца сҕытшәан икашәон,
Атх ацамтаз азәы сиршәон.
Сымыш бжьихуан даҕазәы,
Сусқәа ирылаитцон атәы.
Адунеи тбаа ду ханын,
Арахь аицхара хәҕын.
Дааҕәымтцзакәа азә дшәиуан,
Дзагьуаз сеидру, азә дагьуан.
Тыгьзаа реипш зегь хәилацан,
Ахәшәеипш жәәңара хәршан.
Аңьныш хиркәашон зегьы,
Зны хиртәуон хәитцәкы.
Хәхшыө зымха хәңшаауан,
Иҳамаз ныжьны хәахынхәуан.
Аамта хшахәуаз хәцәынтәон,
Зегь ханкарзны иара цон.

* * *

Алыкә аҗыржәән, сышә акзомызт,
Аңша җнасуан, хыта сакзомызт.
Сашта итысны шыоук цахъан,
Сышәтқәа җыхны иргахъан.
Сыҗны ахыбгы кәа ннакылом,
Стынхак дааины уахык даагылом.
Сыҗәхәа кәакыкахъ инаскызган,
Сыкәҗарагы мацк еиҗазган,
Нымха-хымтәа җнык сахын,
Сеиҗзар даараза истахын.
Аха ипхасшыомызт оумак,
Исзымхо акгы ыкамызт рацәак.
Шыжы испылон аҗар ашәала,
Амра сакәабон шәахәала.
Аңша ипхъанахәон схахәы.
Ара исызгәакыан зегъ мыцхәы.
Сыпсеицш сахьчон доуха исыцыз.
Җба капданын сгәыҗра иҗыцыз,
Сархәацәоназ аамта сцәымгын,
Сгәахәра имҗыоз иалаз тәымгын.
Зымха зыхыыз срыцынхомызт,
Са сшынхоз даргы иргәаңхомызт.
Анцәа сҗишәон иара ситәыназ,
Зегъ сызхон доухала сҗәыназ.

* * *

А.Г.

Агәырҗа згәы хнахыз ибжыы аасахан,
Аччабжы сарҗыхейт тхыбжыон.
Адәы иатцәа ицәхалаз аҗуреицш сырхан,
Сныкәххит абартца, амзагъ каччон.
Нахъхыза арҗашкәа дәыкәлеит ирҗытцак,
Ашьхақәа трысны иҗазызейт рцәа.
Аетдә кәеицеиқәа рыччаңшь наргәытцак,

Ажәџан ианыџуан рхьымца – атәтәа.
Агәырғазқәа иреиуоуп ңхызла уччарггы,
Дарбан аччаңшь мџанызго уажәааны.
Атх лашьца иалаччо, җырчча җоуцарггы,
Цхычча, җыргәырғьа уагоит ухәжәаны.
Ғәырџамаак сдыркызшәа атхаҗ суазыруеит,
Атх лашьца ччаңшьла иузартуама ахаҗы.
Цхымџак ианылаз, иалигаз здыруеит,
Цхы лашьҗеи җырчҗеи ңхьоит игәаҗы.
Шәартәк мџанызго ибзыдоу саркьалны
Иааџуеит аччаңшь, сыццышәха сызгоз.
Сгәы иқәжьын, ихьантыңьза иҗаз нышәгәалны,
Етәамцак сыңшыхәуан сылаңш зыхьзоз.
Икыдыз етәан уи блыцццышә иагәылтцыз,
Ахьыҗырп агәйтңхны цхычча аршон.
Сыџада шәартан, измыцәаз иңхызын,
Сзалымтцуа салахан атх сырххон.
Сгәы итәџуаз аччабжь зынзак аҗарҗыцын,
Сытх насцәызгашаз ашарахь сеихон.

* * *

Ирхәазггы иаракәым, сахьцазггы сымбеит,
Ижәбахьаз сакәым, сымцап хәа сызбеит.
Исышъталан иааиуаз сгәыҗрақәа сыржьон,
Сгәыламза сартәыуон, гәыдараа срыжьжьон.
Сашәақәа цакыдан, ңшаласык иагон,
Ицахьаз урт амшқәа џартас итйкәкәон.
Исгәытәмзоз хаҳәрахан сатқан са суахта,
Истынхоз закәытәҗьаз сзымдыруа схаҗа.
Сычхара, са схьаа хәрашәагь иазыргьом,
Исцәынхаз, сызхьымзас қаракаҗ иузхәом.
Сдунеи хәың амтәыжәџа итәзо шәтәала,
Ичхатәым шәызгәатар, ишәыламзо шәхәала.
Хадгьыл хәатә зымтәо ахьаақәа рацәоуп,
Урт зеггы иаҳзеилоуп, ихамырхуа уатәоуп.

Шьыри, сшэйтдашьыцуеит иамбо згэы лашәу.
Хәагазам, җыхтыгоуп хыхьмәтәа ишәшәу.
Иутиуа мариала, җсыла, шьала игоуп,
Иудыруазар бзиан, уи са сҗынза ихәоуп.
Ах, уажә исхәо зхәартои, дагәа иахауеи,
Кырза цуеит еиҗысхьеит иахбои ихәхауеи.

* * *

Снапсыргәытца амра инацак,
Ажәџан бызшәа снапы ианыстцеит.
Алаҗш-хәымга атәхәа сгәытцак,
Аҗта җыашькәа жәџан иахысцеит.
Исымтазо уаха ахгартә,
Снапсыргәытца амца ацралеит.
Сыҗсы зхагьежьюаз сынхартә,
Аштә мџасцәак таңагалеит.
Зыжәџа җырцәаз апҗа рҗыза,
Шлеиз анырба иашьклахысуан.
Дышҗашәартюу зегь рџыза,
Сгәы изламзоз зынза идысуан.
Азыхь тамба сылабжышкәа
Дысцәырцәыуоит изыхәтамгьы,
Исхаҗыруеит лахәажьышкәа,
Амца җысуеит агәы ахьтамгьы.
Зегь ззеипҗны асоф иқәтәаз,
Аҗыр-җырхәа иччабжь ааџуан.
Ашьац гылон ашьа ахьықәтәаз,
Ажәџан бызшәа снапы иаџуан.

СХӘЫШТААРАМЦА – СЫҖСАҖЫҖ

Сымца нымтәа, схәыштаарамца,
Сан лыбжьы хаа, саб иеыџ.
Сымца еиқәымтәа, схәыштаарамца,

Сгәырѡа, сгәырѣа, сыхь рхыѡ.
Счамгәыр рахәыц, суасиат хәага,
Сгәырѣаѣхәаша сгәил ахышәт.
Инаѡуаз сабду ихыцша нага,
Шьантѣи еихымѣи рымѣа сышәт.
Мцажәлоуп уи, са сыѣхәа агәаѣроуп,
Ацхаррагь неироуп шәа шәгәаѣы.
Аццыш иалху сашта агәашәоуп,
Зсахьа анѡылоу снапаѣы.
Италаз уарбан, иутахузеи?
Ѣызоу, гәрамгоу адырра сыт.
Ацшәма итыцу? Са сызѣузеи?
Асас ицуп, идыр, шәнасыцк.
Схәыштәарамцаѣ са сыблыроуп,
Сышьтра нхартәеипш санбыллак,
Имѡахыцыз утыцгыи убароуп,
Сыцсы нхароуп саныцслак.

* * *

Амра аччацшь сарѣыхеит,
Агәы иаламзас амш аѣѣыха схышә ианылацса.

* * *

Изымныѣәоз акәарра деицхызуан.

* * *

Аблагәыцра иблаѣа тышәшәаргыи ртыц итацәыизгыи
уцырхаган.

* * *

Ацх иаламзас ацәгьа-мыцәгьа шны ианхыт,
Ашәах шкәакәа мышхеит.

* * *

Ағыч игәйлацәагь ғычуа җишьоит.

* * *

Иңа ғыч диңырхагахар хәа дшәаны ахәынтқар бзиа
дызбаз ицәшәатәуп.

* * *

Аб еикәатцәа ихылтц ега дукәабаргыы дышкәакәахом.

* * *

Итымкьо абҗьар рцәахзом.

* * *

Шәара зхәаз сара ауп ихәарц ииҗаху.

* * *

Мыш мыжда иалаиз дмышхома.

* * *

Сара ишьтастоит сматцура,
Исдыруамаз уажә ара.
Зматц зушагь уаф дызбом,
Исхәарц истаху сдырхәом.
Атц сшәызшәа сеикәатцәоуп,
Амци тдабырги схьыршоуп.
Исхәаз акәзам ихәатәу,
Азәы исеихәоит иахьцатәу:
Ақәа бцәылар ббааазом,
Бшьапқәа рныкәа базгазом.

Ҳаирпланк бақәтәалар бпыруеит,
Амцгыы җабыргны ибдыркуеит.
Ажәа малсгыы ибызхоит,
Ҳаихаб иаатцраҗ бынирхоит.
Аеыхәа битойт иҗаҗыҗаҗуа,
Нас шәҗаацәа зегь шәызлаҗаҗуа.
Артқәа җыасшыазом, избан?
Ҙаҗәа сызтоз икәа сҗан.
Амра гылан иҗахеит,
Адгбыл-гәаа аҗақ шәатәхеит.
Аиаша зхәазгыы ихы даҗоуп,
Аиаша аҗыҗан амцгыы җшыоуп.
Иларха-җархо уск җаҗеуп,
Аеада иақәтәаз иибо җеуп.
Сара ишыҗасҗоит сматцура,
Аус сдыруамазын ара...

ИЦО

Аамҗа сашыҗоуп ианҗахыоу,
Амш сашыҗоуп инҗәахыоу.
Ажәәан схәахуеит, мҗәыжәәа змам,
Аирыз шкәакәа зкәарма зҗам.
Ҙыҗҗақ слыцын санажәхыаз,
Сышәтқәа рдәы-җшзәҗ инхахыаз.
Ахәәҗ кәицқәак сыҗшаауан,
Мҗада-җхарраҗ сыхыҗашыуан.
Ҙхаражәхәәә хәа зны саашыҗын,
Исхәаз намҗоит баша ишыҗын.
Сшәа саҗәызгоз маза бжыын,
Уи ангоз зынза шыжыын.
Аҗхи амши еилырго,
Амш шкәакәа абжыы анарго,
Ҙәа изалымҗуа ирахазом,
Аҗхи амши еикәшәазом.

Сара имго бжыы заҳаз,
Шәыхь шәәцәшәароуп измаҳаз.
Сара сәалоуп излаҳәоу,
Са сыңсыцқьоуп излаҳәоу.
Намџ ибжыы маза сҳәаларц,
Доуха-жәла-цәах сыңшааларц.
Лахь ианџылоу уск сафуп,
Акәиц иахылцыз сымца еиқәуп.
Аамта сашьталар сахьзоит,
Иахьа цазар уатцәгы ишоит.
Ажәџан мцәыжәџа сыңшаауеит,
Аирыз шкәакәа еиҫа исыртәуеит.
ҫыпцхак ҫыцны сналыхьзоит,
Схата сцаргы сыңсы нхоит.
Снап ианитцаз насыгзоит.
Аамта цоит, амшқәа цоит...
Ицоит, ицоит, ицоит, ицоит
Саргы срышьтоуп, ицо срыхьзоит.

* * *

Сылапш кнаҳа сахьынҳалан,
Ажәџан рыцқьахь сымџа ган.
Апцтхәа зымбақәа кынҳалан,
Исхьыкәкәозгы цсықәха қәан.
Ных, сзыпцоузеи хынҳәра сықәлар,
Зымца, шытаҕашь сынтатәар.
Ғәыпцдәа хпышәа сеиҫадәықәлар
Қәа гәырҫыҕган сынкатәар.
Ажәџан, ажәџан бзиа збаша,
Упшшәы сашәхьан, акырцүеит.
Уаҳа иззымтцаз амц аҳәашьа,
Сгәы ҕыашь рыцқьан иусыркуеит.

* * *

Сыѳан, сыѳазам сара,
Исыцлоз ѳыышьон саѳара.
Лакә пхызк салан интәахьан,
Ацәгьа зхәашагь ирхәахьан.
Саб сыздырзом данаара,
Атак казтода сызцаара.
Ара инхаз зегь кшаѳахьеит,
Ацәгьеи абзиеи еилагахьеит.
Атцла абгьыцкәа рөеижь ргеит,
Апыткәыр ґыцкәа еикәатцәахеит.
Ирымоуп иршо ара тызшәак,
Ирхәоит еилкаазам ашәак,
Ацарақәа рашәа бжьуп,
Иануаҳашагь уи шыжьуп,
Ахәа кнарҳаит са схаґны,
Сыхьз аныртцеит атзаґны.
Пшамѳас аблақәа тышәшәеит,
Иашак збазгьы уаҳа имхәеит.
Иацоуп иашьцәа рахь даннеи
Ацәгьа зуз ихәарц Наѳеи.
Атцеґ дтыргеит азә дышьны,
Зынза самоуп уи сышьны.
Ҷа хтәқәа ҳақәдырхеит ағәы,
Ашьха ихалахьеит ацгәы.
Аха уи акәзам са сызшьуа
Иибо пхасшьоит илбаацшуа.
Ҷрымихызаргь зны алақәа,
Ҷаеҳәа ҳарцәеит ххатақәа.

НЦӘА ИААЦҶА

Азыхь хызтоз арґеиаѳы
Қыачақь-мѳа дананыла,
Нцәа дизгәаан изыхь-цқьа таирбеит,

Ус зегъы ирыхьыр калоит,-
Шәхы шәаңшла!

* * *

Имра мңхо аңхын цама,
Азын шааиз сымбазеи?
Рңызбеи пҳәызбеи амра ргама,
Ицазгъы дцама, дымхынхәзеи?
Аңдар рашәа бызшәак иеиңшым,
Гәырғъа еиҥахәоуп, ашәала ихәоуп.
Урт рыбызшәа ңара зңеиңшым,
Дунеи уабжоуп, баша ужьоуп.
Сыхь са слымга ңар рыбжьакәын,
Жәабжь еиҥахәан исзааргоз.
Ихәрыбгъыцны сыхәра исзақәын,
Ғашьяк арҥарц хәра сызгоз.
Хауа рыхьган аңша гәаран,
Жәабжь еиҥахәаф хатә змам.
Аңша кнаҳа сабик дгаран,
Хәатә змамыз, быз зыхәлам.
Баша иныхыз сара сакәын,
Хәаңәа намф, ңшырҥа абжьы.
Сыхәрыбгъыцны ахәра сақәын,
Сымшы шкәакәан нас шыжьы.
Агәатеира уажә избама,
Мшы-гәаҥеи-мазак сахшеит.
Схәыхә амҥәыжәа еиҥаңҥәама,
Зымңыр ныкәа аңдар ханҥәеит.

* * *

Сагәықәхан ари адунеи сазныжьуп,
Иңәгъа ибзиа сыхәҥаа алоуп абҥынхак,
Аңәакәа гәырхәеиңш ажәфангъы еиужьуп,
Саҥаңшуеит даарызшәа уахьынҥеи сҥынхак.

Бышәак иакыз заҳахъаз.
Уара иуқәлаз, сара исықәлаз
Зычәә-мца-хааф зызҳахъаз.
Рахәыц-цҳа-мѡа-ҳа санылан,
Ецәа-рыц-шәахәахь снасқьоит.
Сыбз ашәа зманы испылаз,
Рацҳъа изхәаз иахьгы сылгоит.
Сшәоит сыцсыр хәа акгы мхәакәа,
Сшәоит сыцсыр хәа сҳәацәаны.
Шьыри, имѡасыз гәнаҳа мгакәа,
Шьыри, имѡасыз зегь хәаны.

ХШӘАЗШӘА

Ажәа неигон иззымгашаз,
Ибжыи ааѡуан иззымхәашаз,
Сгәы иҭаҭеыз аҭаа хьшәашәан,
Ихәрашәастәыз сара исашәан.
Зхъаа зхызгоз ситҭашьыцуан,
Сашәадахар сыцсы схытцуан.
Аамҭа ѡаза салазомызт,
Иуаараз Ажәа агәра згомызт,
Излымыѡуа агәоуп рымхәази,
Еицшуп зынза ичҳа зхәази
Сара гәытҭхеи, аҭша хьымзеи,
Сзышьҭахузеи – мҭшааи цәымзи.
Еиыргашъа змам хырхарҭоуп.
Сыжәѡан саркьаф уртҭа збарҭоуп.
Сышҭабжьахеи зынза аҭшәара,
Ишҭарҭеыци аамҭа сшәара.
Сыбжыхь саҭшааит гәытҭа знырыз,
Ихароузеи зыгха здырыз.
Аҭҭазаара азага хәҭоуп,
Высшьа змамоуп, хшәазшәа игәаҭоуп.
Иахго хҭароуп иҳазгаша,

Иаххәо ххәароуп ихазхәаша.
Хшәәзшәә.

* * *

Мтәыжәәда ажәан ахь идәықәлаз
Адгылахь шәылбаароуп.

* * *

Азә ицсәзаара кынхалоит,
Дгылгы жәғангы ихьз рызхәом.
Жәғантәык етәатцас дынталоит,
Дгылахь дзааизом, хыхь дынхом.
Атәцаш-гьежь-дунеи зхагылаз,
Зыңсы-кыдҕьаз тыңда инхаз,
Зызбахә-баҕа аамта иаргылаз,
Зымци зиашеи зшәаңь рхәаз.
Аци ашәи лагажә рызтаз,
Зыңхыз хышәқәа зхадыркыз,
Аафра еитахәак еита ңызшәаз,
Нас гәлатцак еиңш иазыркыз...
Нафроуп аафроуп ңсы зхьынхалоу,
Зиаша тыңқәа зегь тацәу,
Аңшандага ңшоуп иахзалоу,
Изматәоу ауп иаргы зәу.
Амш ицазаә азә дынхароуп,
Ғыцк дхынхәыроуп уатцәахьы.
Чха узхозар, зегь учхароуп,
Убри ауп иааугаша ухахьы.
Анафстәи иафсуп, мңшаа цәызуп,
Тың тацәыкгы камлазац.
Ацәқәырң иазәзәаз шәах аныцуп,
Ианнатцаз хәа шыта хамбац.

Азә ицсәзаара кынхалоит...

* * *

Сара исыҭоу салазар ауп,
Иара сызтаз ихъз сшыроуп.
Ашықәс стысит сыхьчаны,
Жәахеи жәипшыи еимаданы.
Ацха сықәсит, мѡамш згеит,
Сызхыгзаз зегь схәеит.
Ҷаанбзиала, жәаха ицаз,
Ҷаанбзиала, жәипшь ишаз.
Ғәыцқъеи псыцқъеи рацәаѡхааит,
Аиаша ахыѡкоу хдырра азхааит.
Мѡамш, мѡамш, мѡамш...

* * *

Амза стысны амца сҭалеит,
Амца салсны аѡны сыѡналеит.
Аѡны аѡныцқә цәгъала ихътан,
Амца зтаз агәы сызтан.
Зашәа зцәыргаз азә дахын,
Ибызшәа схәар саргыи истахын,
Аха еиныѡуамызт хбызшәа,
ХҶахахархәоуп са сзыцәшәа,
Доухак атцәара иаҶын,
Исбызшәаамыз ак сҶакын.
Уи ала исзымхәеит сара сыхь
Исырхаит ауп баша агәыхь.
Зыцхак сықәлан иццәахьан,
Схьаа зхьааша нццәахьан.
Ицахьаз роуп сзышьтартаз,
Амѡа сықәлеит идырхахьаз.
Ҷырбаѡыкгыи сышьта дхын,
Ҷрапшра цәыртцрак лтахын.
Икарахеит зымцеи хьымзеи,
Напеинкьацәан Наалеи Хьымцеи,
Збызшәа ззымхәоз ѡашьа игылан,

Еиҗазхаштхъаз рышьта ихылон.
Изхәо згәалашәоз азә иакәын,
Дыхәрыбгъыцны сыхәра дақәын.

* * *

Сыңсыр шәымтәыуан лағырзыла,
Сара алабжыш сацәшәоит.
Аңсра нцәароуп сара сыла,
Анышә иахтәхьоу хазхоит.
Зынза ибашоуп хазлацәажәо,
Инхоит иутәу, уаха акгы.
Исхагылоу иркәәҗ уажәа,
Иухәо цсажәоуп ухаҗагы.
Изго башоуп, истәз крыҕоуп,
Ишәызгәәтә ныжьны сцеит.
Уртқәа гәәзтә са дысзыҕоуп,
Са сызшаз Анцәа дишеит.
Иааџуа наџуам хара аныҕам,
Ғахаи дагәеи рымџа ццәоуп.
Иухәо иарбан хәатә ахыҕам,
Измахазгы имш нцәоуп.
Цъара акыҕоуп ицаз инижьуа,
Икашәазоуп лаңш иабо.
Ацәқәырц хытцоуп амшын хзыжьуа,
Аха дыҕам уртқәа збо.
Шәажәа нышәкыл са санцо,
Издыруада сшәыцәґыхар,
Аңсра нмыжькәа изгоит сахьцо,
Издыруада, шәызґыхар?!

АҢСҒЫХЫ

Агәхьаагара амџа ианылаз,
Ашәала иурґыхаз духьзоит.

Зыңсыцкѡ зымпытѡк иуѡылаз
Ѣамѡак азыхѡеипѡ дузхоит.
Зиаша хѡага маѢазтѡыз
Хѡмызгыда дымѡасуеит, дыцкѡуоп,
Ахѡрашѡа хѡрашѡан иашѡазтѡыз,
Ихѡра дацѡнымхартѡ игѡгѡуоп.
Згѡашѡамх ахрамѡа иеисаз,
ИаѢигаз ламысхап дзыѡшьаз.
Ахра цыѡцыѡкѡа ирѢазсаз
Адуоѡамч, дызрыжѡны дызшаз
Ибызшѡа ссир агѡама дызѢыхѡаз
Ѣшьа маѢан имѡуоп, дзыхѡчо.
Абла-цѡгѡа-гѡыѡра дызмыхѡаз
Илаѡш-цѡгѡа иѢамаѢ инхо.
Аергѡаа рашѡабжь нарымдо,
Ибла иазымбаз игѡы нархѡыгзо,
Дуазыруа тыѡкаѢ данзымтѡо,
ѢсѢыхѡыс аѡшахѡ анухѡзо,
Схылоит идырны уа ушьѢа,
Издыруеит, сарѢьалом сахѡцо,
Ажѡѡан иазныжьны ахѡышьѢа,
Иблыз маѢѡысны сшухѡзо.

* * *

СызѢахѡмыз срыдымтѡалеит,
Сызламгылоз срыцнамгалеит.
ИѡшыхѡырѢоу сыѡѡ шаѡатуп,
Ѣаѡѡ иамѢѡыжѡѡоу дырра ѡѢоуп.
Сызлаѡаз ауп сымѡахѡ зысѡѡо,
Иазымгашоуп сыжѡѡа хѡызѡѡо.
Уи хѡанѢароуп еидаразам,
Мариа мѡакгы ѡадаразам,
АѡсѢазаарагѡ лакѡ еиѢѡѡоуп,
ИшхасымѢогѡ лакѡны исаѡѡѡоуп.

* * *

Мца сыцрасын, сымбылзеит,
Амца мцала идырцәозаап.
Ацәкәырп схыцәан сымхәәзеит,
Ацәкәырпақәа еилатәозаап.
Сшәаны сырхәан снамзазеит,
Ахра аҭафра сқәашымзаап.
Срашь ахыглаз имтысзеит,
Иакәнартәогы дбашамзаап.
Ссаркьал абыз сыпшаауан,
Гәтынтәа бызшәа сакәхоназ.
Сымч мырхакәашәа саауан,
Сыбза тыпқәа срықәхоназ.
Шәацък амтәыжәәқәа анартуан,
Сыхь зырҭыцуа акы акәмында,
Сыхәра псыдақәа сцәатуан,
Ахәра хәрыбгъыц ақәында.
Ҷеикәеи Ҷыхәеи еивагъежьюа,
Рағәра еихақәа ирыцхауан.
Сыдгъыл сыпсы зхагъежьюа,
Сан лымпахъшыы срышхауан.

КӘЫРКӘА ШОУРА

Кәыркәа, кәыркәа, кәыркәа шоура
Сыпсы сыхыны изгахьоу.
Аапын шәтышқәа рымахә соура
Сымхны мтәыжәәс, ипырхьоу,
Сыпсы зпысшыыз хыы тагалан,
Сымыш Ҷеижьқәа ирхыкәкәаз.
Ахьҭеи пша тәытәи сыпгалан,
Сзын тацаха сзыртәаз.
Ецәа пштәыла, схәыцра дәы пшза,

Сыччаңшы иааџуаз ахынтџээз.
Иџуа икџахаз азџаб, сыңшза,
Абастџџба, сеидру, сызбыцџшээз.
Сан лыбжбы хаа са сгџы иџыџуа,
Сшашьџоу сашьџоуп, сагыхинхџэзом.
Хџџыла леишџаецџга исзыџуа,
Ушьџа сдухеит, слыпџказом.
Изхьоу амџа сашьџоуп сыџуа,
Уи лабжышны икабахьеит.
Сан лыбжбыхаа са сгџы иџыџуа,
Кџыркџа шоуреиңш итџахьеит..
Кџыркџа шоура, амахџ соура...
Сан лыбжбы хаа еипш ицахьеит.

* * *

Са сабақаз, сцеит сымқасны
 Ашәтқәа ғызхыз аңшеиңш сасны.
 Сғәи идкылан, дысғәйдкылан Анцәа сицын,
 Са сызнысхыз мқакы сықәын дырғегь ғыцны.
 Пша напыла сыхцәи пхьахәо аағын спылон.
 Игәхьаазгоз саб иеышыта дырғегьх схылон.
 Игәытшыаагаз ашәак аауан азеиңш сызмыруа,
 Ихәрашәамкәа, сыхәра иғыцхаз ахы снардыруа,
 Ирғәкәазаап азы зтатцәаз цха сызмырырц,
 Сағеи суеи еилсыргарцаз, стың здырырц.
 Ашьанта мца сғәи иацралон цәымса тыңшәа,
 Доуха мқасхап, сыкәа италон еазны псыңшәа.
 Еишыклахауа Тығьзаа иреиңшны сышыта ихылон,
 Сызнымлашаз тызшәа тыңқағ сыхьз анылон.
 Зағәра зғытшәаз ағы кәадырқәа цон имқасны.
 Ахыңша аауан ғырхатцарак ахәа еиғасны,
 Сғәи зыдкылаз, исғәйдкылаз Анцәа сғых ма,
 Сғәырға снылатца срымжызи, сеиґаихма?

* * *

Сымшқәа рымта сымызхыда,
Сызпырхагоу дарбан ус.
Цәгъара еизыкәшәо сышыта ихыда,
Цәгъара нсыжъуам, Анцәа иныс.
Сымш сызныкәуа цқъара зцәызго,
Дарбан згәы хәашь ахьзыршо.
Сышыта иххалаз агәагқәа еизызго,
Гәагхоит умшқәа иртынхо.
Ихәрашәазаргь ашәоуп иахьзу,
Ахәра хәаауп уи зырғьо.
Хәра зынхалаз адгьыл иахьзеи,
Згәафы имнеиз роуп сзыцәшәо.
Агәлымыџра лымга хәаауп.
Уңсы жьакцоит аиха лых,
Амца еихсыгъаф аеҳәа гәаауп,
Шәира инаргоит уи ақәых.
Зыңсы зфьтцак саңхәа инеиуа,
Сфыхџы сишытоуп, сихьзазом.
Сымш сызныкәуа ацқъара аиуа
Цәгъазтәуа уеҳәагь еибакзом.
Аха усгьы усшәизом,
Сымшқәа рымта шәгьы асыркзом.

* * *

Зхәа зыц иамкыз азә дфьжәбыжәуа,
Ирымхәашаз ак ифкьейт:
– Шәанацъалбеит, иееим ижәуа!
Иеы днасын днарыбжькьейт.
Рыехәаран ара икашырран,
Иееим зхәада? Иааилахейт.
Хымдыр зытқъа, еилагырран,
Амшын иартәхьаз дагеит.
Рычха гәато ажәлар гылан,
Зымха иеыхәа агәра афкьейт,

Иззымычхаз аңсы дгылан
Даарылаххын, зегь шәәҗеит.
Адамра хыла иасыз иакәхап,
Шәааирҗыхап, шәымшәалан,
Ишәзеицгәәто шәымчгы ақәхап,
Ишәдырхәо зегь шәымхәалан.
Зхәа зыц иамкыз деиҗааироуп,
Ихәатәуггы җаак ихәоит.
Хазшаз иажәа еиҗа кафироуп.
Измахазгы Аңсы диршәоит.
Шәаазырәла!

СЫЖӘБАЗОМ, СШӘАХАРОУП

Атцх агәы иҗыҗеоз ашьтыбжықәа сеиларгон,
Схәыцрақәа исымпыцкыаз лакә-хҗынрак сазнаргон.
Сгәыҗра-җра сзынтәалаз җшада амшын иххалон.
Сбырг игәы дажызаап, хра-мәа-цәгыак даҗалон.
Маза ихәытхәытуаз сзиас скалт иантәалон.
Амзырхәага-хьдач-җып жәәанҗа салахалон.
Аетә рымца гәзтахьаз Нарҗаа рҗышьтыбжы кафуан,
Бырлаш-етәа зрыҗхуаз ажәәан мазақ афуан.
Хәахьа нымтәа иажәабжы, азә изы иҗоурыхын,
Иҗсы аҗқара иашәаз, илахь-фыра ианыхын.
Мшра иахылҗыз җиаак сызын бахча иҗалон,
Напсыргәыҗа җхаррак сықә бираҗны ихалон.
Агәы амҗәыжәәа шыҗыхыз, доуха жәлоуп ихәниго,
Дохуа зцым җхьагыла, ицу сеидру иахьыго.
Ирхәо акәым, ируа шәашьҗала рымхәази,
Уаха инхазеи ажәоуп ашьтахь, нас изхәази.
Соуп, са соуп сеиҗамкыр, сеидру сзықәшәарызеи,
җшырҗа-хамҗа сызҗаз илаҗш сзацәшәарызеи,
Имазоу сызцәыргом доуха касыш ахаршәуп,
җқьарҗоуп, шәыламгылан җсы-уархал сызкаршәуп.
Сыжәбазом, сшәахароуп!

* * *

Ғыхәә иатцәамызт дзықәтәз,
Иуапа кеикеиуагь ицқьамызт,
Ипсадгьыл ашыацқьа зықәтәз
Дачхартә уаха дматәамызт.
Здашьхәә пйказ дшыабон,
Аатцраф иангы дгәатеиуан.
Ажәәан, доуха-шыта азынхон,
«Жәлар рылахь» атыпахь инеиуан.
Аехәә мца апхарахь еихон,
Апсы цқьакәә зыпхьоз атцеицәә,
Ашыауардын Шьха-пшза иазцон,
Иашәартәуан иашьтаз пхьанеицәә
Амацәыс-гәашьа ҕыжәжәон,
Ахьрымца кацсон исаркьалха.
Ашьанца-мца Хадгьыл иахьзон,
Ашьанца хра иахәыз зегь шәамха.
Ашьанца ашәа ахыәуан хдунеи,
Аҕамақәә еиҕасуан еихымцан.
Дохуа мшык амтаф ханнеи
Хажәларгы ҕыхеит еилымшәан,
Пхьагыла етцәакгы шеишеины,
Апсыцқьакәә иршьанан иакит.
Ғыхәә-иатцәә-упа-кеикеи днеины
Хбираҕгы шытыхзан икит.

* * *

Зыбәә матәә зшәызтцаз абыкь
Ашьтыбжь ахрақәә арзызон.
Аҕәарацәқәырп иннажьыз алыкь
Хәатәы-маза гәнаҳак ацәызгон.
Мшы мариа ахтыгәләф дымшын,
Инижьюаз уацәымшәартә иубозар
Уаашәәык ирыцыз дзатцәын,
Игәтыхажәә игәатцаф инхозар.

Аамта гәырфашытақәа зныз,
Дареиңуан ахьаа ахьнеигоз.
Здоуха-цқьа-маңәа-лаша зшәыз,
Ицқьара рылган иабеигоз.
Зычхара иеыжәу дцаргьы хара,
Аамта иаңысыз гәырфашытан дынхылап,
Зымфә ианхалаз ихъзеит ихъзара,
Иаауазгьы ихынхәызгьы неиңылап.

* * *

Ақәеиңш скылсит сара фнык,
Еиқәыз амца смырцәазеит.
Пшацәгьан схыңит сара хәык,
Аха хышә блак ңысымңеит.
Еңәа кыдшәан зынгьы сәлт,
Аха сыңцашә касымңсеит.
Ашъха савңны мраны схалт,
Аха асыңса сеасымңеит.
Аңәқәырң саңлабыр сәхын,
Ашәах-нарха сзышьтымхит.
Ирхәыз ңсаатәны фнык сахын.
Ан лңа заңә сиңырхәит.
Ақәңәәң с-ңәашны сықәызшәа,
Ашъха ика сңәыңыңшуан.
Ауаз зңыфәуаз быккыызшәа,
Сыдгьыл агәы сыңыфәуан.
Сыңсы кнысхит аңамчеиңш,
Ғыңыбарак санақәдыртәа,
Афны скылсит сара ақәеиңш
Аңсы хъчара ансықәдыршәа.

* * *

Амца сабзуп, са сымцабзуп,
Пхарроуп, уаха ләа сышьтзом.

Ажәа хызатә ашҳам иабзуп,
Иахәуагь уаҳа иузыргьом.
Ахәа агәытцак кәиц еикәхароуп,
Хәыш-таара-мца гәакьа мцоуп.
Амза ахьыкам цхы лашьцароуп,
Атцх цыба гыч-мал тоуп.
Дгьыл лапш агым амза ангыло,
Амзырхәага адәышкәа иртоуп.
Шара-цәыргаф-мра ҳаздыло,
Мцабзны мрабзны иаххьыршоуп.
Шәахәа лыхуп матәа иахшәахто.
Цьныш-лапш-шәхыблаа изырхәашо.
Ажәәан мшынтца ҳахькәа знахто,
Ҳгәыгра-пхыз дакьа иахтынхо.
Ҳалоуп, мшақәтца бзан ҳазтааз
Ҳшаднамкыло збар зтахым.
Зызхьампш тахтаз зны иҳацәгәааз
Псынгьы уаҳа иахзыпшым.
Адгьыл, ажәәан, амца, амза,
Сажәа рыпхракәа рыххьа.
Арт зегь срафсны сара зымца,
Сышцаарыдхалеи иахьа!

* * *

Сыф сышнеиуаз сышцахьымзеи,
Сымш нцәазаап, шыта сышәшы.
Сымш ицази сара хьымзеи
Ҳаитоухәоит, мацк ацшы.
Сызлазаша, мфак сызгаша,
Исцәынхаз сҳәатәы сырхәа.
Мшык ацшы акәым, бзиа збаша,
Ҳыцны сирцаз жәак сызхәа.
Лыпха рыстап мба сзафысыз,
Сагьырфаччап сгәаг зырхаз.
Мца кьашь ныжьны мфә ианысыз

Еиҥарасхәап ирмаҳаз.
Пша наф снафып сцарц сахьыҥаз,
Снап ианыртцаз насыгзарц,
Рықә са исықәуп сара исзыҥаз,
Рыхь неитасхәап хәа ауп сызцаз.
Пшыртә нафроуп сара сныфра,
Хәахьа еиламга сықә, са скәал,
Сымш антәамтә, сгәыргьа зхыфра,
Иаңшыу иаласшәоит са суал.
Сыф сышнеиуаз сышпәхьымзеи,
Сымш нтәазаап, шыта сышәшыы.
Сымш ицази сара хьымзеи
Хәиҥаухәоит – маңк аңшыы!

* * *

Атх жәфәан аңштәы сызгәамтеит,
Ажәфәан иатәа аңшшәы сзамтеит.
Аңстхәа пжәахақәа ирҥашьит.
Атх ыңыҥбара сашьит.
Аңша ҥыхьта скалт иантәалон.
Исцәыңыруан, афны ифналон.
Стыс чырчыр хәыч ицаз гьежьуан,
Жәабжь неитәхәатәык сзаауан.
Сыгәра згоз мазабжьык аафуан,
Бызшәа ҥыцзак сгәаҥы иафуан.
Уи сыхдырраҥ ҥа дунеихон,
Сбызшәеи сдырреи зынза иҥеихон.
Ирыцқьаз сыңсы сылазомызт,
Итшәахаз сдунеи сакзомызт.
Иңыруан сыдгьыл уажә сзынтәалаз,
Ажәфәан лағырз зны изынтәалоз.
Абас срыцқьан сызкәабаз,
Иңшыаз қәазаарын сзыцәцаз.
Атх еиқәара аңшшәы ахыцуан,
Амра лаша ахәы ихыцуан.

Адгъыл стæртæ, сæ сыфны
Иазынсыжыт сыхъкæ фны.
Гæйцкъа цсыцкъа адгъыл икæу,
Агæйбылра ччацшь зфыкæу
Шæзыцхъо шæзеилкаар абызшæ,
Хазшаз шæиæцæжæоит шæымшæ.
Уи зегъ реихæ дгæйбылфуп,
Хæ-цшъа-ныхææ-рцафуп.

АШÆТ АМЦÆЫЖÆФÆ – СÆРÆ СÆШТÆ

Ашæтыц ыкæын снапсыргæйтæ,
Доухæ чысны æфы анартуан.
Ашæтыц гæйлцуан снапсыргæйтæф,
Сæцæшæан сыблакæа асыркуан.
Снап ацхæра агæй ианыруан,
Ашæтыц сфæччан изытуан.
Ашæт агæйлцуа саргъы издыруан,
Цшзæрак аблакæа анартуан.
Ацсæра афышæараз ицæйртæуаз,
Шæымтæк аччацшь азнархон.
Мæзæ ацæйргæраз игæйлцуаз,
Ашæт гæйрфæкæф сæнархон.
Ашæт амцæйжæфæ сыцсы еитæскуан,
Цсæра сæцæымшæо агæра згæрц.
Ашæт æкæйцкъа сыцсы рфæскуан.
Цсыла ахыхъчæшæ сдыртæрц.
Ашæтыц ыкæиæуан снапæшæ,
Цшзæра еитæхæтæны исзынхон.
Ашæт амцæйжæфæ сæра сæшæ
Сæмкыртæ икæзаргъ сынхон.
Ашæт амцæйжæфæ – сæра сæшæ.

* * *

Атх иагәылафны суасиат,
Сыңсы сгәйтцак сдәылцит.
– «Сыхцәы бырфын, ацәа б'еат» –
Сан җазныкгы җылтит.
Сара адәы иатәахь сызгоз,
Уажәы-уажә дшьяцәхныслон.
Сара амшқәа зцәынтәоз,
Атыхәтәантәи сакысуан.
Уи ианыруан слахьынца
Лахьбызшәа ианфылаз.
Сзеисоз арбан сара нцәа,
Сгәыргәацәан сызпылаз.
Мцычча исҗаччоз Адунеи
Саргәыбзыгт, сгазашьаз,
Сыңсақәцараз саннеи,
Ишқарацәаз сагыҗазшьаз.
Ажәаҗкәа, сахьнеишаз
Снеихьан ауп иангәастаз
Иамаз уи рҗеишьас,
Азыблара сыҗешастаз.
Атх иагәылафны суасиат,
Сыңсы сыман сдәылцуеит.

* * *

Адәы атыхәан са сыңшын,
Ашәт амтәыжәақәа җаңшыын.
Иҗысхыр сашәыр хәа сацәшәон.
Ашәт лабжышқәа сыркәабон.
Аңша ахәхәахәа сыкәа иҗалаз
Исанахәон ашәт исзалаз.
Сымшқәа сҗаччон мазала:
– Ашәтқәа брафсны бнаскьала.
Сыңсы рыцын сныжьны ицоз,
Ашәт зымтәыжәақәа ңыцәтәоз.

Ахаскын сышытқаа иртаңсуаз,
Ашьа рөашқаа инымтәо руаз.
Акаңқаң исзымтәз збызшәа,
Са стәгы схаштитеи саншәа.
Ашьауардын җада исхалаз,
Ишпадыри уажә сгәы иалаз,
Пшыхәран уи иснартәхъаз,
Адгыл ныжыны ианңырхъаз.
Сыңсы гәтәиуа ажәван иалан,
Исгәытамзоз сьдгыл сгәалан.

АБАКА

Сымыш хьарены сыхәда ихшыны,
Аамта-җыцьбара сашыны,
Дәык сызқәылаз анкьа зны,
Уархал иатцәа шәтыла итәны,
Сымҗа агәылган хара игаз,
Аха мҗабжара исзаамгаз,
Дыргагь гыламкәа схакны,
Җыра знымыз бақаны,
Мшыцәгьеи бзиет еилырго,
Ақәа кьдтцәа агәағ саго,
Сгылоуп сымыш сыхәда ихшыны,
Аамта-җыцьбара сашыны.

* * *

Сыччабжь ааҗуан акыркырхәа
Схәыцра адәы иатцәагь збон.
Сзиас мҗасуеит аҗырҗырхәа,
Сара ахықәан ак сызбон.
Мрахәага-ңа-аңдан сышъан,
Сан сылцәымцарц хараны.
Хәыцы-жәлар зегь сара исышътан,

Хәыцра мѳасроуп ицшзаны.
Үакын усқан ацша иасуаз,
Ашәт рыфѳы хаа кәазазом.
Ацша иаццон хәыцра мѳасуан,
Уашьталаргы уахьязом.
Сан лыбжы акәын сзыргәәтеиуаз,
Лылацш жәѳанаҕгы исыхьзон.
Схәыцра мцарсны аамта инеиуаз,
Сан лыбжыхааицш исцәыццәон.

* * *

Адырганцыхәа, адырганцыхәа,
Уара усыхәа, сара сухәа,
Хзышьтоу хазшьтаз, хаимдалап,
Хѳыцьагь иахцәызыз ҳацшаалап.
Ацәаҕәаста ухыз, ухымцын,
Ахәра иану анызтаз хымцан,
Адгьыл акәа итоу рацәоуп,
Иудыруаз, ҳадгьылгы цшзацәоуп.
Адырганцыхәа, адырганцыхәа,
Уара усыхәа, сара сухәа,
Ҳадгьыл хәаа цәгьала имцоуп,
Еиқәзырхазгы, идыр, ҳацсоуп.
Уара иуцәызыз, сара исцәызыз,
Иршәахыстоуп ахәра ианыцыз,
Хзышьтоу дгьылаҕ иаабазом,
Дгьылгы-жәѳангы хрыхьязом.
Адырганцыхәа, адырганцыхәа,
Уара усыхәа, сара сухәа,
Акы ҳашьтаз ҳацшаалап,
Ҳацшаауазар ҳаиқәхалап.
Адырганцыхәа, адырганцыхәа...

Сымш мѡаскѡа сгѡырѡа зцыстѡз,
Исхыпѡаа пѡатѡѡас ианѡахѡу,
Амырхѡага-ххѡа-ѡа зкѡыстѡз,
Сзиас икѡхѡа ианагахѡу,
Азы алеира сѡан зырѡашѡз,
Сыпѡы ахыпѡаа нырѡѡ иѡн.
Аарѡѡ сынхахыр нырѡѡ исѡашѡз
Сѡуѡаи Сныхеи еилдыргон.

Адгыл сөйтпакны
Снеиуан,
Инышъастар
Икъашьыр хәа сышшәоз
Сатантәеит.

Амра агылара
Ахәыч иеиңш
Акыр-ҕырхәа сарччон.
Уи сшазыңшыз
Сшажәыз сызгәамтәзент.
Амра сазыңшнаты,
Сарччонаты
Схәычуп
Сан хәа ҕыстлоит.

Зи-мцей еикъыстѣан,
Саргы сдырцѣeit.
Амцагъ хѣахаанза
Иѣыцѣeit.

Азы инкаҗәаз
Адгьыл җажәкын
Иажәит.
Сара, сыҗан ус
Азба сшакуаз,
Ахәа сшашьҗаз,
Мцабз кацәан
Снықәба сцархәа
Сышшәоз – срацәахеит.

* * *

Игәырҗыҗыҗоу амш уаҗымлар,
Иулшаз ииашан ахәшьара узаҗазом.

* * *

Арҗехәара зыхәлатцәаз,
Азы аҗама издырзом.

* * *

Аус бжа урҗехәонацы
Ишыбжоу иаанхоит.

* * *

җагалан шәаҗшь сәеиҗьза сашәын,
Бҗыцны атцла сҗалахьан.
Амш кьаҗқәа сашҗа ргәашәын,
Иаартны мҗасцәак җалахьан.
Урт иршәон, ирзон инужьуаз,
Хәартә злазгы кры алыргон.
Ирыхәозар, уеимаа иушьаз
Ушьхны, еимаада уқәдырхон.
Ацша уартон җысхәны, ирылшар,

Уажәа амтцәыжәѡақәа амырхуан.
Ишцартәхыз уңсы еиѡышәшар,
Дара хәыцгы рылырхуам...
Аамта цшатлакә абас сыцәхалан,
Ақәыршѡы исықәтәоз сазәзәахьан,
Махә-бґыыц ѡеижьны сынкынхалан,
Ас-быбк-кәашқәа сықәшәахьан.
Ааңын-пыткәыр-гәымшәақәа
Сырзыңшын, еиґагьежьюан,
Абґ-ѡеижькәа ґымшәақәа,
Ңагаланка срыцґежьюан.

САБДУ ИГӘАЛА

Хуґра иґалт аңыалакьат,
Сабду ґеиґуеит: – ат, ат, ат!
– Ңақәнахырцоуп изааз ари,
Хуґра иахыцәоит, шәымбари, –
Сабду илеишәа цәґьазахеит,
Иеага шыґыхны инаирххеит.
Даду дбыргуп, драшәазом,
Ауґра дґамлар игәы иаузом.
Ишґаицәымґу аңыалакьат,
Ибжьы ааѡуеит: – ат, ат, ат!
Са исыздыруам изноухьоу,
Ибарґы илазом – мамоу.
Хуґра иґамлароуп, хырцәагоуп,
Ауґратыхқәа цәґьа ирґырхагоуп,
Рыхәда иакәшоит иґқааны,
Иґышәхыроуп зегь шәцаны. –
Сабду ауґра ирашәазом,
Ауґратыхқәа иґазом.
Иеага иман уахь дцаны,
Шәааи хәа ґеиґуеит дыхәхәаны.
Ишґеицәымґу аңыалакьат,
Ибжьы ааѡуеит: «Ат, ат, ат!..»

* * *

Гәйрәеи гәйрҗеи хҗәтца изтамло,
Хҗәи еитцалама, амца ахыст.
Лаңшылатцәҗыаҗ хра хзаҗамло,
Хшыамхы хатцзаама, имацәыст.
Хаңра абаҗоу, изцәахыда,
Мшынла хашыцәарахы цатәуп.
Хаңсы-дҗыыл-хәыч агәаҗ зкыда,
Хбызшәа иахзымхәазаз цатәуп.
Хбыргцәа, иабаҗоу шәеи тоуғанқәа,
Ма шәлабашыақәа шәтцәаху?
Хабчарахқәа хра шәаҗамкәа
Шәықәра иатәоу уск шәаҗу?!
Хныха-ңшыақәа рымца рҗәйтцак,
Хадҗыыл ахычара ианаҗу,
Цәҗара азызуа маза инытцак,
Цәҗара ухымскәа узцару?!
Амаа укызааит Аҗыраныхәа,
Иныхәан забацәа издыркыз,
Абиңара, аҗеира рзыхәа
Уеҳәа мырцәакәа еиқәыз.
Аччеи гәйрҗеи хҗәтца иҗәтцо,
Гәйрҗәҗәаша хәаҗ ихысп.
Анхаҗ иашта аңсы ахазцо,
Радеда ашәа ахәи ихытп
Хбыргцәа, шәрықәтәа шәеи тоуғанқәа,
Чоу хәа шәышыхәаҗ нашәырба,
Изыңсоузеи хашта шәтамкәа,
Хаччабҗь цапеи инкаба.

Гәйрәеи гәйрҗеи хҗәтца изтамло
Хҗәи еитцалама, амца ахыст...

* * *

Игәеигәеиуа атң иалоуп,
Сыңсы исхытцыз ууаза.

Сызхьымзақәаз са сгәы иалоуп,
Иа, Анцәа дузза, сырхыгза.
Сыңсыншыла сбызшәа камшыр,
Сзыхьқәа ргъама даеакхап.
Са сбызшәала снап акы амшыр,
Бызшәа сзымхәо сфахахап.
Сыдгьыл снышәнап са сыхчныза,
Сықәзар сашәиуа, суафзам.
Данысыңсах аңсуа, сшыза,
Сыхьзгьы сыжәлагьы хәатәзам.
Сыхреи сыхәреи рашәа сзымцар,
Иарбан шәас, нас, исурхәо.
Сыңсы ахьыкоу схаҭа сзымцар,
Сгәы иалоу иарбану сзыхьзо.
Маза сцәырзазом дахтәуп хәа,
Ҕсаатәи ҭиааи сыгәра ргоит.
Аирыз кылтәа зыла итәуп хәа
Зархәаз дхьамҭш афныҕа игоит.
Сара сыдгьыл, сара сыжәфан,
Урт сыртәымзар наҕ сышәшы.
Аҭх ҭкы лашьца аапызжәан
Ашыжь ашамҭаз иааит сыңсы.

* * *

Аңша иақәтәаз дызцазомызт,
Мҭцәыжәфә змамыз дызҭырзомызт.
Аңша анзымца ихынхәуан,
Ажәфан хыхьынтә ҭаҕа иңшуан.
Арашь дақәтәан даеазә ддәықәлеит
Еҭдә кныхра амфә дықәлеит.
Жәфан мчы иңхьошәа инарбеит,
Дфашьагәышьеит, имч мхеит.
Ашьха ркәалқәа еилиргарц,
Шьанҭа мфала хыхь дыхәнарц,
Ғыла ддәықәлеит шьамхкәада,

Дхытцрыз җыишьеит ахәада.
Азын сы-шкәакәа итәахырц,
Дахьзарц дашьтан җазә асырз,
Изгоз зымзи интыкәкәон
Газеи хықәи ааизынхон.
Ишьахитхаз амш җшын,
Зегь ирзыкамтоз иафын.
Урт зегь рышьта сгәашә итган,
Иззыкаттоз ашьшьыхәа дтәан.

* * *

Сымтак нсыжыыр стахын са санцоз,
Хәамтан инсыжьюан издырыр шәзыхьчоз,
Сыңсакәын сызқәитыз, инсыжьюан ара,
Сымфасфын шәызбарцаз саадгылт сасра.
Хәамтан сдунеиггы, алакәеипш сахын,
Еитархәо лакәны шәызбарггы стахын.
Ғәыблырак сыцрыхон, шыак ҳаицатәын.
Ишәыхьшаз сыгәтыхан, шәныжьны ицатәын.
Апшакәа исыцәталаз хәатәйкггы сцәынхон,
Арақа са истыңын, сабдуггы дынхон.
Икәалоуп сызрыжәны шәа шәкынза саазгаз,
Сшәыхьзызо, шәысгәйтцак – шәыхьша сзырхәаз.
Сыңсакәын икаршәыз шәзықәгылаз уархалс,
Аныхәапхьыз ҳаццо сабду ду данхалс,
Ихәамтала ҳааиуеит, идыр Анцәеиныс,
Сашта иазынсыжьюа аҗеи Хәажәарҗыс,
Аацқа бызшәала иныхәаз сабду,
Ихәтәашьа, сухәоит ихәамта, Анцәа ду.
Зи мҗеи ирхысхьюу жәларык ҳартынхоуп,
Иахьымтаз ҳтоурыхггы лархоуп-иоархоуп.
Исзымфыз шақа ықоу, инхазеи шақа,
Хтран иахьынхалаз сабдуггы имақа.
Абарт зегь нсыжьюан исылшар ифны,
Инхаз зегь зыфлаша дилааит Аҗсны.

* * *

Пхыз-лабжыш-рбагас счабра затә сызхом,
Апхызкәа рдунеиаф сынхарггы исзыршом.
Пс-ныкәа сындәылцыр, мрагылеипш саалап,
Сыдгыл ианыстарц сышьта, схынхәлап.
Маза-мза иацәызгаз лашаран скацчап.
Сызхәынчаз уи атх цасггы исыршап.
Атынчра зынтәалоу атх асаан
Ианызгаз сыздыруам, ипыххаа икацсан.
Сахәуан афәыха, сгәы амца анаркуан,
Пхыз-лабжыш-рбагас чабрашк насдыркуан.
Атх-гәы итәҗеоз азиас абжы
Сыркаран сарцәон, хаинышәап шыжы.
Апхыз дунеи сшалаз акыр снаскыхан,
Пшшәы еикәатцәа атх схыцраа ицахан.
Амшггы сфаччон, снапатан ипхьон.
Амра ашәахәацкәа сыхцәеипштәкәа испон.
Сыкә-мтәыжәа сбирак шәыршәыруан,
Сыцсы иагып пшан Псадгылра ауан.
Аамта сызҗеыжәыз ағәра сцәахшәон,
Сылабжыш инеиуаз чабрада исырбон.

ИДГЫЛ ҖЫХӘАН СЫЗЫПШЫЗ

Н. Кә.

Аамта дәыгба сагхан снейуан,
Сызхымзақәаз цәгәа ирацәан.
Адәы атыхәан рашык леиҗеиуан,
Лахәа хзушәа еикәатцәан.
Уи са сзы акәын, уи са сзы акәын,
Ссахымзозггы уа исзыпшын.
Мтәыжәақак сахәон, пырра лакәын,
Дгыли жәҗани зегь еипшын.
Ашәа сашытан карматцышәа,

Изтаз иакәын уи зызхәаз.
Рашьны адәы иатцәәҗ насыпшәа
Сылапш ақәшәеит, аамта ицаз.
Ишқасаҗси, сзықәтәоз рашьмызт,
Лакә фрыпқәызбан иззыпшыз.
Рашь мтәыжәҗа сара исқәашьмызт,
Идгьыл җыхәан сыззыпшыз.
Ус избозу, аамта цозу,
Адәы иатцәа аңшшәы сгәаңхом,
Қарматцысшәа ашәа схәозу
Хьажь кәыжразу, амц сызхәом.
Аамта дәығбоуп са сзыгхазгы,
Адәы иатцәағь аңшшәы цеит.
Сылапш җыхәан изықәшәазгы,
Иакәтәаз сгәеитан сицны сцеит.

АҢСҢАЗААРА

Наунагза усызтода,
Илагамтоу зегь нтәамтахоит.
Сабаанагеи сызустада?!
Инхажьуа зегь хәамтахоит.
Аңшра злымшо ихъзашьоузеи,
Зегь аамтак имҗасуама,
Сдәықәлеит, аха исцашьоузеи,
Са сзын амш нҗасуама?!
Ахымҗас иацашьоузеи,
Иңысымшәаз гәататәын.
Ишқазгәығыи исхәашьоузеи,
Сан сыңсымыш дшататәын.
Сара сзыхәан иблачыцын,
Сыхъз зхыз сырхыбаауан,
Сызныз амҗа зынза иҗыцын,
Храк сыхәнон сеиңалбаауан.
Ларха-җарха саамта нысхуан,

Итацәхъаз гәыграк сеатаны.
Ғазнык сгәәґы сахъак тысхуан,
Схынхәуан аңша инатаны.

* * *

Аамта еиѡахшан иҳазхеит,
Амш еиѡахшан иашәахеит.
Адгъыл ҳақәлан игъежьуан,
Хцаргъы ҳашътахъґа ххынхәуан.
Аңша амтәыжәѡақәа анартуан,
Хрықәтәан ажәѡанахъ хпыруан.
Ибашаз усмызт ҳа ҳазґыз,
Гәартак ҳаман иҳәатәыз.
Амра атыңан хыхъ узбеит,
Хайцынхарцаз жәѡанахъ сцеит.
Сдунеи пхызын, амра шуан,
Амреи дгъыли цәгъа иааибуан.
Рашьмызт усқан са сзықәтәаз,
Гәыграк спызан уахъ сызгаз.
Аетцә ґысхуан жәѡан иґаз,
Шътак сырґыцуан ушґа игаз.
Имариамызт уа анхара,
Иґыцыз ашәагъ ахәара.
Кәышроу сеидру газароу,
Уаѡ идырроуп дызмароу.

* * *

Сара пхызла узбахъан,
Сара хцәышлак сибылхъан.
Сымш цыпжәахақәа ззахуан,
Сытх адаґьяґ ак зыѡуан.
Ақәа сцәылахъан сбаазон.
Ашәтқәа сымаза дсырхәон.
Сықә ианбалон истынхоз,

Шьоукы игэартон исцэынхоз.
Гэашэк сызталаз сьытцуан нас,
Сышьта ихылаз сышьтан цас.
Дэык санысуан ибылхьаз,
Ашьац иатцэара зырхахьаз.
Рашьк амтцэыжэақәа лақәуан,
Сгэыла игэашәаҕ азә дсасуан.
Сара цхызла дызбахьан.
Сара хцэышлак сибылхьан.
Амра гылон, иташәон,
Ецдәа кыдшәак сгэы иташәон.
Аха кәицын уи иахшоз,
Исзымхәаз ашәақәа зтынхоз.

* * *

Сымға затцэын зегьы снысуан,
Ишьта анысхуан згэы къашьыз.
Сзиас хаган акәа сьысуан
Дгьыл-қанхарта згэы разыз.
Алға салкъон зны сымцабзны,
Былтәыс избоз зегь былуа.
Дгьыл сахысуан аңша сабзны,
Иназхьысшыа зегь хәышәтәуа.
Аңта ағызгон мра иағаршәыз,
Шәахәа мғала цхара згарц.
Сзаза еимхәыцқәа цәка икаршәыз,
Шьац лабжышны инкабарц.
Мцак ацәызгон цхы иатцәакгы
Суада лашьцаҕ цәашь акырц.
Аеҳәа исцәагхоз нас мцакгы,
Сышьтахь иааиуа еибадыркырц.
Аамта салан исзынхашаз,
Изнызфылоз сыхь сынтдәа.
Сшәон сынхар хәа сахьнымхашаз,
Сышьта анхалома ахәынтдәа.

* * *

Деиҥахынхәит са сызныхәоз,
Иныхәа схьымзар хәа дшәаны.
Хазшаз иҥны инафит сзыхәаз,
Сгәатца иҥысыз ажәаны.
Исымхыз акәзам са сзышьҥазгьы,
Исыхәтам сашьҥалом убас.
Сызлазашоуп са сызхәазгьы,
Исыҥоу, исымоу лахьынтас.
Снап ианымзалоҥ анысҥом,
Уи са сзын ишам акоуп.
Ицаз, ихнымхәыз сызиаҥысзом,
Сызхьыҥшыло амҭа гоуп.
Сцоу сымцоу назусу дарбан –
Уи сызныхәаз иҥахәуп.
Ашьха рҭыҥаҥ икәтәаз уарбан,
Сеисап схәаргьы уи мыцхәуп.
Ҧырра зцым ҭадароуп избо,
Суарбахалан сызтәарым.
Сгәи-сыҥси ирҥысуоуп исхәо,
Исыҥам сыҥоупгьы схәарым.
Снапсыргәыҥа сыҥс ианысҥаз,
Аҥыҥ ҥьашьны исыртәарым,
Саб икәалқәа схәыҥра зцысҥаз,
Ньжьны сдурахь сызцарым.

Деиҥахынхәыр са сызныхәаз?!

* * *

Сара аҥсҥазаара сахәтакуп,
Сара аҥсҥазаара саҥакуп.
Са слабжышуп бла сыххалом,
Мееик дьзнысыз мҭа санхалом,
Адгьыл сгәыҥтакуп сгәежьуеит,
Дгьыл ианысхуа ак зыҭуеит.

Бжеихан изфыз саҳазом,
Бышшәа зымхәа акгы аҳәазом.
Снаршә иатцоу азәы снаскьеигоит,
Изызымкуа рашьк леифеигоит.
Адәы иатцәа цәкьарста тыцуп,
Сан исзылсыз уархал җытуп.
Рашь-мтәыжәфә-еитцых кьыркьыруеит,
Снаршә уахтазтәуа дыснардыруеит.
Амшқәа иргәылсуа рәашк сахтыгәлоит,
Сыдгыл гьежьюа сеиҗадәықәлоит.
Дард ианыло схац мфәума,
Сытлеиҗахә сшәыр затцә фәума?!
Аҗстазаароуп са сызтаара,
Сызгарырыхыз адуцәа ргара.
Сара аҗстазаара сахәҗакуп,
Сара аҗстазаара сатакуп.

ДҖАЛСИТ ЦӘГҖА, ДАНЦА

Пата Аргәын изкны

Исызтада, мшәан, аҗсыха,
Амшқәа ирылаҗсан сгәаҗеыха.
Дара – исхыҗраахьюу аҗсаатә.
Сыҗсы ныхны дырфегьх саап.
Аеыхәа исцәақәтәаз сыхьзаны
Игәыхь иахьымшаз ицәганы.
Саамта хахо снафәтәап.
Ччеи лабжыши неилаҗәап.
Ашәа анырхәо шәа схәалап,
Цәыуан сцәыуо снатәалап.
Адардеиҗш сара сгьежылап,
Сыҗсы дардха сыҗшаалап.
Сеыхәа-мфәас абжы саргылом.
Сыхьчарц, иақәтәаз уаха дгылом.

Сабду иаштаҕе ха хаазан,
Асаат еипш иҕан, зегь еиқәшәан.
Саат ихъзын ха хабду,
Асаат еипш иеиқәшәаз Ауаџ ду.
Иџны аҕсуарак аҕтан,
Ара агарашәа ҕаакзан.
Ашта дтарцомызт хаҕыск,
Ара дтараазон арҕыск
Хабду иеидара згарыз.
Хабду иихәара зхәарыз.
Амшқәа араҕа ҕа мышхон,
Сасгыи ҕшәымагы еицынхон.
Ахъмызг иатцаз рашта дтыргон,
Ус азә диргыи рашта дтарбон.
Ара хәынтқаррак еипш еиқәшәан,
Бырги ҕари ртыпқәа еиҕәшан.
Сара арантәи идәылтны иааз,
Сабду нага ихъз зыркааз,
Еидарак саҕан ихъантаз,
Аеыхәа иақәтәаз дансыхъяз.
Зыхъз санықәуаз са сашъа,
Саб иахәшьеиҳабза лыхша,
Уи зегь реиҳагы дахтахын.
Цәгыи хицәшәоназ лаҕш ихын.
Уи зегь реиҳа дгәыбылџын,
Ипшра-исахъа цәгыи дуаџын...
Ишпаҳхаҕаи зегь хаҕсы,
Хгәыҕра ааҳамхны даныҕсы.
Уи аахысгыи хгәа таҕеуп,
Хгәыҕра еиџырҕа агәашә ихшьуп.

Дхалсит цәгыи, данца...

* * *

Аамта иарҕоит ахәрақәа,
Аха агәалашәарақәа ирыҕсыхәоузеи,

Агәбылра агәхаштра иазхәома?!
Дыһан ауафы, дцеит уи дыхнымхәуа.
Уи анышәара улшароуп, ицаз
Агәалашәарахь диаганы.

* * *

Сышпафашьей, сфашьейт сфашья,
Сышпақәымшәей ахацәгашья.
Салан амца мца исыцрасыз,
Былра сдәықәлейт шьоук рцасаз.
Сызнысыз амфа мфа мариамызт,
Сымфасаанза шытакгы гамызт.
Идгьыл гәакьан сыңсы зқәыстцоз,
Амш нсыжьюан сыхьз зныстцоз.
Сшәа сагәытцак цшаара инеиуан,
Сгәы абжыы сцәызуан, сымшқәа иреиуан.
Сцашья сцашьян сызхынхәзомызт,
Сыңсы исзымгаз ныжь сызцомызт.
Инцәон сгәыцра сызхынхалоз,
Абцъар хәаркуан ихәазо ихәалаз.
Ашәи-тышәи неишья абақаз,
Аңсра сфытцрак сцон, сышпақаз.
Исыздыруам сыңсы зкызхәа,
Ибаша усмызт астәкья схьызхәа,
Имца шыран, амца салан,
Сымч зқәымхоз цәгашәа исгәалан.
Сара стәакәын са сызқәызуаз,
Иғба шкәакәан анкья изхытцуаз.
Дымхацъырын цхызла избоз,
«Махмади» акәын арахь дызхызгоз,
Жәабжъ еиҗахәан аңша иасуаз,
Схышәкәа ғырхуан аңша ифнасуаз.
Лахьынтцан, нас лахь ианфылан,
Аамта хәццон зегь хәижәылан.
Сықә санышәон, сыхь збазомызт,
Лахьынтцан уи, уафс узцомызт.

* * *

Псышақә сыңсытәҕьар макъана истәхым,
Арахътәи адунеигыи оумакгыи сгәи ахым.
Сыказ макъана, саныҕамло еиҕауп,
Адунеигыи дагәоуп, илашәуп, иҕахауп.
Агәатцанза анеира мариам, ицәгъазоуп.
Ахъаакәа ртәыла ахыиҕоу сгәаҕоуп.
Издыруеит, иццышәхоит амцабз зынгыи,
Мцеибакны сдәықәлоит мышкызны саргыи.
Иҕоу хәатәымкәа изныжтәу закәи,
Ұынлагъ ибылуеит, илашоит азыркәи.
Псҕазаароуп, иулшои, атх ршатәуп,
Ирызхозар уңсы цқъа зеггыи ирызшатәуп.
Маҕәак еипш аамта ушәуп иуаароуп,
Сыказ араҕа сахыиҕало ароуп.
Изуз нсыжьюеит ара шәара шәҕы,
Сақәтәоит аҕеыхәа, аҕеыхәа са сҕеи.
Сыказ макъана, саныҕамло еиҕауп.
Адуinei ду дагәоуп, илашәуп, иҕахауп.
Доухашьтан сахзызо изхызго халал,
Сан илсыз ичыгран икаршәу суархал
Ахькаршәу саштаҕ ауп, мап исхәымгом,
Саб иеҳәеипш ҕаңьара, издыруеит, сыңхом.

* * *

Сыџуа, сыџуа, сыџуа, сыџуа
Аңсҕазаара амардуан саҕоуп.
Сқәыңшра бжыи-хаа сгәатца итыџуа,
Шәтыцны сгәи амахәқәа ирҕоуп.
Жәџан саркьалны исхакнаҳау
Ецәа шәахәа бзыс иазтоуп.
Сытдла хоура зымахә раҳау
Абгыц џеижьқәа ҕҕәыхаа ишьтоуп.
Сылабжышқәа рыңхуа, ирыңхуа,
Қаруа еимхәыцшәа сыхәда ихысшыуан.

Акакала иныхуа, иныхуа,
Рахэыц тацэны сгэашэ ихысшыуан.
Аамта салкьон сыңсы сьытцрак,
Тың тацэыкахь амѡа ҳақэын.
Шэа-хаак ааѡуан, абжыы ныцак,
Нас иаантэахуан, шэымтак акэын.
Амца ґасхэон акэицқэа нхэытцак,
Мѡасѡык иааиуа дахтыгэланда.
Апсґазаара – аґэыц саґытцак,
Ҳамѡасымѡа ґаэзэ дықэланда.
Аамта салкьан сыңсы сьытцрак,
Тың тацэыкахь амѡа ҳақэлап...

* * *

Аамта кнаҳан ишыашьалха,
Алабжышқэа наґыкэкэо.
Апсґазаара иазымшэаз уалха,
Амш мѡасқэа ргэаґ иаго.
Жэѡан-шьаршьаф аґта кнаҳа
Зрышҳаз, илхаштт уанґара.
Аґша-мтэыѡа-зымкьа-каҳа
Уашьтаз сеидру ианаара,
Сгэашэ-саґаґ-цаґха исцэызыз
Збазгьы дашьталт схыртэара.
Саб-ихэатҳа-бцьаргьы шсыцыз
Зхаштыз, дарбан исзаара.
Инсыжьюазеи, доухауп, уаҳа,
Сыѡн иацрыхо уи убахьеит.
Ишґеизымхо зныктэи каҳа,
Жэантэ икаҳаз дысзаахьеит.
Зыңсы ныкэо зымтэак иоухэои, –
Маґны иубама – дахьырхэуп.
Зыңсы зцэызхьоу дызлаґоухэои,
Имгэа иахґнитцаз иґсы шыуп.
Амш аамґоушэа, аамта мшушэа,

Аңсҕазаара рылхны иҥоит.
Сыхгы шҕазжы акы саҕуша,
Җамч ианымшо ҕык сыбжыит.

* * *

Атла хыцәҕа-махә антҕамтаҕ,
Тыс хәычык ыкәтәан ишәахәоит.
Атыс-шәамта жәлар рхәамтаҕ,
ҕеик иазхәоуп хәа ирыпхызоит.
Саргы сныхәоит, гәыргызызаит.
Ашыжы стыс хәыч иаанагаз,
Сыңсы ҕызхша акы иазкызаит,
Стыс-шәа сымыш иахьнаршаз.

ҕААНБЗИАЛА!

Ашықәс нтҕа қараназа,
Зыхыта сҕәаш-зыт иламзаз.
Зымца ныкәа қарамаза,
Ицаз Ашықәс иамазаз.
Ағытбжы тыпхынтәи,
Сынтәа хашәхымс илашуан.

Зыхра-хылҕа-қәацә аапшуа,
Зуапа хәылда илахәоу.
Арҕаш кылкыа зшәах кашуа,
Амшын цәкәырҕ иргәытахәхәоу.
Инрыжыыз маза иргәылакны
Иахзаауа Шықәс –ҕыцуп нас.

Аңша кылкыа згәашыамху,
Шықәсы гьежыра ззымгәыҕуа.
Арҕаш кнаха зҕыкҕамчу,
Дцаны дзымцо дзымгьежыуа,

Ҳғәшә илаһаз иасхәозеи,
Аеы ашықәс ианцәамтазар.

Ныхәа лыпха зталашо,
Ҳашта цымашта знылахьоу.
Зразныш тәыџа зхалашо,
Ашықәс бҭацма иаңылахьоу,
Сабду ратцәцахә никылоит.
Ҷаангы абзиа еибаххәаларц.
Ҷаанбзиала!

СБЫЗШӘА

Скәалзы-хьчага сбызшәа-сныха,
Сыхь, сыңсыхаа сыңсы ашәазтәыз.
Саамта хьымза, ихәам сыгәтыха,
Сышьха-шьанца-ҕысга мџазтәыз,
Сыхь-лых-еимхәыц смаҭарбага,
Сҭоурых шыана, Аңсыцқьа ихамтаз
Изыңшыаҭыңхз сыхра џага.
Ихрашәахаз цхи-мши ршамтаз,
Аңсаатә мџас зны иаҕытцшәан
Ихьзыдамыз сыдгьыл иқәшәаз.
«Ахра иалиааз», ашьанца ианышәан,
Ижәлахашаз агәаҕьгы згәылшәаз.
Зҳара змаз азәтатәы еиқәара,
Агарашәа зашта итазлос.
Сыбла иачыцу сыңсы хаара,
Сыңсы нацдан зынгы исцәызлос.
Сгәы иасаркьалу зыбжыы еицамкуа,
Сашәа хатәра сыхәра рҕага.
Ашәымтакгы ҳа ҳаицымкәа,
Псыхәа абакоу, са сҕахәхәага!

Сыштыахыҥа сһыаңшыи, итцзои саауеиһьтеи,
Саңхыа снаңшызар, сабацо саахьеит.
Саштыуам асымкәыл, итцуази иауеиһьтеи,
Мшыцәҕабааңс, мшыбзиа акыр срыниахьеит.
Сықәын ари адгыл иқәызго сңымло,
Шы́тазатәык сыман сңон сахыцара,
Амцашы́та мыцәа сгәатца ианыло,
Хәрашәакгы амыхәо иблырц ишбылра.
Иарбан, закәызи исфыхо, сызфыхо,
Харада харак сыртарц иафү?
Ацәаха сымто ашамтаз сзырфыхо,
Исыцрыхо дызуста, абас «сызтаху»?
Скараха аамта салоуп ҳаиламзо,
Амши атхи сыңсаххьеит кырцуеит.
Азиас хытхьеит атратәкыа итамзо,
Цәҕамыцәҕа нықәхәа иагарц иццакуеит.
Спеиңш сшазыңшыз сааңсазаап санфыхаз,
Игәастеит мчыла ишамуаз акгы.
Пышәаран, исиааиуан аамта исыцрыхоз,
Уи ауп исзыртцаз нас, сшымчыдаз саргыи.
Имәастәын уандәықәла, хңышәароуп икоу,
Ушзымцо мәабжа уанааиуа иубоит.
Сеидру, мәабжа, сахысхьоу сахыыкоу,
Уи сара сакәым изусу избоит.

Амѡа сықалон мазала,
Усышьталозар усыхьзала.
Ушқа снейуан мазала,
Усымбарцаз уезала.
Ашәтқәа сңылан иеырбон.
Узлацаз ахь схы сырхон.
Амра гылон итәшәон,
Сара гәыграла сынхон.

Амза сыхәаңшны иччон,
Мзашәахәала сәанахәон.
Абжа еиҥысшон амш интәоз,
Атқы ашәысхуан атх ицоз.
Ааңын салалан сышәтуан.
Азын сцаан саахынхәуан.
Аңхын сзыхьуп, стабазом,
Ҥагалан бғыцны скаңсазом.
Аңша сацуп мазала,
Ҥшалас иақәтәуу усыхьзала.
Ажәџан салоуп сиетәаны,
Адгьыл сықәуп ҥыц сышәтны.
Шәааигәа сыҕоуп смазаны.

АШЫҚӘС ҦЫЦ АУХА

Бычча сыбтар атыңха,
Сгәалақәа сцәахрын.
Быбжы хааза иансаха
Ажәџанахь спыррын.
Амтәыжәџаз сахәарын аңсаатә,
Мџасџык сыхьыңшрын.
Аха мтәыжәџада сааңсон.
Рашьңрык сазыңшын.
Башәоуп схызхыз, иззазом,
Ҧазнык исхьырша.
Исытам, ашәа сызхәазом,
Сбыхәоит, Анцәахша.
Сгәы итәтәон хьыршазны,
Ҥсаатә мџаск сагон.
Сыхәда иахаз итәзны,
Кәалаң хәычык шәахәон.
Уи иахан быбжыыхаа,
Жәџанынза иназон.
Сымџа ган итгәыхаа,

Цсаатә мѡаск сагон.
Ашықәс ғыц ауха,
Цхыз җазнык бызбеит,
Ашықәс ғыц ауха,
Башәақәа сбырцеит.
Быччабжь сыбтан, атыпқа,
Сгәалақәа сцәахит.
Җазнык быбжьы ансаҳа,
Ажәѡан ахь сыприт!

ҖААНБЗИАЛА!

Ашықәс сытан, нас закәызеи,
Иарбан истаху уажәы.
Җыцны исытоуп, уажә сызҗузеи?
Иаажәг исшәысцап акәымжәы.
Мѡаҗыцк ахь, бзиа збаша
Амѡа ҳақәлап, зегь ҳаицыз,
Бзиа збаша, бзиа зхәаша,
Иаххәогь иаауагь зегь акыз.
Иахзымхо ныхәоуп, ачча, ашәа,
Амш иҗыцу зегь атоуп.
Ус шәымгылан шәеикәыхьшәашәа,
Ашәа еицаххәап, ус ахәтоуп.
Мѡамыш, Җаанбзиала!

* * *

Анцәа дузза, амѡа сызтаз
Уи зегь ҳзыхәаны дабуп,
Исыгыз исыбаз зегь гәазтаз,
Исаназыжьыз
Итабуп!

* * *

Смаѣамѡа санылан снаскъон,
Сатѡан исзымгоз еидарак.
Ирхэхъаз азѡ Ахѡрашѡа ихѡон,
Уи ашѡагъ сзацлон хъанѡтаран.
Аамѡа иагѡылсны инаскъон,
Уи амѡа сызныз исыркъаѣуаз,
Амшкъа иргѡылкъаса ицон
Ахѡтыскѡа сышыкъѡс зыркѡаѣуаз.
Мцабылрак тѡылак иахъзон,
Аццышѡгъы шкъаакѡан илеиуаз,
Асхыбеипш адгъыл хнаѡон,
Иѡъасшѡоз сымбацызт уи иеиуаз.
Иѡысшѡоз дунеин уажѡытѡкъа сахъцоз,
Дгъыли-жѡѡани лашарак рыбжьысуан.
Шъхартѡылан игѡастон ишшаз,
Изымшоз ара атѡх хѡылкъысуан.
Сеыхѡа срылѡаа сагон,
Ахаан чоу къамч зымбацыз.
Ѳшамѡа санылан снаскъон,
Ѳшабызшѡа ажѡакгъы зымѡацыз.

* * *

Сыѡсы ахѡынѡоуп сара стѡыла,
Амца иаѡѡыргеит ианбылуаз.
Абѡъар сыкъѡызкыз са сгѡыла
Игѡра зызгеи данаауаз.
Аблагѡыгра ибла дѡаччеит,
Аѡырасгъы Аѡсны иахыѡѡт.
Аѡша иацыз Ѳныш дыѡшаччеит,
Мратѡахыга ѡѡахѡашък ѡѡырѡѡт.
Ѳсныкъагѡѡа дгъылуп истѡу,
Уи сыѡстыѡуп, сыбза иаирѡоуп,
Зыбзарзала хѡахъа ныжьтѡу,
Ѳоурых-дакъа-бгъыц иаѡырѡоу,

Мцамѡа ианысыз иныѳѡѡ дыру,
Зышьха ргѡѡѳшы рычѡаи злоу.
Сыѳсы-уазыри схѡааи зныру,
Згараѳ хѡрашѡала иѳаѡѡѡу.
Сгѡы-амѡа-ѳѡыга сыѡѡѡа рхнышына,
Сныхѡа-ѡѡѡб-хыѳѡ чѡара злам.
Аѳсыргѡѡѡѡѡ баша рѡыръшѡа?!
Иѡѡырган ухѡѡѡа нагза ихѡам.
Сыѳсы ахѳынѡѡѡ сара стѡыла...
Са сшыауардын зыжѡѡа хѡу.
Сгѡы иаламѡо сара сгѡала,
Ихымѡа ѡѡыѡѡѡп узлашыу.
Ихѡрашѡахаз сыхѡра рѡѡага,
Сѡахѡ сырѡѡага, сгѡы сыѳсы.
Аѡырхаѡѡа рѡѡыла нага.
Ѳрымѡа уѡѡѡааит стѡыла, Аѳсны.

* * *

Сара изхѡаз сыѳшаауан,
Сахѡѡахѡазнтѡ ѡыѡ саауан.
Сара изхѡаз сыѳшаауан.
Ашѡѳ агѡѡѡѡнтѡ шыхѡѡѡ ѡыруан,
Аѡѡѡ лашѡѡѡхѡ схынѡѡуан.
Уѡѡа схѡаѡѡѡа стѡѡѡуан.
Ѳыск чырѡыруан иааигѡаны,
Сышѡѡа иааиуан уи ѡырни,
Аха иабаѡѡу сыгѡра агѡм,
Сара аѡыс бызшѡа сызѡѡм.
Аѡѡѡ аѡѡ ѡѡѡѡа илашыѡѡѡп,
Уѡ ѡѡагѡыжѡѡа азѡ дѡѡѡѡѡп.
Иансаѡаз санду иллаѡѡын,
Изсалѡѡѡзгѡы сыѡѡѡрѡѡ ѡѡѡын.
Алаѡѡ ду бызшѡѡѡп иахѡа,
Ѳыск исанаѡѡѡит ѡѡѡѡѡа.
Уѡхѡ снаскѡѡѡрѡѡѡз сѡура азхѡмызѡ,

Аҳаагәыжыгы абжы гомызт.
Уаҕа иҕархәаз са дыздыруан,
Хьаас имаз саргы исныруан.
Атыс иахәон иааигәа ишыҕаз.
Иара убас саргы дшысзыҕаз.
Уи ак ихьыр хәа саншәа,
Истцеит атыс хәыч абызшәа.
Арашь кьыркьырбжь сахауан.
Сара агәашәаҕны схынхәуан.

* * *

Сара агәхаштра соут саазкәылаз,
Сахьынтәаауа сара испылаз,
Сцарц ахьыстахыз, сахьцо,
Мәас сызкәыло, сызлацо,
Исхәаз, избаз саб икәал,
Зегь аасхаштны хашта сҕалт.
Испылода, сызпылода ара иҕацәыр,
Сашта-сгәара иахыкәласхьеит ус азәыр.
Саб иеыхәа ашыта тазит хамзырха,
Пхыз цәгьоуп избо снышьталаргы ес-уаха.
Псы қымқымқәак иртәым иашытоуп иҕҕьаса,
Изхылтыда абарт иреипшу абгасса?!
Хбызшәа гәаҕуа хадгьыл икәхеит игәыкуа,
Сан лутра шыоукгы тыхоит иркәыкәуа.
Снапшы-аапшуа сшәа сагәылатәоуп сзатцәза,
Слымха ҕнахуеит азын пшаммәас итцәытцәза.
Аәны хьшәашәа уәнатәеит хәа упхазом.
Пхара ахыҕам амца аҕхарагы узхазом.
Сыжәәа тҕьама, мшәан, сабаҕоу, сазтцаауеит:
Усоуп, усоуп, жәәан бызшәала аҕак аауеит.
Исымбазакәа абас сышхәыцуаз аамта цеит,
Сыехәа ҕәардә-хәыч сзыкәтәалозгы азәы игеит.
Хашта-хгәара, хнаәс акәара пхызла избалоит,
Иҕыцу өныкаҕ, иҕыцу дәыкаҕ снатәалоит.

Уаќа итынчрам, сықә иаңынңьрам, стәымуаууп.
Истәым саҳәом, истәу сашытоуп, сныкәаууп.

* * *

Сымшын таба, цслымз сакара,
Сахтыгәлазтгы, схы збарызма?!
Сығба шкәакәа, сыжәлар кара,
Ирхыргахьоу сызхәарызма?!
Саға ианхалаз сьдгыл ахәра,
Изыргъаша хәрашәак ганда,
Қьаад ианымыз сара сықәра,
Сан иаалгәалашәан илхәанда.
Аеыр-еырхәа амшын хытцны
Гәыргъағхәаша-ччацшыны испылап.
Сыжәлар ағба изгаз интытцны
Рыцсадгылағ ғыц еипылап.
Урт назгартцыз лацш иаркараз
Ағба шкәакәа шыта итоурыхыз,
Амшын ацәқәырц гәамтцкәа згараз
Ирхыхәхәало хбирак шытыхыз.
Сымшын хычәа, сгәыргъа зхызго,
Ичарашәаз иааугалаша.
Баграт иашәа, схәаа схызго, –
Еицаххәалап «Агара ашәа»...

* * *

Ашәан сара усқан сзырғыхаз,
Цхагәтан сымшәарц исаҳаз.
Мцдәыжәуас ацшалас исыхәаз,
Сышытыцраартә ароуп иахьсызхаз.
Ажәуангы амзаға исзалаз,
Шәахәа-рәаш са сқынза иаазон.
Шаран ашаецә зхынхалаз,
Шамта-лашаран иаршон.

Ажәала сдунеихәыч зрыцқыз,
Цырчыр-хәыч стысгы аацсахъан,
Уархал-прык дантәалан ицсыцқыз,
Адәы-иатцәа ирыцқьарц дтәахъан.
Имѡадан мѡасѡык дцахъаназ.
Шьта нарха мѡакгы ргахъан.
Ныхәапхьыз ша-махә иѣаназ,
Гәыцқьак ибартә ихьзахъан.
Ианзаломызт ссахъа мза-ѣаназ,
Ныхәапхьыз схьызсо снаскьон.
Ша-ихәамта сылахь ианцаназ,
Издырыр ґырхәалагь истцон.

* * *

Сара ацәқәырпақәа срыцын,
Амшын хықәаѣ спыххаа сцон.
Сара ацәқәырпақәа срыцын,
Сшәах шкәакәан сынкабон.
Аңныш артәаа сара сакәын.
Агәы стыцуан сгәырѡаны.
Сыхәрыбгыцны хәрамгьак сақәын,
Сырхәон ахәраз сашәаны.
Сқәаршѡы баацсын ѡарны схыцуан,
Дгьыл-хәра-тыцқәакгы сызәзәон.
Сахьтаѣархәаз ҳапык стыцуан,
Атырас ықәхуа Ацсны сахьзон.
Зны ссаркьалны жәлар сырхыѡуан,
Хьымзеи зымцеи ргәашә итго,
Ацхьарца рахәыц саѣыѡуан,
Жәытәи-ѣатәи еилырго.
Аамта хан-ду сцон сыѡнысны,
Ажәлеипш сгәылшәан сынкашәо.
Хра-махә-шьантца-мѡа саѣысны
Шьха-қәасабқәа ахьынхо.
Сырѡашхароуп арахь сылбаарцаз,

Ашьха ргәйтәкьа сыткьаны,
Ашьха рхьаа арха исхәарцаз,
Рхак санысроуп сытшааны.
Зегьы срыцлоит сша-шаны,
Мыцәа-ңсымшьа цхы ршаны,
Сеикәшаны.

* * *

Исгәалашәеит ишысхаштхьаз акы,
Аха изакәыз сгәаламшәеит.
Шака саргәакзеи
Абри акәзар агәхаштра захьзу?
Уи сгәы ауп изхаштыз,
Аха сара изысгәалашәеи
Ишысхаштхьаз.
Схи сгәи еимарклааит
Изхаштыз.

* * *

Саб инижыит ус акы,
Иупхьазозар ирафсуа шәкы.
Ифым ңқароуп зегь рфы,
Иахьтәахугы – са сгәафы.
Кәалзны ҳахьчон саб ихыф,
Зышьта анхалаз ҳашта иеыф
Дақәтәан дтоушәа збоит иахьа
Иаңсуа матәа ихылңа, иххьа.
Зегь ҳацакын, идыр, икәал,
Хәы змазамгы уи ауп ҳа ҳмал.
Урт ҳрыцәхьатцыр хланцы ҳцоит,
Ҳафны ҳгәара зегь цыкәкәоит.
Саб иныҳәа цәашь ҳахго
Мфамыш ҳақәтцо, цәгьа ҳацәго.
Дкәыкәы-цыкәуа уск дафын.

Пхашьароуп хәа акы ифакын.
Аамта хәхәламырз хәаигон,
Зеггы иаахамхны ххара игон,
Закә еидароузеи дызтәз!
Хәхьша згәйтәкны изгаз,
Саб, итымтәо сгәи итәхаз...

* * *

Псы кьашьны ицода арантәи
Псрыцкьара?!
Псы кьашьра ицода арантәи –
Псыкьашьра?!
Псыцкьартоуп уахьггы арахьггы,
Псыцкьа изы.
Иалхуп итыпггы, Цкьатыпны,
Пшьатыпны.
Ара Амц нхозар, мцфартазар,
Мцы ахьызымхо тыпуп Уахь,
Пшьатыптәкьоуп, узнеир.
Зыпсрыцкьа зызгаз имѡахаз
Амѡа ианысуагь рацәамзар
Калап хәа шәгәи иаанагар
Бзиан.
Апсрыцкьарта абакоу зхәаз
Иуташа атак дыртәуп.
Апсы зрыцкьо икьашьу змоу иоуп –
Убри шәиазтәа.

* * *

Сара азтәарақәа шыстиуаз
Уаѡықәрак саахтыгәлеит.
Еикәлацәоу здыруада,
Ртаккәа сшырзыпшыз,
Сызтәарақәа сцәажәын,

Рҗакқәагы даргы
Аамта исцәалазит.
Уи моу, иара аамта
Ахаҗагы шажәыз
Сара иажәхьазгы игәастеит,
Аха хмеиканит.
Хтыцқәа ҳацсахзаргы
Саргы сғамхеит,
Иаргы зыхнымхәит.
Сызцаарақәа тақда
Инхеит,
Аха уаха ирызцаатәымкәа
Даргы, саргы, аамтагы
Ҳаиццеит.

* * *

Ашәалкьамра –
Ацстазаара ахаҗа шакәыз
Сызгәаамыкзазеит.
Амра хәа ансаха,
Ажәџан ахь сыпшуан –
Исхароузеи?!
Амрақәа шырацәаз
Здыруаз ғырымтзеит, –
Ашыыцра ухәеит хәа.

* * *

Агәырџеи ахьааи уааргәылтцны
Акыркырхәа узлаччозеи?!
Удгыл уцаччо,
Ианбакалахьаз.

* * *

«Сѡыза» игыруара нышьтацан,
Саңсуара игарц дшафыз
Рыѡбагы ицѡызит.

* * *

Аламыс шпеицѡызи, ихѡахт,
Иумам уцѡызуашѡа.

* * *

Сыччо сышнеиуаз иааспылаз,
Бзырыччозеи хѡа исазцааз,
Сыңсѡазаара сахыччоит хѡа анласхѡа, –
– Сара сахыччаны салган
Ацѡыуара салагахѡеит, лхѡеит.

* * *

Жѡаѡантѡѡа хатѡа ицахѡаз,
Деитѡеит хѡа захѡаз
Деигѡыргѡеит.
Дызгаз ижѡлоузеи хѡа
Иазхѡаз даниазцаа,
Убритѡѡѡа сазымцааит,
Ихѡеит.

* * *

Ацѡла сықѡлан сықѡхеит.
Сгѡатѡѡы-гѡатѡѡа зызфѡстыз
Сгѡыла – Уа бықѡтѡаз,
Уажѡыцѡѡѡа ашьапы цыскѡит, ихѡеит.

* * *

Саамта абгъыцкъа ирнысто узаныхзом,
Издыруеит уи иацхьо мышкызны дшиуа.
Сымцахә мырцәа, сырхышьна узыкныхзом,
Сыехәа апхарагь иароуп изхьыцшуа.
Аеыуаф хатца зны агәырғаз мѡанызго,
Ашәацъхәаф дидсахроуп мышкызны цсрахар.
Игәагьра дақәтәоуп ағба мѡанызго,
Ацхәысгьы длыцсахуеит афырхатца дтахар.
Измоу изы, аламыс ауафра иашәагоуп,
Иабоубо, иузаахәом цьаргьы иртизом.
Ахра мѡахәаста хракәцәахь иѡагоуп,
Ихаларц иану зегь уахь изцазом.
Кәышра зынхома ауафага инхартаф,
Иабгьы дызнысыз уи амѡа ахатоуп.
Лапшы-хаа зыдкылоу доуха-цкъа атәартаф,
Неига мѡас иҕоу агәы ахсаала ианцоуп.
Гәыцкыак итысуа амѡа харазар,
Иаша-цәашь-хәыла уи амѡа лашоуп.
Саамта абгъыцкәарф иашак сызхәозар,
Изынѡылоу сышьтахька иааиуа Рмафәоуп!

ИЦАХЬОУ

Азә ицхызаф смырхәацәаган,
Аамта самихырц дафын.
Ағба сақәтәан, ацәқәырц хаган.
Сцон сахьзымцоз, агәашәқәа аркын.
Ацша хыбаа сышьта ихитцон,
Сығба шкәакәа аанархәырц.
Срашь-шьахага-зынцъыр цитцәон,
Црыга-мцәыжәѡақәа анартырц.
Ҷатцак иҕам цыс хәыцк ааины,

Маза-чырчыр-жәабжык ахәон.
Атх зхәынчоз ацәа ииааины,
Ипхыз лакәәф агәашә ааимкьон.
Уа сынталон схьычпыпырха,
Ашәтқәа ргәатца сынтаңшырц,
Адәы-иатцәа-уархал ссирха,
Пхыз дунеикаф хнейәаңшырц.
Аамтеипш снейуан уи дысхьымзо,
Иамуит уаха хнейәаңшны.
Ипхыз сзалымтцуа, сагъымцо,
Ччаңшыны сгylan сизыпшны.

* * *

Азыцәа шытыпраа, амш сызхьымзоз,
Жәәан-пта кәашкәа инрылазит.
Сыбжыи нафит са сахьымцоз,
Анакә кәашкәа ирылазтит.
Ажәәан змыжыра иаалтын Амза
Пагыа-хәлачча исыхәаңшуан.
Лыпха-мәангаф, иаркыз сцәымза,
Схышә-ңарда-шла иалыпшуан.
Лак чыгә-чыгәуа ахьта ицәгылан,
Иеишуан атх гәағганы.
Ицъашьо инеиуаз амәа ианылан
Чкәынцәак ччон илафганы.
Иркарагаз атынчра бжыда,
Сымыш гәамтқәа ирыстахьан.
Сгәатца итыфуа Ашәа зфыда?!
Ашәа сшахьчоз гәастахьан.
Ацәымза кьаҭа, атх хьшәашә,
Рсахьа еиҭахәа иалугои.
Хәычра-гәырҭа иацыз сашә,
Атх хьшәашәа излалугои.

* * *

Сдунеи кәырша маза мѡаны,
Сықаны саауеит санз аахыс.
Исхәатәызгы насгәйтдамзо, исзырушаз иамуаны,
Сызкәитыз насгәйтдакны сымш ахәаа санынахыс,
Саамта абжыи саркьалха испылеит.
Кәапеик хыршәлан сзыхь ахтартаҕ,
Сықә-амхәыр-пшыа-шыана снылеит,
Анцәа-рыхта-рыцкьа ртәартаҕ,
Уи нахыстәи сымѡа гәәтан,
Сымшкәа ртамза сускәа ракәын,
Аамта исшәыстаз аҕыцшыа сшәтан,
Сдунеи-кәырша макас иакәын.
Идгьыл-мәтәан дгьыл ианымшәо,
Схәыцра иацыз зны исыцәдухоз,
Зхәынтәра сцәеилашәаз еилымшәо.
Сзыргәаауаз, краамта ианымхоз,
Амш-шара иабла саркьаз,
Рыц лашарак схышә иацәызгон.
Сықә шаецәагь ашара иахьзарцаз,
Ацх лашьцара агәашә итызгон.
Сдунеи-кәырша-мака цымтәа
Сацсуа мәтәа азара еиѡызтәоз,
Сыдгьыл тоурых хәахьа нымтәа,
Сышьта дхымтдроуп бгьыц ианызтқоз.

* * *

Сгәыгракәа срыцхын, еимхәыцтас исхастеит,
Акакала срымхо, иҕысхуан сыпсеипш,
Иахысхуаз атыцан сгәы аҕеыхақәа ахастеит.
Сгәы аҕеыхақәа сзымго ихьамтастәит атсеипш.
Исзымхәаз, исзымгоз, асырзеипш илеиуан.
Сталаргьы ицандан, нырцәка узлацои.
Аеыѡчкәын дызцәызыз аеыхәа леиѡеиуан,
Амг еипш иуҕыхон иузымхәои иузхәои.

Дунеи дук сангылан исыцәдыун убранза,
Ахәыцратәҗыа сылымшо ашәа саганы.
Ицъасшьоит аамта салсны иахъанза
Сахъааиз, цәгъеи бзиеи цъарак иеизганы.
Аамта-саан-җыаҗс ианызлон са сышыта,
Ашыыцра сапынтас ианшыылан уи асаан.
Ләгәыҗра лаҗш схыызсо исыхъзарцаз исышытан,
Ашта исыцәтәлеит сасык иеиҗш исзаан.
Еиҗахатә хәаак еиҗш, сыгәаҗра сцәызны,
Сгәыҗрақәа реимхәыц рахәыцны исзынхеит.
Ирыҗхны исхасҗон сгәыҗрақәа җыцны,
Акакала срымхо сыҗсеиҗш исцәынтәеит.

* * *

Заамта ианымшәаз җеит ианкаҳа,
Шыҗахь иннаҗыит аамта изныз.
Иҗҗыеит аҗыҗла амахә раҳа,
Аамта хажәаа хәраны изныз.
Еидарак иатцаз зымга шытала,
Изымгоз неигон ирхәазо.
Амца ахьдырцәо иабыкәу мцала
Изхәаз дарбан хәа иҗыашьо.
Еихымца-гәылҗыа-мцажәла ззымкыз,
Иеҗхәа хышәашәа даҗәхәо дтәоуп.
Деикәша-җеҗыит гәнаҳа ззымгаз
Иҗсы-рныҗкәа-шта-цҗыа дтоуп.
Изхәо здыруа иигоҗ дыруп,
Жәаа-җҗыа-мәала мәас дцазом.
Аиха лыхқәа ираху җыруп,
Хъанта зныруа бҗа хәазом.
Аамта хахан дард ианызцаз,
Санду лнапқәа цәҗыа иааҗсеит.
Акәаркәашь ианыхны исызтаз

Сан лкымта, аткы-пшза сңеит.

Заамта ианымшәаз пңеит инкахан.

* * *

Ихьшәаны игәасңеит,
Аңшеиҗасыртаҗны сынхозаарын.

* * *

Сыҗазам зхәаз, уҗазам хәа иархәеит.
Иархәазеишь иҗазамкәа сыҗатәҗьюуп хәа итәаз.

* * *

Исзышьтымхуа шытысхыр гәнаалам,
Исыцәдыуцәоу матәа снаалом.
Ашәа сзымхәо саламгароуп,
Җанра ицаша җан сымгароуп.
Пәршеи усла хьзык сызгашам,
Шәи таҗеҗьюа уашта җиашам.
Сықә сацәхьатцыр җашьарамхо,
Иацәугашеи иутәым уамхо.
Сыдгьыл сирта сгара ашәами.
Сыпсы атыпгьы саб иҗгами.
Сымца еикәацәар срыхьташыпееи,
Сбызшәа сыхьыр сгәашәгьы акыпееи.
Ар хәа ззырхәо арацәа ами,
Җашьтахь иаиша пхьа ицо рами.
Сгәы зсыхьуа са схазы акәзам,
Җахәра җьароуп абгьыц ақәцан.
Сашта италаз угәы цқьюума,
Сыпсы, сыдгьыл упсы җноума.
Абас дыҗоуп сара исыгу,
Анцәа идыруеит уатцәы исықәу.

АҒААРТРА

Искъашыыр азыхыгы,
Зыхәашырагы сзаушам.
Уа җамѡак ихуто
Иҗажәкуа дазыпшлап.
Хәатәы исымаз, сыхыгы,
Сықәра хамта ануша,
Схәычреи сдуреи ируто,
Саамҗеипш исшалап.

Згәы ашәқәа ашәа ртыѡуа
Ихароузеи, дагыныхәоуп.
Пшырта лапш ихнахыз,
Иашта рыцқьа дтоуп.
Нырцәи-аарцәи еигәныѡуа,
Псы лашак цаныхәоуп,
Ныхәа-хәахьа иҗнахыз,
Ғәыцқьа лыпха изтоуп.

Дгыли-жәѡани еикьысын,
Пша-мазак ныбжырган.
Ғәашә узтамло инаган
Хьтракаҗ ирцәахит.
Рашь-мцәыжәѡа трысын,
Дәеикәша җыѡ напырган.
Җаза дук изнаган,
Храҗ-хыхәхәа инаркит.

Ибангы избомызт,
Дәеикәша җыѡ аапсазаап,
Ирхәахьаз еитәрхәон.
Җаза дук дыржуан.
Исхәаша сызхәомызт,

Иказ аамта цазаап,
Гэхаштран уажә еиҥархәон,
Ақәахьтә азә дыңшуан.

Исаҳаит уи иажәа,
Ҕсы ақәцатәын иуцозар,
Амцоуп кәиц нзыжьуа,
Аеҳәа зшьо дҕалар.
Сықә хьча нас сырцәажәа,
Азырџара суртазар.
Ажәоуп сыззынужьуа,
Бзы иашәан исызхәар.

ААҔЫНТӘИ АТЦХ

Атцх салаңшуан иссирха,
Иҕынчу ада жәа зымхәац.
Атцх сышьха, атцх сырха,
Сҕеыхәа хага ҕара зымбац.
Атцх зхәынчаз атцар рашәа,
Слымҕа иштаџуаз сыцәа ҕьалт.
Атцх хьшәашәа аҕша хьшәашәа,
Схышә инхыҕцны сыкәа иҕалт.
Сааҕын рыжәтә-хаа сырџышьыга,
Сылабжышқәа ирыцны ицо,
Сқәыҕшра саркьа кыдҕьа аҕеыга,
Снауџаҕшаанза уаамта нҕцәо.
Зны сухьзашашәа сымбази,
Сушьтанеиуан ушәтқәа ҕәшәо.
Уа уанцози са сахьцози
Зынзак иамуазаап еикәшәо.
Атцх сыха, атцх сныха,
Сқәыҕшра дәы ссир ауахта.
Атцар рашәабжь са сҕеы аҕеыха,
Сан лгарашәа ахата.

АТЫПҘА

Схыза сықәызжәо атыпҘа,
Башта итамзар са сеырҘа?
Сеыхәа ццышәуп ғарағ ахам,
Аеы надикәа рашта итгам.
Прымѡоуп, мтәыжәѡоуп изматәоу,
Бара аеықәтәара быртцоу?!
Сара сажәа сгәатца итгоуп,
Сныха иамтызгаз Ажәоуп.
Азбахә сеихәеит са с-Нцәа,
Мѡак саныртцеит Ашацәа.
Бжыызатәк сыхызала изырго,
Сыпсыр сөыхо уи анго.
Бара ибытоу даеакуп,
ЦапҘа змам агәашә аркуп.
Нцәеи Мци еипылар ҕалазом,
Нцәа дҕәышцәоуп, дужьязом.
Уи дызцу иоуп дзахауа,
Бзы Ашәа ныжыны данхынхәуа.
Уашта дтысуеит пшыашыта тго,
Игәырҕо иупыло узлаго.
Сара уи амѡала саауеит,
Сеыхәа ғарадағ сахауеит,
Сажәа сныха сгәы итакуп
Сыхрағ ныхәа снапы иакуп.

Урт зызгәамтаз АтыпҘа,
Башта итамзар са сеырҘа?!
ИбырҘа! АтыпҘа!

* * *

Ишқасыхыуаз гәтыха нымтәак,
Сышҕа иааѡуан ашәа пымтәак.
Жәѡан Етәацьяа рееидырхалон,

Жәһангәшәпхара иақәшәаз дталон.
Доуха мцак аңхара сныруан,
Сара исытам шытам здыруан.
Сара сныхәа мыцхәфарамызт,
Аңхәа аineiшәа мыцхәарамызт.
Сықәлабашәа зегы иркуамызт,
Атцла хәарегыи цәымг акуамызт.
Сан инлыжыит сара сneiшәа,
Саб иныф ихтыс арееишәа,
Пхәахә зыртозгыи изатәаз иакәын,
Зегы ирбартан, пату рзақәын.
Уафара нага хырехәарамызт,
Хәажь рқыжра шәахәарамызт.
Зегь хцәызышәа згәи казыршәыз,
Ахта итамшәеит ахәа иуршәыз.
Гәтыха нымцәан са сгәи итарсуп,
Цьаркеипш сабгыи ихәфәи иарсуп.

* * *

Сыңсы шытысхит, сыңсы ғысхит,
Атц лашыца сыңсы анысхит.
Ашә саахытцит амш, хәицирцаз.
Цсаатә мөасны хашытыңрырцаз,
Ибжыи аафәуан атц иаркараз,
Имфә цышәан иахьфадараз.
Ныкәафык иеышытыбжь аафәуан,
Бышәа ғыццла амш ак афәуан.
Уи са сакәызма измахаша,
Сара сатцами сара с-аша.
Изго исзымгоу сызгәамтәкәа,
Тың кьашыкаф ишытамтәкәа,
Ссаат ахыцкәа исхакнахаз,
Сымцарц сархәеит зны санкахаз,
Аха рчық ауп са сзыркьалаз,
Сгәи абжыи сымызхыз, исгәалаз.

Агәашәкәа атуан сахьцоз сыржьоназ,
Аңсаа рашәа саргыи исхәоназ,
Мтәыжәфак сашьтан ңырра зкәымыз,
Сымш инысхыз бғыцны искиназ,
Аңшандагеиңш схагәежыыхуан,
Мраңашәамтаз кәицк ацрысхуан.
Иблыгазаргы былра сыкәыз,
Зны исшәарами ауалкәа исыкәыз.

* * *

Стырқаңыба сыңсы нтастан,
Амәа сыкәлеит сца, сымца.
Смши стхи ркәых еиластан,
Аңша иастеит иансыхьза
Хәатә инсыжыуаз назахашаз,
Гәыгра зцыстогы уаф дызбом.
Ухь, угәала гәалс изхәаша,
Сылаңшхәаа иабартә инхом.
Игәамадоу азы зтысхьоу
Мәаныфоушәа, сбызшәа сшьом.
Иаххамшьазаз хақә хазтытхьоу
Иалгоу мәада ашқа узцом.
Зыкә зыцәдуу дзытагылом,
Қәауншьтахь цәгыа дбаазоуп.
Ахәоу нымтәағ кәаң дыргылом,
Ғыра зным ақьаадгыи цқьоуп.
Сымәа кыбан, сыңсы сңыбан,
Исзымгархәа сшәа, сымшәа,
Сызлацашаз ижәфан кыбан,
Амәа сыкәын сца, сымца.

* * *

Ишеит,
Сыршеит.

Атқи амши
Рыкәа сдоуп,
Сырзымхеит,
Сеитымхеит.
Алашыцара саршәон,
Алашара сацәшәон,
Илашыцар хәа,
Сыршар хәа.
Сазәызар сҭахын,
Лашаран сахын,
Ақә лашьца.
Атқ сыфныцыр сҭахын.
Баша сахын,
Сыршаанза,
Ишаанза,
Амра са исгәын,
Ибылуаз гәын,
Абылра агьама
Збарцаз.
Сгәы мра былуан,
Мра мцаф сынхоназ
Сеикәхон.
Сгәы амца тархаган –
Сҭахон.

* * *

Исыкәашашьои сзымкәашозар,
Напеникьара шәылмшозар.
Атцыс ашәа са исызхәома,
Махә иафьытшәа ашәыр камшәои,
Амш антцәамтаф Амра тамшәои.
Мрагылара сышыжь ами,
Нартаа ргәара арашықәа тами.
Харантә иаафуа ашәа зхәода,
Бзоу убжьаргы иакәуртәода?

Цуҭа-ҭакәажә схьаа нымцәеит,
Абрыскыылгы изынцъыр ҕымцәеит.
Ҳаҭсҭазаара лакәха ишҭаҕоу,
Еиҭазхәашагь шыҭа дабаҕоу?!
Ашә аҕырахит азлагара,
Ҳашҭақәдырхеи агәысакара.
Адагь ҕәаҕеуеит, иаурхәозеи,
Мәа нцәа ддәықәлар дызлацозеи.
Изымкәашо, дкәашароума,
Исымхәашагь сшәырхәароума?

* * *

Аамҭа-кнаҭа-уаргьала,
Сақәтәаны сгьалоит.
Аамҭа-кнаҭа-уаргьала,
Хыхь, цаҕа сагоит.
Сышҭааҭсеи, скарахеит,
Мши-ҭҭхи сеимдырххоит.
Аләа мцабзда салахеит,
Сгәыҭрақәагь хсырҭоит.
Аамҭа-кнаҭа-уаргьала,
Ацҭақәагь ххаахьеит.
Аамҭа-гәымбыл иркала,
Ууаргьалаз сажәхьеит.
Сышәҭ-мазажәа ҕаартқәа,
Схәыҭра адәаҕ инхаз.
Слакә-неиҭахәа-ҕаартқәа,
Агарашәеиҭш сзыжьжъаз...
Аамҭа-кнаҭа уаргьалан,
Сақәнартәом, сажьоит.
Аамҭа-гәымбыл иаркалан
Суаргьалеиҭш иҭцәоит.
Аамҭа-кнаҭа-уаргьала,
Сақәтәаны сгьалоит.
Аамҭа-кнаҭа-уаргьала,
Сақәтәаны сгьалоит...

* * *

Атх агәы итыуаз
Алашб жықәа сдырқьалон.
Амза-бжа-цәытыңш
Ахьырхьыр иччон.
Сыңхыз-нымшәа исыламзоз
Цхымфала ибналон.
Цхыбжа нахыстә асас
Хьтәы-цәтәа-бжык иргон.
Ашьха маза ацәытәахны
Арфашхыт қатәон.
Шамтаргама цәырганы
Ашара иахьнагзон.
Алашбыжықәа ирыхәлашәаз
Жәфатқьа-мфәхь деихон.
Етәаңхьаза икыдшәахьаз
Дгылаз ихәахон.
Атх-еыкәбал-зақәымтәа
Зқамчы-затә мыцхәыз,
Шамта-шьаршьаф-шкәакәақәа
Схышәәф иахьыхшьыз
Сыңсы-ргәаңгы ырлашо,
Сымш-шәкәы адыртуан.
Сыңхыз-қьала згәытәмзоз
Атхгы сцәыңсуан.

АМЫШҢАЦӘҢА

Ссаат ахыцқәа атх ңырқон,
Сшәа сацәыргон рчық-чық.
Алашбыжықәа рнапы еиырқьон,
Сышқазмыцәеи еә хәычык..
Адунеи тәмза сара змыцәа,
Ғәырфә ңеыха ахәра зну.
Уаха исзәңлеит иааз азыцәа,

Ххэаса иқэтәа афьжра иафү.
Цәгьала ицәымгын саб данықаз,
Абжыы ааигәа ианиахауаз.
– «Ашьапы затцә» уаха иабақаз –
Слымха итафуан сызхәаеуаз.
Хьаа мөазгоз, атх арцәажәон,
Игәкылтәаган цәгьала абжыы.
– «Ашьапызатцә» – саб дыгәжәажәон,
Еиларгыло са схәы-сжыы.
Амышьтацәгьа, цәгьа мөанызго
Рылоуп цсаатәгьы ауаагьы.
Акызатцәык уаха игәнызго, –
Смышьтацәгьазшәа збон саргьы.

НАНХӘА

Аамта-еыф-цъбара сзықәтәазгьы,
Ашькыл амқьан сзахамгылеит.
Еықәтәа-неиаа сапхьа ицазгьы,
Рағәра ахшәазаап, еиламгылеит.
Ахыц иафқьаз ахәа инеиуаз
Згәы иалқьаз аамта нгылеит.
Жәлар ирнышәаз Анцәа иеиуаз,
Дыпсны хфыхны деиҭагылеит.
Нан хәа заххәаз Ан халгәытцак,
Адгьыл лыпха ҳадылкылеит.
Ацқьа лхамта апыц иафытцак
Ацсаатә мөас дгьыл ианылеит.
Лапш итцылгеит зымхеи зымтәеи.
Нан-лдоуха-пшья ипкымыз,
Дызхьымзәзтәи лхьаа нымтәеи,
Еиднакылон Анра згымыз,
Ахьырқарцәа зыдгьыл иақәыз,

Нан хэа заххэо лыбла рхызааит.
Амшраз ииуа, имшхаз ракэыз,
Ран лныхэа-цэашь акызааит.

Ҷамш Анан, Нан лыпха!

* * *

Ацша амцэыжэақэа срынтэалан,
Саман ҳаблак еимнадон.
Ацша мцэыжэақэа сышэхалан,
Сара сныжны иара цон.
Адгыл-кэырша-гэара-камха,
Ҷып-ла-цапшыа, ацша гьежьюан.
Ма жэынтыгыла-цлак еицамха,
Рыбгыи Ҷҕэыхаа ржыи хнатуан.
Сара зымтэа цша бызшэала
Сықэ рцэажэо снапқэа сҕьон.
Исызгэакыан ацша акала.
Адуinei агэашэқэа збон.
Сара гэыла, иара цшала,
Хыаак зхахгон уажэ амшын.
Сара мцала, иара жэвала,
Амшын ақэцара ҳаҕын.
Ацша амцэыжэақэа срынтэалан,
Саман ҳаблак еимнадон.
Хымҕас хыаан са сгэи акы алан,
Ацшеипш сымҕасыр хэа сацэшэон.

* * *

Сышыҕазацэа мҕыалахында,
Сапат жыакцак адыртрын.
Шыицра нхарҕа ашэқэа атында,
Сышыҕа ихылоз дызбарын:
Сышыха-капқап атэцэа зхастоз,

Абыз шытызхуа иахькашәаз.
Ахьтәы ҫыркы атчыс ионастҫаз,
Зашәа зхәаанза изцәынтәаз
Ахзы алызхыз зыбжыы надкыл,
Ҫрыга-мтәыжәәагы ҫтәарын.
Усҫан ашәа сыҫсы инадкыл,
Саргы мтәыжәәада сҫыррын.
Сышытазацәа ахзы зцәызгаз
Ирымпытшәарын рыҫсеиҫш.
Сыхьтәы ҫыркы стчыс ионызгаз,
Сытхқәа арлашалап уатәеиҫш.
Атх лашьца ахышә сыфнытуан,
Сапат жьакцагы асыртуан.
Сышьха-каҫқаҫ ашьха ихытуан,
Ахьтәы-тәтәала саанарҫшуан.
Шыыцра нрхартагы сыфнаҫшуан.

АЦАҪХА

Сара ажәәан ду саҳаит,
Сара амтәыжәәақәа сырҳаит.
Ацаҫха маза сиркит.
Ажәагәашәҫхьарта асыртит.
Уа ихьрыҫсаран еилыҫыҫьон,
Ажәеи ашәеи еилатәон.
Убас жәа-хаак саҳауан,
Доухаи-гәи-ҫси еиҫнашьуан.
Мәа алган уаҳа избазом,
Мтәыжәәа змамгы дызҫырзом.
Сыхь зегь ҫхыз ссирны саҫан,
Сара мәа затәык сызган.
Уа цәгы уургы ҫалазом,
Мци нхартеи еилазом.
Бжы затәыкоуп уаҫа иго,
Измаҳашагы мәа имго.

Шәәда дгылаҕ санынха,
Сара исытан Ацаҕха.
Сара уи амҕала снаскьон,
Ажәеи ашәеи еилаҕәон.

* * *

Хьаас иҕаз сара сакәын,
Сыхәрыбгыцны ахәра сақәын.
Дгыл маҕала сеилахәан,
Жәәан-ҕта-хызала сҕахәхәан.
Зыхәра сақәыз ихәра гьомызт,
Ахәрышәаггы цқьа исызхәомызт.
Сгәы амца иалашәаз былуан,
Ахәрабгыцра баша изуан.
Иҕыз хьаамызт сызгозгы,
Ирызгәамтеит саҕхьа ицозгы.
Иҕазымҕаз сышәқәа ҕырыхит,
Сахьынхозгы сыхьз анырхит.
Аҕша амца азырцәома,
Сыхь зымбазгы дырцәоума.
Хьаак хәрыбгыцны сақәыртеит,
Схата схьаан, сақәымзеит.
Еҕәа блыцқәа срыцҕашәон,
Сыццышә блыхан срыцқашәон.
Сыхәра мҕақәа схьаауан,
Ахәра абгыц сазгәауан.
Хьаас иҕаз сара сакәын,
Сыхәрыбгыцтәны ахәра сақәын,
Уаха имҕарц...
Исызмыргьо.

* * *

Сыҕазара лазарамхар,
Сҕазара тшәахарамхар.

Сымш гəхəа мрəцхарахар,
Шəи-мѡасѡык дысхарамхар,
Стыц-санхартə-цшəа рыцкəахар,
Сыцсыхьчаѡцəа сагырцтахар,
Сышəцə-уазом, сагыцə-уатəзам,
Аеыхацəагы са исыуазам.
Сыбжы исхаз ауп еитасымкзеит,
Ёырба игəара сычтасымкзеит.
Ашəцкəа цшзара иашьанами,
Мѡахəастангы мѡак згарами.
Сыцх агəы стəцəаажəалап,
Хайнымшəаргы сыгəжəаажəалап.
Сышыжь-цшалас сарфыхалап,
Сымыш ускəа срыцрыхалап.

* * *

Шəшьапатцакəа шəрыцкəа,
Ашьаццатцəа гəнахауп.
Хадгьыл фьзхыз Цсыцкəа
Иаамта саркьал кнахауп.
Ажəзы кьашь зыхькьысыз
Ацццц-шхам шəартууп.
Аеыѡкəа ирацысыз
Шыццра-цхьахə игартууп.
Ацша загəра зфьцшəаз,
Шнеиуа ифыртынхоит.
Ацəкəырц кшакəа цызшəаз,
Адгьылафь дтəымхоит.
Амш ацашьа ацашьоуп,
Ацх иахьынхалом.
Хаша анаѡс цшьяшоуп,
Ижəѡадоу цырра инаалом.
Агəашə зфəу иатырцоуп
Ицəумцц дтəумыжьлан.
Изышьтымхуа дантуцоуп.

Угәшәкәә еиҫоумыжылан
Уи адагы:
Шәшьәпатдакәә шәрыцкә,
Ашьәциатәә гәнахауп.
Хадгыл ҫызхыз Псыцкә
Иаамта саркәл кнахауп.

* * *

Сара дуззак саҫәырчахоуп.
Сара дуззак сатынхоуп.
Дунеи иакәшо хацны схахоуп,
Доуха-мца-еиҫакла сырпхоуп.
Сыжәдан цыршәоуп етәакыдшәан,
Имблыз кәицны сеиҫәырхоуп.
Дгыл уаҫхарцаз кыргы сеысшәан,
Аха жәданда сыңсы бжоуп.
Са сыгәлымхауп, сыгәныхәтыстоуп,
Абжы таҫуеит сгәи итацәым,
Анцәә имта тәылак сытоуп,
Псыла ирыцкәоу, зуал шәатәым.
Са сгәиҫәыхоуп хәәә зламзәз,
Шәтыци шыхыци сыртынхоуп.
Зыдгыл хәәә згәатца итамзәз,
Сыхәрашәаны хәраказ схәоуп,
Суцәызыргы пшаара сықәуп,
Адгыл салоуп сша-шаны.
Исхагылоу ажәдан сықәуп.
Анцәә дузза иҫышьаны.

Сара дуззак саҫәырчахоуп...

УАЦӘЫНЗА

Сара сныҫәахьан саниз,
Спырхьан санныҫәәз.

Есмчыбжъа схәаша җыцуп.
Еикәагыжьеуеит аамҗеи дгыли,
Ашәтқәа ирылоуп қәыци гәили.
Хәашак сыцуп шәахъа иран,
Амзақәа зегь сара исиран.
Сыңстазаара уархал лыхуп,
Ақәыц ныжьны агәил җыхуп.
Амш хәашан, амза жәахан,
Аңта-ңарда ихызғоз снахан
Сыңстазаара рылх искимзи,
Хәашагы жәахагы сара истәымзи!

* * *

Сан лнапсыргәытца ианысуан са сымға,
Накгы арахьгы еицудар ңстазarak җалон.
Саб изыхтарта иалан сара сғамға,
Уи ааныжь саңырҗыр зыхьҗас иҗабон.
Сшан сара сызшазаз, уи снапы ианҗаназ,
Қыачақ хәмарра саламкәа, истәыз адәағы,
Сеимдон избаз збарҗаз, уи исмаҳаҗ ашәаназ,
Исхамыштыз нығран инхейтаз са сгәағы.
Лыңсы еиғылгон сангы, са сызғыз лдыруан,
Сеидара шхәмҗазгы лхамышҗеит уажәгы.
Хңышәаран сызғызгы, азыхәашьқәа срыруан,
Исыдгыло дызбомызт сааигәара уағгы.
Ныкәашъа назхаштыз аңқәырңқәа сырңылон,
Шәахын уаҕа исғаччоз уаҳа нарха змамыз,
Сынхыңшылон рышьҗа, ажәытә рашьқәа жәылон,
Урт згәығра дирыма, даргы анахәта рхам.
Сылаңшхәаа сынхыҗны, ға дунеик санылон,
Сан лнапсыргәытца ианысуаз мғала сңон.
Уажәадагы исымбаҗыз, исзымдыруаз шыоук сңылон,
Акызатәык иңьасшыоз аңҗахәа аңсшәа рхәон.

СҖЫЗА, УААПСАЗАР...

Н. Кә.

Умшқәа ргәәкәу, утхкәа ршо,
Уңсыцқәа зүтәшаз уишътан уеимдо.
Акырцх бааңс уцәхалон, илеиуан асы,
СҖыза, уаапсазар, еиҗахшап сыңсы.
Ухала узцарыма, хроуп узҗахаз,
Ушьта санхыла зегъреиха сзыцәшәаз,
Исыцәдухаз аңсәтаара гәларшәсгыи сазхом,
СҖыза, аамтацәгьюуп, ухала узынхом.
Сыңсы акәын ицәажәоз, иуцзар сҗахын,
Егъырҗ зегъ еиҗаган, егъырҗ зегъ мыцхәын.
Издыруеит, арашькәа рхыңшоуп иахзынхаз,
Иакәтәаз агәымшәагъ ха хауп дзыцәтахаз.
Азыхәашькәа рлеира хәынцәоуп иаҗынхо,
Акырынтә илеихъеит харгыи хәхъынхо.
Иучхароуп, сҖыза, еиҗахшып хаңсқәа,
Агәыцқәақәа, аңсыцқәақәа хацуп, ха хтәқәа.
Апҗақәа ргәартә ахънеиуа срыцәшәоит,
Ахызатә иҗкәызгыи гәык иҗашәоит.
Ахрақәа ргәаңшь еиңш сҖыза, уҗәҗәаз.
Ахрақәа дреиңшхоит рықәцәаҗ инхаз.
Апшалас рхәозаргъ, фырҗынхоит зынгыи,
Ахра саҗалоит, хәихъзароуп харгыи.
СҖыза, уаапсазар, иустәп сыңсгыи,
Саргыи...

* * *

Ажәҗан снапы аҗакны икуп,
Аха еҗәа цыракгыи анымшәалт.

* * *

Сгәы акәын схәакәә зегь зныруаз,
Ианазымкзә иаасыртит.
Сыңсы иңхәкыз сгәала здыруаз
Маза гәартәк ааснаркит.
Сышәт-агәатца-пыткәыр гәылтцын.
Гәырға-шьана сфаччо ишәтит.
Аңта-ңарда амра навтцын,
Жәәан-хыи-цханы ҳаиңнашыт.
Хкаара тагъежъра сызфызгъы,
Исымбазакәә агәашәкәә аатит.
Исымпытқъан сымш иңфызгъы,
Аңфыхала сыхькәәк зөит.
Урт сыңсы акәын изынгылаз,
Җсаатәк амцәыжәәкәә снаркуан.
Аңныш шкәәкәә раңхәа испылаз
Амшын гәхәааган иңсуан.
Згәы зыцәхытцыз, зыңсы ззымхаз
Сдунеи маңагь сцәйтшәахеит,
Хәәа-црыхада изнымхаз,
Иаасмыртзазаап, сгәы сҗахеит.

* * *

Сылаңшхәәа ахыиңцәоз сгылан,
Уи нахыстәи зегь мазан.
Зықә зыцәтәымыз шыоукы срылан,
Срыццар акәхеит урт сыхьзан.
Адгъыл ңлакьшәа ишын сзынгылаз,
Цангъы сзымцо, сымхынхәуа,
Рбызшәа сзымтцеит арахь испылаз,
Рқәыцқәа амҗеиңш исфәхәуа.
Сгәи сыңси еинымшәо срыцын,
Изхынхалоз са сғазкуан.
Аамтагь фыцын, саргъы сфыцын,
Иснартцашеи, шыта сажәуан.

Сымш иацрыхоз иркәыкәызаап,
Иарггы сарггы хбаазахъан,
Амш иагәылсыз мра хынхәызаап,
Амшын аццышә тапсахъан.
Шьахит-баһан тыпқағ сғылан,
Ицоз иаауаз зегь сырхыпшуа,
Анарт чкәын ишыкыл данғылан
Ддәықәлеит, сеидру данаауа.

* * *

Ашьтахъ иааиз аңхъа дцозар,
Ашәыр кәампа аңхъа иғшәозар,
Ауағ қыа ғарра ихъозар,
Аиаша арбану зышәхәа?!
Иңьаршьаша ңьарымшьозар,
Угәылацәа ашыыцра иагозар,
Ашәи зхьымзаша ихъозар,
Аиаша арбану зышәхәа?!
Аңхъахә зырто изыхәтам иакәзар,
Аеадацәкыа акәадыр ақәзар,
Аңсҭазаара зынза илакәзар,
Аиаша арбану зышәхәа?!
Аңсы хьшәашәа дарбан зырхәа,
Избан кәицда ахәа зғархәо,
(Шаһа сшәозеи Адунеи ңеырхәа)
Аиаша ҳазхәода зышәхәа?!
Адуinei ғежбуп рхәама,
Дҭакәажәупеи ғыц дырхәама,
Аухәан-схәанқәа ҳацқәа рғәама,
Аиаша ҳазхәода зышәхәа?!
Арт зегь дырны ара узынхома,
Узнымлаз амҭағ ушьта нхома,
Абартқәа схәахыр, нас сеикәхома
Срыдызцалазеи зышәхәа?!

Шәарггы ишәхәа.

* * *

Адунеи амхәыр снапы иакыхзар,
Изықәсыргыло аусымдырхуа.
Сгәы дунеи гьежыны иңеыхзар,
Җеыха еизгак сызрылымхуа.
Җәнаҳа еизгартә зықьашык сырыр,
Стамлар шҗеиғьыз цқьара зқәымло,
Сгәы аңеыхақәа шгәыз ирдырыр,
Сышқанрыжьи бзиара сңымло.
Сықә снахықәхәар лаңшы сзымхо,
Амышытацәгьа мѡа уаниқьо,
Җацәра зқәашыу уаѡ дахьнымхо
Сызцарызеи?!
Сызго сицны камч насхиқьо,
Азы цқьа хәа сзаазхыда?!
Дмышытацәгьаны раңхьа испылаз,
Зыпра хнымхә амшын ихыда,
Имѡа ихаштуа зны дызнылаз.
Җәыцқьоуп, нас уахыцаша уназго,
Зынғы икыдқьан иуцәыңеыроуп.
Агәы бааңсқәа хәахьа еилазго,
Ураѡга узгаша уихыңшыроуп.
Цара анакәха, зымѡа згаша,
Мчы змоу илаңш дизытцакуп.
Ажәа-рыцқьа-хәахьа зхәаша
Ажәѡан ңсаатәгьы дафытцакуп.

* * *

Икыдқьаз арбан, абжьи геитеи,
Бжьила изхыѡуа аасзеилмырго.
Шәынтә ирхәахьаз еиҗархәеитеи,
Сқьаадқәа ирылахт еиңеилырго,
Сыңсы шырыцыз рызгәамтазеит.
Хьаңшгьы дишытам зхәа зырғыцуа,
Сасгьы ңшәымагь еиламзазеит,

Ичха ипырцуеит зтәы зцәызуа.
Амш нтәаанза шәызлеипырцуеи,
Атдыхәтәамыш дырра анбақәыз.
Амши атқи анбеилыцуеи,
Ишаецәан ашарқ иақәыз.
Ибжоуп амза ҕыц игыло.
Ажәџан атца иалдоу хыцны,
Ғамыш ныхәан зегь зпыло.
Сеитаухәоит дырџегь ҕыцны:
Ажәџан-тәыла ахтыңра ахкәажә,
Хақә умхәынцарц лашарала.
Сзырџеуеит атқ лакә-ссир сеакәаршә,
Хнаскья-ааскьярац ашарала.

* * *

Н. Кә.

Шәышықәса уцозаргь, сушьтоуп сухьзарцаз,
Шьха-мџа-катәараҕ иааитахкырц хаңсы.
Хагәтыхақәа еибәххәарц, шәымтәк хнатәарцаз,
Хазхьымзәз рееишьас иамоу мџасы.
Аамта абақаз, хусқәа хрызхозма,
Акәкәыхәа ихацрыхон атәымқәа, ҳа хтәқәа.
Агәағқәа рышәшьыраҕ тынчны ҳазтәозма,
Аамта иахнатар, шақа ықои ахәатәқәа.
Азхьампш згозшәа ахьаңшра сышпацәшәоз,
Игәастоит, уафымрак ҳахьзозшәа снарбон.
Аамта иазымгаз қәаршџы бааңск ишпазәзәоз,
Уи ахыңша цәҕа ҳа хқынза иаазон.
Хьатцтәым, издыруеит, ҳаицызааит ҳандәықәла,
Ғаидара еимаҳдап, акыргыи ихьантоуп.
Аамта изанымшәаз даршәуеит шыаппықәла,
Ғатцаз, ишьтаҳхып, уи хлаҳьынтоуп.
Иухьаау зегь здыруеит шаҳат даҕахымқәа,

Уи саргы исхамтоуп, сгәыхь ахатоуп.
Сҗымтраҗ игәоутап, исхәаргы стахымкәа
Инхаз ахынсыжыыз ххәаша мшы аҗоуп.

* * *

Сара сыламыс сышътнахуеит,
Акыр схьантахазаргь.
Сара сыламыс сыҗнахуеит,
Хатала сыҗсхьазаргь.
Сыҗсы атыҗгы шәынтә ирыцкьоуп,
Нымхеи зымхеи еихтынтам.
Зыҗсы зрыцкьо сыҗсы рыццоуп,
Зыҗсра аштәз инаштам.
Ахта зтаршәу сгәы иацәкьароуп,
Ихәра тыҗуп җашьа змам.
Абҗар иатцоу иабҗар тькьароуп,
Ахатца бҗарда акы дхәартам.
Сызныҗсылло сдоуха хызоуп,
Сан лнапы хаакәа ирынгоу.
Зыҗсы зрыцкьаз са дысфьызоуп,
Сымфә зышьтақәа ангоу.
Сышьтахь иааиуа цоит иабацо,
Ирыстәз мфамзар ацаразы.
Сара исзышьтымхуа санатцоу,
Иласхароуп дара рзы.

* * *

Сызтахымыз сышәтахымыз,
Сызтахугы сышәтахыз.
Сызтахымгы шыта шәысхымызт,
Сызтаххаз сара шәыстәыз.
Аҗша иаццо тысхәуп, сабоуп,
Иацәкашәоит уи мфабжара.
Адәиатцәа җсшьартоуп, җсацоуп,

Аха инужьеит уанцара.
Ажәѡан иатцапшуа, умгәыгын,
Лакә дунеик агәашә атырц.
Угәыграқәа баша иныхын,
Удгьыл тәылахь ухынхәырц.
Уантәи иааѡуа бжьуп уцқьазар,
Уи абжьы затә цсуп иаазго.
Ацсы рфьыцны мгәатра итшазар,
Иуқьашьыр иарбан иунарбо.
Сыңсы зну снапатца рыцқьоуп,
Нап сызумхуам изқьашьхьоу.
Зыбжьы ааѡуа хыхьынтә Цсыцқьоуп.
Иуаҳазом уи дызжьахьоу.

Сызтахымыз шәыстахымыз...

* * *

Сгәы сымтәыжәѡан, сыңсы цызжәон,
Жәѡанахь зымца цақа мтәа.
Сыңстазаара ргәақуа иңысшәон,
Иаазга згеит ауп, уи ауп сзыхьза.

Мѡа саркареит амѡа сшықәыз,
Жәѡанахь-цры-мѡа сзамыртит.
Мшык сапылон, ачча зфьықәыз,
Атцх хьшәашәаф сыхьтакит.

Снап ианыз ахсаала сыхәон,
Лажь ианѡылаз фьыцны истцон.
Пхәызба зымтәак дназгоз фьыхәан,
Сара уи слацысны сцон.
Цацха зфамыз сгәашәгьы фьыхын,
Азә хақәитран ицхьазан.
Ахә акәацәра анапы шьтыхын,
Аха жәѡаназ илақәцәан.

Сыңсы аңжәаха, сзон сәнтәалан,
Ҳаибадыруан, цәгъа ҳаиқәшәон.
Зегъ ааныжъны сзон сыбналан,
Зыңсы згәыламзоз срыцәшәон.

* * *

Иччоз ҟныцқала дыччон иччабжь дацәшәаны.

* * *

Ипшыз дыззыпшыз иафсны ицеижьтеи акраатцуан.

* * *

Изоухәо змоу, иоухәаанза дцәажәалойт.

* * *

По чистоте душа тоскует.

В. Гафт

Атх салхоит сгәашаха,
Шәахъаха, ма ҟашаха,
Ҷсеитакра ҳәа сымазам.
Сыңс ацқъара гәхъааго,
Ғыц сызтаара еитәаго.
Изысто уафгы дыкамкәа,
Цхи мши уаха исзыкамкәа.
Ҳагәра еибамго ҳшеишьтазоу,
Сыңсы Ҷсаатә-Ҷыр сшашьтацоу,
Сытх маза сцәаатуеит,
ЖәҟангәашәҶхъарагъ сзаатуеит:
Исхәо сғамшәо схымзаха,
Сыжәҟан ааты схымзырха
Агәашәқәа сцәакуеит сыршанхан,

Сылаңш шәымта цәытцархан,
Изхәоз уаха изгәаламшәаз,
Сыңсы цышәкәа згәылышәшәаз,
Жәәан-дунеи-ссир салаңшуан.
Сшәымта-фымтра сгәылаңсуан.
Амшын цәкәырпа сырғаны,
Сбақа-шана-дырғаны,
Срашыкәа рдәыңшза сыкәырцон,
Схәычы-дунеи-цкәа сыкәымзо.
Цсыцкәа тыңкәа гәхәазгоз
Сыңсы рыцкәарта ахәазбаз...
Иагышәахәаз, иагыәашазааит...
Шыри!

* * *

Аблакәа реиха абласаркәа ианабогы калоит.

* * *

Угәы анымцәажә, уґгы зцәажәазом.

* * *

Ләырцшзара лкәымсарцәахра иазымхеит.

* * *

Аухәан-схәанхәара матцура ыкәзтгы...

* * *

Иахәа змамыз уатәы дашьтан,
Мәа ианзамыз дагон ашьта.
Диздырамызт ачара иазхәаз,
Игәашә аңхәа алацәгыә ґазхәаз...

Иңсы дашьтан, ибазомызт,
Уи дыхәхәон, ибжы газомызт.
Бышәак ихәон җара ианымыз,
Смаҗа ихәахуан зынза иабымыз.
Адыд хысыр икәа дҗалон,
Жәала шыанҗа мәала дхалон.
Дцагәышьон аңша ахьасуаз,
Дырфызамкәа аңша зәасуаз.
Деибашьфын уи иахьымхысуаз,
Шәаргәындараа ахәаа ианхыҗуаз,
Раңхьа игылаз «афырхатҗа»,
Хазмырҗәажәо, ламыс иатҗам.
Абзаҗәа ңсит, аңсҗәа гылан,
Абартқәа җыашьо агәашәәҗ сгылан.
Уаҳа исхәо акгы җыцым,
Аҗыҗ схәартә еиңш дара срыцым.

АХҚӘА

Цахәа сызто.....	3
«Сықә ҕыашыыр, изрыцкьо амаҕа схагылоуп...».....	5
«Са сахыыҕоу шәыҕазамай...».....	5
«Апта хыттын...».....	6
«Мшы мшык санҕыһаз...».....	7
«Атх зраргамаз – алашбжыкәа игоз...».....	8
«Адуней агәы сыхшәама...».....	8
«Абцар шьтхит бцар зымкыцыз...».....	9
«Азы аҕамҕа сышәт санҕажәкуа...».....	9
Абжыы.....	10
«Аамта иалфует ибжыы...».....	10
«Сымза хышәашәа стыпха зара...».....	11
«Избылрызыз са сымцазтгыы...».....	12
Ацсы анхарта.....	13
Амта қыақы дабабылгыей...».....	14
Санду дысгәаларшәо.....	15
«Сымцаәазам сымца еикәызар...».....	15
«Аблақәа срыпхьон, исархәоз рацәан...».....	16
«Адгыл азәзәон афарқәа хыттыр...».....	16
«Уцәабжь саҕаит, Ацсынтәыла...».....	17
«Сышцатцәпси изымгашаз...».....	18
«Аетә кәаҕ хәыц сықә иаҕытшәаз...».....	18
«Бымшәан рхәан, са сшәахьан...».....	19
«Уаахьаҕшындаз аҕхьа инеиуа...».....	20
«Ашәт афы хаагы азәы ицәымгуп...».....	20
«Аамта абгыцқәарҕ мшык санҕылоуп...».....	21
«Ашкәакәа...».....	21
«Агәырҕаҕхәаша – сылагырзқәа...».....	22
Амза жәаха.....	23
«Лапш итцашәо лапштцашәароуп...».....	23

Ғацдак азы.	24
«Лгәырѡа дахыхәхәоит аңхәызба...»	25
«Сымцан, хаара сзымхозаргы...».	26
«Стакәажәын сара санизгы...».	27
«Ауаргыала сақәтәан...»	27
«Чоу хәа азә ғитит, уаѡ дызбом...»	28
«Амшын агәы снышь нхызлан...»	28
«Чхара шәшьыра итциааз среиуан...»	29
«Пшьынапха инеиуа...»	30
«Сгәы аума иґығьыз...»	31
«Алыкь илахаз гылѡак еипш...»	31
Афырхатца	32
Аиааира амш	33
Азеигъашъара	34
«Ацыс бызшәа цыс иазныжъыз...»	34
«Амш иапылаз Ауаѡы...»	35
«Зегь апстазаара амцәыжәѡа...»	36
Зхы зыпшааз	37
«Шьта смыцхәуп, ара сапшәымам...»	38
Ғагалан.	38
Азы агъама	39
Амаза	40
«Ицоз зегь зцозтгы...».	41
«Амшын сталан сзыруазар...»	42
«Ех, инымцәо амѡақәа...»	42
«Зынза иутәым аамтак ыкоуп...»	43
«Сыпсы рцабит ицланы...».	44
«Аира ахәаа знык хәхысит...»	44
«Адунеи кнаха салакнахауп...».	45
«Амш ссирқәа рхыы ґагалан...».	46
«Жәѡани аңсаатәи еигәныѡуан...»	47
«Сықә снапыртцны сғынасан...».	48
«Ипштәын рхәеит, иззыпштәыда...»	49
«Лапш зцәыцәгъаз ґыхәак неиуеит...»	49
Сыпсы атан иґацәума	50
«Са сзыцәшәозеи шәара аныкам...»	50

«Амца-еыт-хәыч сылапш җазхәаз...»	51
Баша	52
Иеихау иарбан сзыцәшәара	53
«Сгәыгра-псаатәгы шыта имчыдоуп...»	53
«Шыкәсык сәыжәын, сымға нтәомызт...»	54
«Апшра зылшоз сакәызма...»	55
«Агәыцкыкәа шәҗыха...»	56
«Амра пхозар сыпхазом...»	56
«Амцфарта дгылхеит сыдгыл...»	57
«Пша назара йкоу сазхәо...»	58
«Цәгышәа сшәартан уажә саазкәылаз...»	59
«Алакә-псаатә ашәак иагәылкыаз...»	60
«Амра ныскылап ицазаргы...»	60
«Апхызкәа срылцит, сыпхызын...»	61
«– Пшынапха инеиуа уарбану...»	62
«Сымракәшаны...»	63
«Снапсыргәытца, снапсыргәытца...»	64
«Иныху псәзаарак сахыбаауеит...»	65
«Адунеи ду саркәлыхуп...»	66
Ауапа шкәакәа агәашә ихшыын	66
«Атла сыкәлан ашәа җысхит...»	67
Сара?	68
«Акәыд зҗазгы дкәыдхароума...»	69
Сымцдунеихар сеикәхазом	69
«Исзымпсахуаз сара сыдгыл...»	70
«Смаҗатып сахыкәшан сныкәоит...»	71
«Цәгыала исцәымгын матәа исшәыстцаз...»	72
«Аамта шыахитхеит...»	72
«Амш тәыуа – сылагырызкәа...»	74
«Цырка җыба, сыпсы зтызгаз...»	74
«Снап ианыз анымзалар...»	75
«Сытцабама, акрызгама...»	76
«Җаи, Багратхеит, җаи, Багратхеит...»	77
«Адунеи сахәапшуан...»	78
Архышына кнылхит тацак	78
«Ацангәара апшәмацаә...»	79

«Имшынын усқан...»	80
«Ари аңстазаара...»	81
«Сшәаць аңеыхақәа...»	82
«Блатра итамгылаз азыцаа...»	82
Аңсуа-ңыц иуаз	83
«Сылахь саңхьоит, сгәы стаңәажәоит...»	84
«Изырҕада атх агәы...»	85
«Тагалан амцәыжәәа сыцак сакуп...»	85
«Изымтәазгьы дтәахып, итәазгьы дәагылап...»	85
Азыңша	87
«Асахьа ннажьуан амра ацамтаз...»	88
Амза халон....	88
«Сыңсымкәа сыбзамкәа дунеикаҕ сынхеит...»	89
Амәасә	90
«Снапсыргәытца ианын сыңсахсаала...»	91
«Сылаңш кыдхалон нахьхынза...»	91
«Илашан амза, илашацәан...»	92
«Иҕастәзеи шака гха, шака гха...»	93
«Абҕь ҕеиҕжқәа тла лажышқәа...»	94
«Сара идырны цәҕа смузац...»	95
Иҕалазеи?	96
«Уеыжәлан уеыжәтцыр ҕалазом...»	97
«Сымш саркәакеиңш иңыххаа...»	97
«Сыңсы тәзааит, итагәышьаз...»	98
«Ажәәан лаҕәыр хәа...»	99
«Аҕаңшыи аиқәатцәеи еилалеит аңшшәқәа...»	100
«Ахаҕсахьақәа агәырәашьта зынхалаз...»	101
«Аңстазаара сацахан сыхәхәабжь саҳаит...»	102
«Ашта итаршәу адәы иатцәа пхызла избалоит...»	102
«Аңстазаара ачараҕ аишәа сахатәан...»	103
«Псрак аҕы сықан амц ахьырхәоз...»	104
«Сара адунеи иаццоу хәамтоуп...»	105
«Аамта исхысхьоу ахә здыруеит...»	105
Зегь иахзеиңшу	106
Амшьтацәҕа	107
«Атх мзада тқы еиқәатцәара...»	107

«Сымҕырҕара, сара сгара...»	108
«Акэара ччабжь ахьырхьырхэа...»	109
«Ирѡашьоуп са сҕынза иаагоу...»	109
«Амш схакнахан агэы ҕыҕуа...»	110
«Апша иаццаз дзыхынхэуама...»	111
Азымѡахытц	112
«Зыхьча зылан лыхцэы сақәпалт...»	112
«Амшқәа рыпхны...»	113
«Сара уи амш сазыпшымызт...»	114
«Дгьыл кәырша...»	115
«Гәи-ңси еимаздо...»	116
«Сара аңстазаара агьама сызгәамтеит...»	116
«Аңстазаара лакәаф саанагеит сышцоз...»	117
Ғаанбзиала!	118
«Сылаңш кашәеит, шәаграмңалан...»	118
«Сымѡа ғасхәеит азыхь шәархәоз...»	119
Ғаанбзиала!	120
«Сыццакыр сабацо...»	121
«Сара сжәйтәуп, сара сәатәуп...»	122
«Амра халон, аңстхәа бналон...»	123
«Сара аиааира сазыңшзам...»	124
«Сара Пушкин дысыңшуп...»	125
«Сара аѡада стәазом...»	125
«Жәѡан ахь сара сымѡа нагоуп...»	126
«Атцыс-шәахәа абжьы сәатцәон...»	127
Афырхатца ипсы ташәом	128
«Сызшыыда хәа шәымтцаан...»	129
«Абзиара ззызуз зегь саҕацәоуп...»	129
«Аиаша амѡа сшықәыз сықәынтцәеит...»	129
«Алеишәа бзиа захьыз мазала дыцхауан...»	129
«Ухы ацәа ахыхны ахылңа ззузахыз...»	129
«Амышьтацәҕа уѡны данааиуа...»	129
«50 шықәса зхытцуаз 40 зхытцуаз сан...»	130
«Агәашә итармыжьлоз аанда дхытцуан...»	130
«Ашыыцра иафахьоу, маҕәа ғыцк...»	130
«Агаза аеыркәышра иалаго...»	130

«Агаза дзырфæйшуеи, афсы дзыргылои...»	130
«Ахæа узлатæуам, ала узхæатæуам...»	130
«Ипфыша роуп амтфæйжæфæ...»	130
«Ахатцæмфхæйс хæа зархæо дагъхатцæм...»	130
«Аамтæ зиас...»	130
«Ашæафшь иатфæагæаз...»	131
«Алашæ иблæкæа ифырхаган...»	132
«Санду ашæа лзымхæазейт...»	133
«Ацшæкæа зегъ еикæроума...»	134
«Сшæойт азыхъкæа зны итæбархæа...»	134
«Сара ашæакæа срыхшейт...»	135
«Сара сфæмтфойп, шæынтæ сыхфæлоуп...»	136
«Агæы акыртæ, амц мхæартæ...»	137
«Сымшынцæ стфæагæар стæхын...»	137
«Бæфæдфæлан сара зны...»	138
«Зны иаахъазгъы фæазны дцароуп...»	139
«Ашæалкъамра сгæдычæалон...»	140
«–Ааи, ааи, уара умсит...»	140
«Жæфæн-цæтфæа дгъыл хагыла...»	141
«Зи-бней, зи-мцей рхæаа схытцны...»	141
«Атфойрых ианфæлоуп сара исыхъыз...»	142
Лафшæкæ	143
«Зытцы фæнæчфоз атх тыша...»	143
«Сыхшыф тæмзæ сус сазхомызт...»	144
«Ажæфæн сатфæшын итфæагæан...»	145
«Алыкæ афыржæан, сышæ акфомызт...»	146
«Агæырфæа згæы хнахыз ибжъы аасахан...»	146
«Ирхæазгъы иарæкæым, сахъцазгъы сымбейт...»	147
«Снапсыргæйтцæ амра инатцæк...»	148
Схæыштæарамцæ – сытцæтыт	148
«Амра ачæафшь сарфæйхейт...»	149
«Изымныкæоз æкæарра дейтфæхызуан...»	149
«Аблагæыгæа иблæкæа тыхшæшæаргъы ртыт...»	149
«Атх иаламзæз æтфæа-мытфæа шны ианхытц...»	149
«Агъыч игæылацæагъ фъычуа фышьфойт...»	150
«Ицæа фъыч дитфырхагахар хæа дшæаны...»	150

«Аб еикэатдэа ихылтц ега дукэабаргы...»	150
«Итымкьо абцъар ртэахзом...»	150
«Шэара зхэаз сара ауп ихэарц иитаху...»	150
«Мыш мыжда иалаиз дмышхома...»	150
«Сара ишьтастоит сматцура...»	150
Ицо	151
«Сылапш кнаха сахынхалан...»	152
«Сыкан, сыказам сара...»	153
Нцэа иаацха	153
«Имра мпхо апхын цама...»	154
«Сагэықәхан ари адунеи сазныжьуп...»	154
«Сшэоит сыпсыр хэа акгы мхэакэа...»	155
Хшэазшэа	156
«Мтэыжэада ажэван ахь идэықәлаз...»	157
«Сара исытоу салазар ауп...»	158
«Амза стысны амца сталеит...»	158
«Сыпсыр шэымтэыуан лағырзыла...»	159
Апсфыхы	159
«Сызтахымыз срыдымтэалеит...»	160
«Мца сыцрасын, сымбылзеит...»	161
Кэыркэа шоура	167
«Са сабаказ, сцеит сымфасны...»	162
«Сымшқәа рымта сымызхыда...»	163
«Зхэа зыц иамкыз азэ дкыжэбыжэуа...»	163
Сыжэбазом, сшэахароуп	164
«Еыхэа иатцэамызт дзықэтэаз...»	165
Зыбэа матэа зшэызтаз абыкь	165
«Ақәеипш скылсит сара фнык...»	166
«Амца сабзуп, са сымцабзуп...»	166
«Сыф сышнеиуаз сышпахымзеи...»	167
«Атцх жэван апштэы сызгэамтэит...»	168
Ашэт амтэыжэа – сара сашта	169
«Атцх иагэылафны суасиаф...»	170
«Адэы атыхэан са сыпшын...»	170
Абака	171
«Сыччабжь аафуан акыркырхэа...»	171

«Адырганцыхәа, адырганцыхәа...»	172
«Сымш мѡаскәа сгәыргъа зцыстаз...»	173
«Адгъыл сѡытцракны...»	173
«Амра агыларә...»	173
«Зи-мцеи еикәыстәан...»	173
«Игәырфәыгъоу амш уаңымлар...»	174
«Арехәара зыхәлатцәаз...»	174
«Аус бжа урехәонатцы...»	174
«Ҫагалан шәаңшь сѡеижъза сашәын...»	174
Сабду игәала.	175
«Ҫәырѡеи гәырғәеи хгәатца изтамло...»	176
«Игәеигәеиу атцх иалоуп...»	176
«Аңша иакәтәаз дызцазомызт...»	177
«Сымтак нсыжъыр стахын са санцоз...»	178
«Ҫхыз-лабжыш-рбагас счабра затцә сызхом...»	179
Идгъыл фыхәан сыззыңшыз	179
Аңстазаара	180
«Аамта еиѡаҳшан ихәазхеит...»	181
«Сара ңхызла узбахъан...»	181
«Сымѡа затцәын зегъы снысуан...»	182
«Сара аңстазаара сахәтакуп...»	183
Дхалсит цәгъа, данца	184
«Аамта иаргъоит ахәрақәа...»	185
«Сышңаѡашъеи, сѡашъеит сѡашъа...»	186
«Ҫсышақә сыңсытцәкьар макъана истахым...»	187
«Сыѡуа, сыѡуа, сыѡуа, сыѡуа...»	187
«Аамта кнаҳан ишъашъалха...»	188
«Ацла хыцәқәа-махә антцәамтаф...»	189
Ҫаанбзиала!	189
Сбызшәа	190
«Сышьтахъка схәаңшын, итцозеи саауеижътеи...»	191
«Амѡа сықәлон мазала...»	191
Ашықәс фыц ауа	192
Ҫаанбзиала!	193
«Анцәа дузза, амѡа сызтаз...»	193

«Смағамға санылан снаскьон...»	194
«Сыңсы ахтынтоуп сара стәйла...»	194
«Сара изхьаз сыңшаауан...»	195
«Сара агәхаштра соут саазқәылаз...»	196
«Сымшын таба, қслымз сакара...»	197
«Ашәан сара усқан сзырғыхаз...»	197
«Сара ацәқәырқақәа срыцын...»	198
«Исгәалашәеит ишысхаштхьаз акы...»	199
«Саб инижыт ус акы...»	199
«Қсы қьашьны ицода арантәи...»	200
«Сара азцаарақәа шыстіуаз...»	200
«Ашәалқьамра...»	201
«Агәырәеи ахьааи уааргәылтны...»	201
«Сәыза» игыруара нышьтатан...»	202
«Аламыс шпеицәызи, ихәахт...»	202
«Сыччо сышнеиуаз иааспылаз...»	202
«Жәафәнтәка хатца ицахьаз...»	202
«Ацла сықәлан сықәхеит...»	202
«Саамта абғьыцқәа ирнысто узаныхзом...»	203
Ицахьоу	203
«Азыцәа шытыпраа, амш сызхьымзаз...»	204
«Сдунеи кәырша маза мәаны...»	205
«Сгәыграқәа срықхын, еимхәыццас исхастеит...»	205
«Заамта ианымшәаз цәеит ианкаҳа...»	206
«Ихьшәаны игәастеит...»	207
«Сықазам зхәаз, уқазам хәа иархәеит...»	207
«Исзыштьымхуа шытысхыр гәнаалам...»	207
Аәаартра	208
Аапынтәи атқ	209
Атыпқа	210
«Ишқасыхьуаз гәтыха нымтәак...»	210
«Сыңсы шытысхит, сыңсы ғысхит...»	211
«Стдырқаңьыба сыңсы нтастан...»	211
«Ишеит...»	212
«Исыкәашашьои сзымкәашозар...»	213

«Аамта-кнаха-уаргыала...»	214
«Атх агэы итыуаз...»	215
Амышьтацэгъа	215
Нанхэа	216
«Ацша амтэыжэоакэа срынтэалан...»	217
«Сышьтазацэа мкылахында...»	217
Ацацха	218
«Хьаас иказ сара сакэын...»	219
«Сыоазара лазарамхар...»	219
«Шэшьапатцакэа шэрыцкыа...»	220
«Сара дуззак сакэырчахоуп...»	221
Уатэынза	221
«Хэашак сдэыкэлан, сцеит сахьцашаз...»	222
«Сан лнапсыргэытца ианысуан са сымоа...»	223
Сыыза, уаапсазар...	224
«Ажэоан снапы атцакны икуп...»	224
«Сгэы акэын схьаакэа зегь зныруаз...»	225
«Сылацшхэаа ахьынцэоз сгылан...»	225
«Ашьтахь иааиз ацхьа дцозар...»	226
«Адунеи амхэыр снапы иакыхзар...»	227
«Икыдкыаз арбан, абжы геитеи...»	227
«Шэышыкэса уцозаргь, сушьтоуп сухьзарцаз...»	228
«Сара сыламыс сышьтнахуеит...»	229
«Сызтахымыз сышэтахымыз...»	229
«Сгэы сымтэыжэоан, сыцсы пызжэон...»	230
«Иччоз онытцкала дыччон иччабжь...»	231
«Ицшыз дыззыцшыз иаосны ицеижьтеи...»	231
«Изоухэо змоу, иоухэаанза дцэажэалоит...»	231
«Атх салхоит сгэашаха...»	231
«Аблакэа реиха абласаркыа ианабогы калоит...»	232
«Угэы анымцэажэ, уэгы зцэажэазом...»	232
«Леырцшзара лкымсартэахра иазымхеит...»	232
«Аухэан-схэанхэара матура ыказтгы...»	232
«Иахьа змамыз уатэы дашьтан...»	232

Инна Никәала-ипҭа Аҳашба

Хшәазшәа

Ажәеинраалақәа

Инна Николаевна Хашба

Измерения

Стихотворения

На абхазском языке

Аредактор *Н. Кәыҭниа*

Асахьаҭыхәы *Р. Габлиа*

Компиутерла еикәиршәеит *А. Беренцы*

Аформат 84x108 1/32. Атираж 300.

Икәтә. акь. бгь. 7,6. Инықә. акь. бгь. 12,3.

Аҧаҭаҭка №